

ДАВАР

ГОДИНА 2002.

БРОЈ 24

ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА - БИЛТЕН МАНАСТИРА ДОБРУНА

Н
Е
Б
О

Хришћанска отаџбина јесте небо, где је слава небеског Оца, коме се они моле: Оче наш, који си на небесима; где је преславни дом Његов, у коме су многи станови (Јн. 14,2). Тамо је настањен збор праотаца са својим праведним потомцима: пророцима, апостолима, мученицима, светитељима, подвижницима. Тамо сија Сунце правде, које не залази, Христос, и све просвећује блистањем славе

своје, загрева најтоплијим зрацима своје љубави, и благодаћу својом привлачи Себи све, који у овом свету странствују и свето име Његово поштују и признају. Тамо престо славе окружују хиљаде хиљада и тушта и тма небеских бестелесних сила, и Господа и Цара славе прослављају непрестано: Свјат, свјат, свјат, Господ Саваот (Иса. 6,3).

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

МАРТ

4. Учествовао у раду 27. редовне сједнице МРВ-а
- Са осталим члановима МРВ-а посјетио чланове Председништва БиХ
5. Примео у посјету генерал-мајора Франсоа де Гезбријана, Замјеника Команданта СФОР-а и Жан-Жак Патрија, Генералног политичког савјетника
13. Посјетио г. Фехима Шкаљића, Начелника општине Стари Град Сарајево, ради рјешавања неких имовинско-правних питања
16. Примео у посјету г. Тадеуша Мазовјецког, бившег Председника Пољске и бившег изасланика Међународне заједнице за људска права
17. Служио Св. литургију у Капели Духовне академије и Богословије у Србињу
20. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у Капели школа у Србињу
21. Учествовао у раду 28. редовне сједнице МРВ-а, којој су, као гости, присуствовали Епископи бихаћко-петровачки Хризостом и захумско-херцеговачки Григорије
- заједно са Епископом бихаћко-петровачким Хризостомом, посјетио Амбасаду Републике Грчке у Сарајеву и Њ. Е. Амбасадора г. Михаила Кукакиса

22. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у храму Св. пророка Илије у Сокоцу
23. На Теодорову суботу служио Св. литургију у Капели школа у Србињу, причестио професоре, студенте и ученике и додјелио Напрсни крст архимандриту Антонију (Пантелићу)
24. Прве недеље Часног поста служио Св. литургију у Саборној цркви у Сарајеву
- увече присуствовао Духовној академији одржаној поводом Недеље Православља у Саборној цркви у Сарајеву и уручио Орден Св. Саве првог реда црквеном хору „Слога“ којим га је одликовао Свети Архиепископски Синод СПЦ
25. Присуствовао Св. Литургији у кампу грчког батаљона у саставу СФОР-а, у Високом, која је служена поводом празника Благовјести
- присуствовао свечаној паради и пријему који је уприличен у кампу грчког батаљона у саставу СФОР-а, у Високом, поводом грчког националног празника ослобођења из турског ропства
26. Са осталим члановима МРВ-а потписао Меморандум о разумјевању за обнову и реконструкцију четири вјерска објекта у БиХ, између МРВ-а и Мисије Уједињених нација у БиХ, коју је представљао Њ. Е. г. Жак-Пол Клајн, Шеф мисије
- присуствовао пријему у Холидеј Ину који је уприличила Амбасада Републике Грчке, поводом грчког националног празника ослобођења из турског ропства
- присуствовао отварању изложбе „Сарајевска Хагада“ у галерији „Нови Храм“ у Сарајеву, коју су организовали Јеврејска општина Сарајево и Земаљски музеј у Сарајеву
27. Служио Св. Литургију пређеосвећених дарова у цркви Св. Преображења у Новом Сарајеву
- примио у посјету пуковника Штајгиса, Команданта њемачког батаљона СФОР-а
29. Служио у храму Св. Тројице у Рогатици Св. литургију пређеосвећених дарова
31. Служио Св. литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Вишеграду

АПРИЛ

- 1-10. Боравио са студентима Духовне академије на поклоњењу светињама Свете Горе
3. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова и причестио студенте у манастиру Хиландару

12. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у храму Св. Василија Острошког у Вељинама
14. Служио Св. литургију у храму Св. апостола Петра и Павла у Рудом
- присуствовао духовној академији у храму Св. Саве у Блажују
17. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у капели у Бугојну

19. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у храму Пресвете Богородице у Палама
- примио у посјету војне свештенике из њемачког контингента СФОР-а католичког свештеника Тобера и лутеранског Фрича
20. Служио Св. литургију у храму у Ливну и одржао помен поч. Веселину Наерловићу у манастиру Веселиње
21. У пету недељу часног поста служио Св. литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Чајничу и присуствовао духовној академији у Манастиру Свете Тројице у Пљевљима
24. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у храму Успења Пресвете Богородице у Мокром
- примио у посјету делегацију Српског погребног друштва „Св. Марко“ из Сарајева
25. Примео у посјету амбасадора Руске федерације Њ. Е. г. Александра Гришченка

- за ТВ Федерације БиХ дао интервју поводом Васкрса
- примио у посјеуа Амбасадора државе Палестине Њ. Ђ. г. Гамала Ел Геридлија
- примио у посјету новог Амбасадора Ирана Њ. Е. г. Махмуда Садрија
- 27. Служио Св. литургију у Србињу
- ВРБИЦА -Служио вечерње у храму Св. Василија Острошког у Вељинама
- 28. Служио Св. литургију у храму у изградњи Св. великомученика Георгија у Врацама Српско Ново Сарајево
- 29. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у манастиру Добрун
- 30. Служио Св. литургију пређеосвећених дарова у Србињу на Велики уторак

МАЈ

1. Велика сриједа - служио Св. литургију пређеосвећених дарова у Саборној цркви у Сарајеву
2. Служио Св. литургију у храму Св. пророка Илије у Сокоцу
- Велико бденије са читањем дванаест Јеванђеља о страдању Христовом служио у Саборној цркви у Сарајеву
3. На Велики Петак присуствовао Царским часовима у Саборној цркви у Сарајеву
- служио вечерње са изношењем плаштанице у Саборној цркви у Сарајеву
4. Служио Св. литургију и причестио студенте и матуранте у капели богословије и Духовне академије у Србињу
5. Служио Св. литургију на празник над празницима Васкрсење Христово у Саборној цркви у Сарајеву и примао честитке у Владичанском двору у Сарајеву
- служио антипасхално вечерње у храму Св. апостола Петра и Павла у Рудом са читањем јеванђеља на разним језицима
6. Други дан Васкрса а на празник Св. Георгија служио Св. литургију у Трнову и честитао Крсну славу
7. Присуствовао Св. литургији у капели грчких војника у Високом
8. У 08.00 - на празник Св. апостола и јеванђелиста Марка, служио Св. литургију у Старој цркви у Сарајеву и пресекао славски колач за СПД „Св. Марко“ из Сарајева
9. Примио у посјету амбасадоре Арапских земаља: Палестине - Гамал Ел Геридли, Египта - Салах Елашри, Либије - Ибрихам Али-Тајури, и Саудијске Арабије - Обидалах Ал-Харби, От-

правник послова

- примио у посјету г. Луиђија Вецу, шефа Посматрачке мисије Европске уније у БиХ
- 10. Служио Св. литургију у мјесту Соколовићи код Рудог на Источни петак
- 12. Служио Св. литургију са Епископима америчким и канадским г. Лонгином и далматинским г. Фотијем у капели Духовне академије о Крсној слави ове академије, поздравно угледне госте и званице, подијелио награде најбољим студентима и ученицима богословије
- 18. Служио Св. литургију са Еп. г. Атанасијем и осветио храм у Ивањици
- 19. Примио у посјету г-ђу Анђелу Оливер, директора Свјетске конференције религија за мир (WCRP) за рјешавање сукоба и г. Мајкла Енгелкинга, шефа канцеларије WCRP у БиХ
- 22. Служио Св. литургију у храму Св. Николаја у Србињу о храмовној и Слави града
- 23. Учествовао на редовном засједању Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве

ЈУН

3. Са осталим члановима МРВ-а примио сараднике Бијећа Европе г. Франсоа Фридриха и г-ђицу Биљану Засову
- присуствовао пријему у част посјете г-ђе Бет Џонс, помоћника америчког Државног секретара за европска и евроазијска питања, који је приредила америчка Амбасада у Сарајеву.
4. Примио у посјету мајора Аристомениса Крагариса, команданта грчког батаљона у саставу СФОР-а
6. Примио у посјету г. Андреја Јефимова, вишег политичког савјетника у мисији Уједињених Нација у БиХ
7. Присуствовао пријему који су поводом посјете кардинала Крешенца Селеа, Префекта Конгрегације за евангелизацију народа, уприличили Ватиканска Нунцијатура и Надбискуплија врхбосанска
9. Служио Св. Архијерејску литургију у храму Св. Василија у Вељинама
10. Са осталим члановима МРВ-а разговарао са кардиналом Крешенцом Селеом, Префектом Конгрегације за евангелизацију народа
13. Служио Св. литургију у храму Вазнесења Господњег у Подграбу
20. Састао се са предсједником РС г. Мирком Шаровићем у банском двору у Бањалуци
27. Поздравио академике и учеснике научног скупа „Земља Павловића“ у Рогатици
- примио учеснике симпозиума у манастиру До-

бруну и састао се са предсједником РС г. Мирком Шаровићем

28. Присуствовао Св. литургији у Храму Св. Тројице у Рогатици и научном симпозиону „Земља Павловића“
29. У својству изасланика Његове светости патријарха Српског г. Павла одржао пригодну бесједу поводом 100 година СПКД „Просвета“ на свечаној Академији одржаној у Српском Сарајеву
30. Служио Св. Архијерејску литургију са епископима г. Лукијаном епископом осјечко-пољским и г. Филаретом епископом милешевским у храму Св. пророка Илије - Романијска Лазарица у Сокоцу поводом централне прославе Видовдана у епархији добро-босанској на Романијском Косову

ЈУЛ

1. У Босанском Петровцу осветио обновљени храм Св. апостола Петра и Павла
6. Одржао парастос поч. протојереју Мирославу Дринчићу у Брчком
7. Служио Свету литургију са Преосвећеним Еп. Милешевским г. Филаретом у манастиру Милешеви
8. Примио у посјету пуковника Штелца, новог Команданта њемачког батаљона у саставу СФОР-а
9. Служио Св. литургију у храму Успенија Пресвете Богородице у Чајничу, причестио исповећене свештенике и одржао братски састанак и предавање свештеницима
12. На дан Светих апостола Петра и Павла служио Свету Архијерејску литургију у Калиновику осветио славско кољиво и пресекао славски колач, учинио литију кроз град и честитио славу храма и општине
14. Присуствовао Светој литургији у храму светог пророка Илије у Сокоцу
- 16-18. Учествовао на сједници ректора и професора богословија СПЦ у Србињу и Сарајеву на тему: „Просвјета у богословијама, наставни план и програм“.
19. Служио Свету литургију, по благослову еп. Василија, на празник преп. Сисоја Великог у Бијељини у манастиру Светог Василија Острошког
20. Служио Свету литургију у храму Светог Проквија у Високом и честитао храмовну славу
26. Служио Св. литургију у манастиру Куманици Епископија милешевска на Сабор светог архангела Гаврила

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Λογος*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу блиска појму Мудрости, $\square$ ивога Присуства $\square$ јег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и $\square$ ивот.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

НЕБО - НЕБЕСКО

Хришћанска отаџбина јесте небо, где је слава небеског Оца, коме се они моле: Оче наш, који си на небесима; где је преславни дом Његов, у коме су многи станови (Јн. 14,2). Тамо је настањен збор праотаца са својим праведним потомцима: пророцима, апостолима, мученицима, светитељима, подвижницима. Тамо сија Сунце правде, које не залази, Христос, и све просвећује блистањем славе своје, загрева најтоплијим зрацима своје љубави, и благодаћу својом привлачи Себи све, који у овом свету странствују и свето име Његово поштују и признају. Тамо престо славе окружују хиљаде хиљада и тучшта и тма небеских бестелесних сила, и Господа и Цара славе прослављају непрестано: Свјат, свјат, свјат, Господ Саваот (Ис. 6,3).

У оној отаџбини нема страха од туђина нема бојазни од непријатеља, нема опасности од болести, смрти, глади, хладноће, сиромаштва, мржње, злобе и других зала. Не чује се тамо кукњава, удаљили се отуда плач, туга и уздисање; нема бриге о храни, пићу, одећи, о дому и домаћима. Тамо нема буре и непогоде, него је увек пријатно ведро. Тамо нема јутра ни вечери, него је увек дан; нема

јесени и зиме, него је увек красно и пријатно и пролеће и лето.... Тамо је живот без смрти, одмор без умора, радост без туге, здравље без слабости,.... блаженство без невоља,..... сунце без облака, светлост без таме. Тамо нема старог, хромог, слепог, узетог, наказног, него су сви у расцветалој младости.... Тамо нико никога не вређа, не мрзи, не гњеви се, нико никоме не досађује, не љути, нико никоме не завиди, сваки је задовољан оним што има: пошто више од онога што има не жели, јер је добио и задовољан је оним добром од кога већег нема...

У оној преславној отаџбини владају тишина, мир, љубав. Тамо друг друга љуби као себе, и друг другу радује се као себи, јер друг друга види у блаженству, као и себе...

Ову отаџбину прародитељи наши затворили су грехом својим и за себе и за нас, али Христос, Син Божији, који је благоволео да ради нас сиђе на земљу, отворио је својом послушношћу и смрћу на крсту.... (Тихон Задонски).

Хришћанима нису забрањена добра овог света

Свето писмо не одузима од нас ништа што нам је Бог дао за употребу, већ обуздава неумерност, и исправља безумље. То јест, оно не забрањује ни јести, ни пити, ни децу рађати, нити имати новац и правилно га трошити - већ забрањује угађање стомаку, прељубу и друго.... (Максим Исповедник).

Хришћани - предмет мржње у свету

Који живе по Еванђељу Христовом омрзнати су у свету, како је то и Сам Христос претсказао, за нашу утеху и поуку: бићете омрзнати од свих имена мога ради (Мт. 10,22). И заиста, тежак и велики је крст бити

од свих омрзнут; али је утешно што ово бива због Христа, ради кога треба све са радошћу да трпимо. Чуј утешну реч Христову: Ако вас свет мрзи, знајте да пре вас мене омрзе. Кад бисте од света били, онда би свет своје љубио; а како нисте од света, него вас ја изабрах од света, зато свет мрзи на вас (Јн. 15,18-19; 14,21). Шта може бити утешније хришћанској души

од ових речи? Мрзи је свет, али је Бог воли; свет се ње туђи, али је Бог одабира и прима. Реци шта је боље: бити вољен од Бога или од света? Сав свет у сравњењу са Богом - ништа је. Горка је љубав овог света, и већој горчини води. Споља се чини да је нешто, као лепа јабука, а унутра је пуна трулежи и горчине. Божија љубав је слатка, утешна и радосна, и води вечној радости и сладости. Боље је несравњено боље, бити вољен од једног Бога, него од целог света. Ја више волим и бирам ово. Нека ме цео свет мрзи, ако хоће, и чини мишта хоће, само да ме Бог воли, и у милости својој држи. Његова љубав и милост за мене је виша од љубави и милости целог света.

Нећу ја ничега ни на земљи ни на небу, осим Тебе јединога и љубави Твоје. С Тобом ћу и у сенци смртној жив и блажен бити, без Тебе и небо ништавно је. (Тихон Задонски).

ЧЕМУ НАС ХРИСТОС УЧИ

Али љубиће непријатеље своје, и чиниће добро, и дајће у зајам не надајући се ничему (Лк. 6,35).

До доласка Христа Спаситеља, руководно начело у животу је било: „Око за око, зуб за зуб“. Људи нису знали да праштају себи сличнима, нити да љубе своје непријатеље. За најмању увреду узвраћало се жестоком осветом. Узајамне љубави и услуге могло је бити до извесног степена међу својима најближим и међу сродницима. Али туђинци и несрећници били су лишени тога. Недостатак љубави и праштања чинио је људе егоистима, грубим, а живот њихов - мрачним и тешким. За миран, срећан и угодан живот није било услова. А душа људска је увек жудела за тим. И ето зашто Христос, Син Божји, долази да покаже нова, божанска начела, да људи, руковођени њима, постигну такав миран и радостан живот. Љубав и праштање, милосрђе и чињење добра висока су божанска начела, која могу да умање зло у животу, јер она могу да угасе злобу и непријатељство међу људима. Да заволиш и свога непријатеља који те је до дна душе увредио и да му учиниш услугу; да опростиш и учиниш добро свом ближњем који те је оштетио; да помогнеш убогима и сирочићима, -ето то је подвиг који заслужује и благодарност и награду. Тај подвиг је хришћански подвиг, који чини људе синовима Највишега. Јер ће на тај начин они доиста почети да бивају милостиви као и Отац њихов што је милостив. Сви се ми често жалимо да смо доживели зла времена и да преживљујемо тешке и невеселе дане. При том смо склони да окривљујемо друге за то. Треба признати да ни ми нисмо невини у овоме. Јер су времена онаква ка-

кви су људи. Ако се људи руководе и живе по закону љубави правде и братског праштања, и времена ће бити добра. Али ако су времена зла и данни тешки, узрок томе су сами људи, а у том броју и ми. И зар није истина да се данас сви муче да живе што даље од Божјег закона, без вере и морала, без правде и братољубља? Грамжљивост пак, груби егоизам и ниске страсти чине људе непријатељима, који се узајамно пљачкају и наносе штету један другоме. То се збива пред нашим очима. Да ли покушавамо на неки начин да одвратимо себе и своје ближње од тог нехришћанског живота? Ако постоји жеља да почнемо да живимо по учењу Христа Спаситеља, неизоставно ће настати добра времена.

ПРИЧА

Стари неки рибар лови већ два дана на отвореном мору. Тамо негде на мору чини то исто његов заклето непријатељ. Смркава се. Старац напунивши свој чамац одличним ловом, приближава се обали. Одједном настаје страшна бура. Море узнемирено, ускомешано, подиже запенушене таласе као огромне беле планине, које се са ужасном буком разбијају о обалске стене. Настаје потпун мрак.

Ништа се не види. Усред страшне буке бесних валова старац чује с мора очајан вапај: Помозите, пропашћу! По гласу познаје свога заклетог непријатеља, чији је чамац разбијен, а он се топи. Старац хришћанин одмах баца у море сав свој лов, смело улеће са чамцем у свирепе валове, са опасношћу по свој живот стиже и успева да спасе свога заклетог упола утопљеног непријатеља. Кад се спасени прибрао и видео ко га је спасао, зачудио се. И одмах му је понудио сав свој новац као награду за његову доброту. Али старац - хришћанин - одбија да га прими: „Друкчије нисам могао поступити“, одговорио је. - Како то да ниси могао? - зачудио се спасени. Нико те није присиљавао да излажеш свој живот опасности да би ме спасао. Бура је страшна, ноћ мрачна; поред тога, ја сам ти увек био непријатељ; ко би те окривио да ми ниси притекао у помоћ? Значи, могао си и друкчије да поступиш. - Не, одговори старац, ја друкчије нисам могао поступити, јер сам хришћанин! Непријатељ је био побеђен. Дирнут дубоко, братски је загрлио свога спасиоца и кроз сузе је узвикнуо: Брате мој, спасио си и не само моје тело, већ и моју душу! И од тога часа злобни и покварени непријатељ преобратио се у истински доброг хришћанина.

Од нас људи зависи да ли ће времена бити добра или зла. Увек кад се људи дуго не сећају Божјег закона, кад газе правду и братољубље; кад почну да живе идући за својим ниским страстима и да раде само за своје грубе материјалне интересе, - времена ће бити зла и живот тегобан. Стога, ако хоћемо добра времена и радосне дане, треба да испунимо Христове заповести, које нам данас спомиње јеванђеље. Можемо волети своје најближе и своје рођаке; можемо чинити услуге онима чије су нам услуге потребне. Али треба да знамо да за миран и радостан хришћански живот није довољно само то. Његова пуноћа се изражава у љубави према непријатељима, у милосрђу и добротинству према сиромашнима и несрећнима.

ДА ЛИ ПОЗНАЈЕМО ИСУСА ХРИСТА

А ово је вечни живој: да познају Тебе, јединога истинитог Бога, и кога си послао, Исуса Христа (Јн. 17,3)

Многи су хришћани сасвим равнодушни према томе питању, које највише узбуђује човеков дух. Истина, они верују у будући живот; али услед недовољног познавања Христовог учења, сасвим ретко се сећају тога питања и не дају потребан одговор. Они верују да је душа бесмртна, да постоји врховно правосуђе које ће једнима доделити вечно блаженство, а другима вечне муке; али и поред свега тога, они као да не усвајају срцем својим ту страшну истину и као да не расуђују озбиљно о том питању судбоносном за њихов дух.

Други пак толико страшно воле земаљска блага да о будућем животу готово не мисле. Они верују у Бога и о Христу Спаситељу слушају с временом на време. Но са његовим учењем, које чине душу срећном и облагорађава осећања и срца, не упознају се брижљиво. Њихов ум је обузет само земаљским питањима: како да поста-ну имућни, како да уреде своја газдин-

ства, уопште, како да удесе да им земаљски живот буде пријатан и задовољан, ради чега су готови чак и да оштете и увреде своје ближње. Таквим мислима и бригама обузети су не само људи сиромашни и средњег стања, већ и богати људи, чак ови последњи и више од првих. Понеко се и од њих досети да треба помислити и о будућем животу, али сасвим касно, кад је смрт већ изненада закуцала на њихова врата. Тада они остављају у туђим рукама богаство скупљано с таквом лакомошћу, а не узимају од њега ништа за вечни живот.

Други су пак равнодушни према будућем животу због тога што су потпуно у власти каквог рђавог порока кога се не желе ослободити. Ти порочни људи знају да ће их, ако упознају Христа, он саветовати да се покају, да ће их убедити да помисле о будућности своје душе. А та би им мисао наметнула један чистији, моралнији и трезвенији живот, са више врлина, каквом се они не желе одати. Због тога их не занима реч Божја, не посећују цркву, не слушају заповести Христове, не мисле о вечном животу, који се отпочиње познавањем јединога истинитог Бога и онога кога је он послао, Исуса Христа.

Но међу нама има и добрих хришћана, који одлично познају Христа Спаситеља. Има побожних људи, које води његов благи дух, јер су разумели да је он од Бога изашао и да га је он послао да научи људе истини. Њих ће Бог сачувати, јер се за њих моли Спаситељ. Они ће бити тамо где је он, сви заједно, у вечном животу. Да ли смо и ми у томе броју? На ово питање нека одговоре наша срца и наша дела...

Дирљива молитва Христа Господа за верне учи нас да је неопходно да се ревносније упознајемо са јеванђелским учењем и да чешће мислимо и

расуђујемо о божанским истинама. Да не заборављамо да ће земаљски живот, ма колико био за једне пријатан, а за друге тежак, бити неизоставно прекинут; али да постоји други живот који је бескрајан, вечан; да ће сви рођени на земљи прећи у тај

живот и да ће, најзад, тај вечни живот бити за свакога човека онакав како га је сам припремио овде - или пун радости и блажанства, ако је овде живео познавајући Христа Господа, негирајући врлине и побожност, - или пак испуњен патњама и мукама, ако је овде живео далеко од Бога, не познавајући онога кога је он послао, Исуса Спаситеља, у греху и пороку, без потребног покајања.

Дакле, упознајмо се усрдније са Господом нашим Исусом Христом и ревносније испуњујмо његове заповести о вери и братољубљу, о правди и мирољубљу. Јер је њему дата власт над сваким телом, да свему да живот вечни. А ово је живот вечни: да сви познају јединога истинитог Бога и кога је он послао, Исуса Христа.

*Митрополит
Неофит*

ЖИТИЈЕ ПРЕПОДОБНОГ ОЦА НАШЕГ ЗОСИМА епископа Вавилонског (у Египту)

Преподобни Зосим, прозван Киликс, пошто је био родом из Киликије,¹ од младости заволе Бога, одрече се света, оде на Синајску Гору, обуче се тамо у монашки чин, и стаде усрдно упражњавати богоугодне подвиге. Ипак он не остаде дуго на Синају. Чезнући за потпуно безмолвним животом пустињачким, он још у младим годинама отиде са Синајске Горе у Либијску област² и тамо се настани у пустом месту званом Амонијак. Ту он стаде живети потпуно усамљено, служећи једино Богу. А ходећи по тој пустињи, он обреће некога старца, одевеног у оштри кострет. Приближивши се к старцу, Зосим хтеде да му се поклати и да по обичају затражи од њега благослов. Али га старац предупреди, рекавши му: Зашто си дошао овамо, Зосиме? Иди одавде, јер ти не можеш овде остати. А Зосим, мислећи да га старац познаје одавно, поклати му се и, измоливши благослов од њега, упита га: Учини ми ту љубав, оче, па ми кажи, откуда ме познајеш? Старац му одговори: Пре два дана јави ми се неки човек необичног изгледа, и рече ми: Ето, к теби иде један инок са Синаја, по имену Зосим; немој му дати благослов да остане у овој пустињи с тобом, јер хоћу да му поверим цркву Вавилонску што је у Египту.

Рекавши то Зосиму, стари пустињак се удаљи од њега на дomet баченог камена и стаде на молитву, подигнувши руке своје к Богу. Моливши се тако око два сата он, завршивши своју молитву, опет дође к Зосиму, па загрливши га очински, пољуби га у лице и рече: Чедо моје мило, добро је што си дошао овамо, јер те Бог доведе к мени, да тело моје предаш земљи. Зосим онда упита старца: Колико година, оче, боравиш на овом

месту? Старац одговори: Навршује се четрдесет пет година откако сам овде. - Док старац говораше то, лице његово засија као огањ. И обраћајући се понова Зосиму, стари подвижник рече: Мир теби, чедо, моли се за мене. Рекавши то, он леже на земљу, и отиде ка Господу. А блажени Зосим ископа гроб, погребне чесно тело тог великог подвижника; и проведши на том месту два дана, он се врати на гору Синај славећи Бога.

За време боравка његовог у манастиру на Синају, к њему дође један разбојник молећи га и говорећи: Смилуј се на ме, аво,³ и прими ме у монаштво, да бих у безмолвију, у молитвеном самовању и тиховању, оплакао грехе своје. Ја многа убиства починих, и сада хоћу да одустанем од свих злих дела мојих и да се кајем у све дане живота свог. - Пошто га поучи, преподобни Зосим га обуче у иначки образ. Но после кратког времена преподобни рече покајаном разбојнику: Веруј ми, чедо, теби је немогуће остати овде. Јер ако који великодостојник сазна да си

овде, ухапсиће те; исто тако, ако који од непријатеља твојих дозна, убиће те. Зато послушај мене, и ја ћу те одвести у неки удаљенији манастир.

Инок пристаде, и свети старац га одведе у киновiju⁴ аве Доротеја, која се налазила у близини Газе.⁵ Сместивши га у тој обитељи, Зосим се врати у свој манастир на Синајску Гору. А брат овај проведе у Киновiji аве Доротеја девет година. Но пошто изучи Псалтир и навикну на све монашке трудове, он се поново врати к преподобном Зосиму и рече му: Учини ми ту милост, оче, дај ми натраг моје световно одело, а монашко узми од мене. Преподобни га с тугом упита: Због чега, чедо? Инок му одговори: Као што сам знаш, оче, ево девет година проведох у општежићном манастиру, и колико могох постих се, и живех у уздржању са сваком кротошћу, ћутањем и страхом Божијим, покоравајући се свима, у нади да ће ми Бог по бескрајној доброти својој и по неисказаном милосрђу свом опростити мноштво грехова мојих. Али, поред свега тога, ја свагда видим пред собом дете које ми говори: „Зашто си ме убио“? И то видим не само у сну, него и на јави: и када у цркви стојим, и када Божанственим Тајнама приступам, и када у трапези са братијом једем. Просто ме ни на један тренутак не оставља на миру: куда год ишао, ја пред собом видим то дете, које ми непрестано говори једно и исто: „Зашто си ме убио“? Због тога, оче, ја сам одлучио да идем онамо где сам разбојништво извршио, да би ме ухватили и предали суду. Ја морам да умрем за безумно убиство тога детета.

И тако, узевши од преподобног оца световно одело, инок га обуче и оде у свет. А када дође у град Диоспол,⁶ он би ухваћен и другог дана

му мачем одсекоше главу. Тако он отиде к Богу, пошто крвљу својом опра грехе своје.

Ускоро после тога преподобни Зосим, непрекидно мучен неодољивом жељом за животом у пустињском безмолвију, молитвеном тиховању, и тишини, далеко од људи, поново напусти Синајску Гору. И он, узевши са собом свог ученика Јована, отпутова у пустињу Порфирион. Путујући по тој пустињи, они срегоше два пустињака; један од њих, по имену Павле, беше родом из Галате,⁷ а други, Теодор, из Мелитинске области,⁸ који се постригао у манастиру аве Јевтимија Великог. И један и други подвижник имађаху на себи одећу од бивоље коже. Преподобни Зосим се са својим учеником настани у близини ових пустињака, око два попришта далеко од њих, и проживе тамо две године. Но једнога дана ученика Зосиминог Јована уједе змија: отров се разли по целом телу његовом, и Јовану удари силна крв из очију, носа, ушију, и он умре.

То веома ожалости блаженог Зосима, и он поће к споменутој двојници пустињака. А они, угледавши га утученог и силно ожалостеног, и пре но што им Зосим ишта проговори, упиташе га: Шта, аво Зосимо, умре ли брат твој? А он, удививши се њиховој позорљивости, исприча им на који начин умре његов брат, што је њима и без тога већ било познато. Тада оба подвижника устадоше и са Зосимом пођоше к брату Јовану. А када угледаше мртвог брата где лежи на земљи, они рекоше Зосиму: Не тугуј, аво Зосимо, Бог ће ти помоћи.

После ових речи они се громким гласом обратише мртвацу: Брате Јоване, устани, јер си потребан твојем старцу. - И тог часа мртавац оживе, и устаде са земље. Онда старци потражише змију, па кад је нађоше, растргоше је на двоје. Затим рекоше преподобном Зосиму: Аво Зосимо, ми ти несумњиво саопштавамо вољу

Божју: иди на Синајску Гору, јер Бог хоће а ти повери епископство цркве Вавилонске што је у Египту.

Чувши то, преподобни Зосим узе благослов од тих светих пустињака, па се са својим учеником Јованом поново врати на Синај. Но после неког времена ава Синајске Горе⁹ посла блаженог Зосима, и друга два брата с њим, у Александрију ради неких послова Синајских манастира. Александријски патријарх блажени Аполинарије задржа их и рукоположи за епископе: једнога у Илиопол, другога у Леонтопол, а Зосима у Вавилон Египатски.

Јер у старини беху два Вавилонца: први - знаменитији и древнији, налазио се у Халдејској земљи, у њему су царовали Навуходоносор и остали халдејски цареви, а други - мање познат и са много мање житеља, налазио се у Египту. Овај град су основали на обали Нила пресељеници из древног Вавилонца, и дали му име своје остављене постојбине (Каиро).

У овом дакле Египатском Вавилону преподобни Зосим, по вољи Божјој и по пророштву светих пустињака, прими архијерејски престо и стаде пасти Христово стадо. Он добро управљаше светом црквом, служећи за пример стаду речју и животом. И проведе он на престолу доста година, и многе упуту на пут спасе-

ња. А када светитељ зађе у дубоку старост, онда он, видећи своју изнемоглост и очекујући блиску смрт, остави епископски престо и поново се врати на Синај, место свога првобитног боравка. Поживевши ту мало, он сконча у Господу,¹⁰ и сада у хору светих јерарха предстоји Владици нашем, Господу Исусу Христу, коме слава вавек, амин.

Напомене у тексту

1 Киликија - област у Малој Азији, граничи Сиријом а јужно обалом Средоземног Мора.

2 Либија - покрајина у северној Африци, западно од Египта.

3 Ава - сиријска реч, значи отац. Овај назив се обично давао старешинама манастира, а и старијој братији. Инок почетник такође се обраћао овом речју својем духовнику, под чијим се руководством налазио.

4 Киновија = општежиће, општежићни манастир.

5 Град Газа - на источној обали Средоземног Мора, на крајњем југу Палестине, недалеко од Египта; у то време важан трговачки град; о ави пак Доротеју видећи под 5. јуном.

6 Диоспол - палестински град, на северном путу од Јерусалима ка Јопи (=Јафи), касније назван Лида.

7 Галата - Галатија, мала али родна покрајина Мале Азије, између Витиније, Понта и Кападокије.

8 Мелитина - област у северном делу Мале Јерменије, недалеко од реке Еуфрата.

9 Манастири Синајске Горе налазили су се под управом једног заједничког старешине - аве Синајске Горе

10 Скончао крајем шестог века.

У својмо љубав Божју, смекшајмо и облагородимо своја срца, и са братском великодушносту опраштајмо ближњима све што су нам згрешили. На тај начин ми чинимо добро себи самим. Јер ће нам Небески Судија опростити онако као и ми што опраштамо. А да се не бисмо подали рђавим мислима и злопамћењима, запамтимо речи Јована Богослова: Сваки који мрзи на брата свога крвник је људски (1 Јов. 3,15). Запамтимо да су узајамна љубав и узајамно праштање услов за миран и срећан живот, и да ће само узајамна љубав и узајамно праштање бити то кроз све векове.

О ГРЕХУ И ЗДРАВЉУ

*Више не греши,
да ти не буде горе*

Најстрашнији непријатељ здравља јесте грех. Често он руши и личну срећу и опште благостање. Пре извршења греха човек је здрав, спокојан и радостан. А после пада у грех морална снага му је ослабила, а ојачала туга и неспокојство. Убрзо је отров греха прешао и на његове телесне моћи. Тај отров може постепено да паралише потпуно и душу и тело. Спасоносан лек против те опаке болести састоји се у покајању. А најбоља дијета која треба да се одржава да се не би болест повратила у горој форми, јесте избегавање греха. Најчешће, узрок болестима душе и тела јесте грех. Порочни живот ствара и доноси заразне болести. Оне ослабљују тело и паралишу га у најбољој његовој снази. Често млади људи услед неуредног живота брзо губе физичке моћи и дуги низ година вуку се жалосно слично јеванђелском ослабљеном. Ти људи су скупе жртве греха и атеистичког духа времена. Све док не изгубе моћи, њихова преступна жудња увек је распаљена, срце пусто, мисао немирна, савест без гласа. А кад изгуби физичко здравље, они се срде на све што је свето, зато што су изгубили веру у добро. Ово је пут који води потпуној физичкој и духовној парализи, а често и превременој смрти. Они би, међутим, могли да буду спасени и учињени корисним и себи и својим ближњима. То може бити, ако у њима оживи вера и ако се појави жеља да приме и духовни лек, после кога би се подвргли јеванђелској дијети... Но има болести и патњи, које нису потпуна последица греха и порока. Била тешка или лака, та искушења треба примити као благодатну опомену Највише Премудрости. Патње и страдања су увек спасоносни крст за добре људе. Јер се њима отстрањују, можда, много веће несреће. Често и добри људи, понесени успехом у својим посло-

вима, опијени здрављем, занесени радостима и успесима у животу, чине погрешне кораке и заборављају извор своје среће. Потпуно обузети спољашњим животом, често заборављају да погледају и унутра у себе, да поразговарају са својом савешћу и својим срцем. Не дешава се ретко да им бриге овога света, послови, разоноде, празни разговори и опадања ближњих испуњују срца и одузимају све време. Много пута, они уместо у храм Божји, одлазе у крчме, кафане и непри-

стојна места, где њихова савест губи власт над њима. То је неоспорно одлучан корак ка душевном растројству, иза кога долази и физичко... Но ето, изненада долази болест. Она отрезни иначе добро срце и нагони га да дође к себи, да прогледа духовно, на време да види клизав терен на који је ступило. Јер чим се изгуби здравље, савест у онога који верује јаче проговара. Она снажно слика у свести протекли живот, и грешна склоност по-

стаје очевидна и одвратна. У таквом случају добри људи хитају са покајањем, - мире се са Божјим правосуђем, и кад оздраве, старају се да загладе свој грех добрим делима, да им не буде горе... Болест је дакле често корисна казна. Она ломи самопоуздање и јача наду у Бога. У цвету здравља и напону снаге, људи су склони да све своје успехе приписују својме знању и својим способностима. А то их чини гордим и самопоузданим. А код неуспеха рођу и негодују и не окривљују себе, већ друге. Они би тобож успели, но други су их спречили у томе... Телесна болест обара тај идол самопоуздања и гордости. Она открива сву људску немощ. Кад нас болест прикује за постељу, онда почињемо добро да схватамо, да сви наши успеси, све наше моћи и способности, чак и сам наш живот, нису у нашој власти. Тада сазнајемо да постоји једна највиша сила, која нам даје тај живот, подржава и увећава наше моћи, или их ломи и уништава. Тада схватамо да нашом судбином управља највиша, Божја премудрост, која по сили својој умртвљује и оживљује; подиже смерне и унижава горде; благосиља наше напоре и успехе, или их осујећује. А то сазнање крепи нашу веру и наду у Бога и нашу преданост и покорност његовој вољи. Ако се живот преократи у томе стању, или ако се поврати здравље, ми смо на путу спасења... Лек вере је учинио своје... Болести су, дакле, неминовне у животу, јер их порочни живот ствара. Њих би било мање, кад би смо имали већу одвратност према греху и кад се не бисмо хватили у његове замке. Но наше су моћи слабе, и ми их не можемо увек побеђивати. Према томе и болести ће наилазити. И помоћ мењујемо и рецепт вере. Са великом надом станимо пред благодатном бањом тајне исповести и са живом вером изађимо у сусрет спасоносној посети Божанског Лекара у тајни причешћа. И кад добијемо исцељење кроз опроштај наших грехова, ревносно се држимо преписане јеванђелске дијете: Ето си здрав, више не греши, да ти не буде горе. Амин.

ЂУРА ЈАКШИЋ (1832 - 1878)

Најизразитији песник нашег романтизма и најмногострукији таленат у нашој књижевности био је Ђ. Јакшић. Родио се у Српској Црњи, у Банату. Био је син свештеника Дине (Дионисија) и мајке Христине, такође свештеничке кћери.

Дед Ђурин Лаза, највише је од све деце волио Ђуру и хтео да га спреми за свештеника. Он му је пружио и прва знања из читања, која је употпунио у немачкој оближњој школи и у гимназији у Сегедину. У Сегедину је упоредо учио и цртање и у томе имао више успеха. Због нарочитог талента за цртање, шаље га отац у Темишвар (1847) где је код сликара Дунајског учио цртање. Већ прве године показао се Ђура као најбољи (од 500 ученика) и добио је две награде владике Лоновића. Идуће године иде у Пешту где је на Академији уметности код Италијана Мастројанија учио сликарство. Због револуције 1848. године морао је да напусти Пешту, а да не би губио време иде у Бечкерек тада познатом сликару Константину Данијелу, где је доста научио цртање и употпунио знање немачког језика.

Због тешког стања у револуцији бежи за Београд, где је живео од физичког рада под врло тешким околностима. Да би то стање избегао, уписује се у добровољце и умало у рату није био заробљен. После завршене револуције опет је у Српској Црњи код оца. Пошто се отац мало материјално опорави пошаље га у Беч. Међутим Ђура се ту није уписао на Академију, већ је учио посматрајући галерије и цртајући портрете и иконе. Ту је провео од 1851. до 1853. године. Тада је вероватно и пропао његов сликарски таленат! Али зато је његов уметнички таленат пробио на другу страну. Ђура је пропевао, под утицајем Бранка, Змаја, Даничића, са којима се дружио. Они су га упутили на Шекспира, Гетеа, Шилера. Тих дана се упознаје и са Петефијем кога је

највише волео. Ма да су то почетничке песме, оне су Ђуру охрабриле, нарочито када их је видео, у Летопису, оштампане.

Из Беча иде у Минхен, опет ради сликарства, али је ту остао само пола године. Отац га је позвао да се врати да би сликао иконостас у Карлову и да са зарађеним новцем иде у Рим, да настави сликарство. Међутим, Ђура је пропао на конкурс, а отац није имао новаца да га шаље на студије, те он на позив пријатеља оде у Нови Сад где је живео од сликања и писао песме.

Због материјалних разлога прелази 1857. године у Србију, где добија место учитеља у Подгорцу, селу у Источној Србији. Сеоски мир, романтична природа („Предео је леп, баш испод пендера тече Злот, а мало даље утиче у Тимок; село је у долини, около грдним планинама окружено“) утицали су на његову узрујану душу. Нешто касније долази у село Сумраковац. У тим селима, духовно смирен, Ђура је написао своје најлепше лирске песме (Пут у Горњак, Ноћ у Горњаку,

Вече, На ноћишту и др.). После извесног времена даје оставку на учитељски позив (1858) и долази у Београд где је предавао цртање у женској школи. Живећи тада под тешким приликама добио је клицу туберкулозе од које ће и да настрада.

И још једном ће Ђура покушати да пође некуда да испуни свој животни идеал: да усаврши сликарство. Отац није могао да га помогне, („Ђуро! Луд си, пуст си! Нити ти ја помоћи могу нити ми долази кући, не сад, него никад!“ - пише му отац) зато оде у Пожаревац за учитеља, где се и ожени. Са нешто обезбеденим средствима креће Ђура 1861. године у Беч. Ту је провео годину дана скоро срећно, али је увидео је већ био престарео за сликарство. Зато се враћа у Србију и добија место учитеља цртања у Крагујевцу. Тада је дошао у сукоб са малограђанском средином и почела су премештања по селима и паланкама Србије. Службовао је у Сабанти, близу Крагујевца, Пожаревцу, Рачи, Јагодини. Тек 1872. године добија место коректора Државне штампарије и на тој је дужности и умро 1878. године.

Врло је важно његово бављење у Сабанти 1865/66 године. Ту је провео лепе дане. Далеко од паланачке средине, сеоски мир, романтична природа („...Околина лепа и романтична, сељаци добри, љубазни и гостопримљиви, они су мене волели и ја сам њих волео“) учинили су да је Ђура дао две своје најлепше лирске песме: На Липару и Поноћ.

При крају живота Ђура је био стално болешљив. Смрт му је убрзала приповетка Рањеник у којој је описао дринско бојиште 1876. године и тамно осликао главну личност дринске војске. Због ње је био осуђен неколико дана затвора. Казна је била мала, али га је тиштала. Јурећи по адвоката, на суд, он озебе и умре не дочекавши да издржи казну. До краја га је чувао и лечио друг и пријатељ из младости Ј. Ј. Змај.

Тако је завршио свој бурни живот Ђ. Јакшић, једна од најталентованијих личности нашег уметничког живота уопште.

СРЦЕ - ЖРТВА БОГУ

*Дај ми, сине, њвоје срце
(Прич. 23,26)*

Господ Бог устима Премудрог старо-заветног Учитеља тражи од нас, браће - Хришћана, наше срце. Називајући сваког од нас Својим сином, Он сваком од нас говори: Дај ми своје срце, сине мој. Шта то значи? Зашто Бог тражи од нас срце? Зашто не тражи ништа друго, чак ни то, чиме смо обавезни према Њему, што чини наш неизоставни дуг? Не тражи од нас у самој ствари ни молитве, ни жртве, ни дарове, ни пост, ни покајање, ни добра дела, тражи само срце - само је наше срце Њему драго - Дај ми твоје срце.

Наизглед чудно, истовремено и премудро, браћо. Срце је такође по речима Премудрог, источник живота (Прич. 4,23). Оно је извор живота, почетак свих сила и основа свих човекових радњи. Где је срце, тамо иду и мисли, намере, жеље и човекова дела. Може се рећи, да срце одређује сву човекову делатност. Значи, када се од нас тражи срце, тражи се све, тражи се цео човек, као жива жртва Богу. Зар није према томе мудро и зар није чудно то што се тражи, процените сами. Мало је речено, а много се може разумети, као да се ништа не тражи, а тражи се све. Дај ми своје срце. „Како“, питате „да дамо срце“. Сасвим просто - расположењем, љубави, усрђем. Само усрђе и јесте стремљење срца. Обично смо усрдни и расположени према оном кога волимо, њему и дајемо срце. Значи, да Господ тражећи наше срце тражи од нас наше усрђе и расположење према Њему, тражи нашу љубав. И ето зато је истина то што нам је у Јеванђељу рекао Спаситељ: Љуби Господа Бога твога, свим срцем својим (Мт. 22,37).

Коме у самој ствари и поклонити своје срце, ако не Богу? Зар себе дати свету, стварима смртним и пролазним? Не. Бог је наш Творац, Промислитељ, Искупитељ. Од Њега је почетак, продужетак и крај нашег живота; од Њега су сви дарови, све што постоји и све благодети; Он нам даје све потребно за живот, у Његовој вољи је и наш будући живот. Следи да смо једино Њему и дужни да се обратимо.

Њега јединог љубимо и Њему једином служимо свим срцем. Потребно је да наше срце буде Његово. Дајмо, браћо, срце наше Богу нашем. Дајмо срце и припадимо потпуно Њему. Колико брзо дамо своје срце Њему, толико брзо ћемо почети радити за Њега, молити се Њему, славити Њега, приносити жртву Њему, постити за Њега, кајати се пред Њим, творити вољу Његову. Већ смо рекли да човеком управља срце и шта је у срцу, то је и у мислима, речима, делима. Сам Господ је рекао да „човек из ризнице срца свога све износи, и од сувишка срца говоре

*Старац Анђија
(Валаамски манастир)*

уста његова“ (Јлк. 6,45). Што пре своје срце дамо Богу, тим пре ћемо постати деца Божија, деца Оца нашег Небеског. Тада ћемо све радити за Бога са љубављу, служити Му усрдно, молити Му се са страхом, славити Га благодарњем, приносити Му жртву са вером и љубављу, постити пред Њим без туге, кајати се скрушено, испуњавати вољу Његову с благодар-

ношћу. А то - што може бити с нама ако тако не чинимо? Ако Му служимо без усрђа, доброг расположења и љубави? Тада ће и наша молитва бити хладна, лицемерна, прослављање Њега незахвално, наша жртва Њему, честољубива, пост само спољашњи, покајање без искрености, и добра дела више у корист нас самих. Тада ћемо имати само облик побожности без силе (2 Тим. 3,5) и својстава правих Хришћана. Тада ће се на нас потпуно односити речи, упућене фарисејима: приближава ми се народ овај устима својим и уснама ме поштује, а срце им је далеко од мене (Мт. 15,8). Чему такво служење Богу? Требају ли Њему, наше такве молитве, таква жртва, пост, покајање, добродетељи? А ево шта Он говори: узалуд ме поштују (Мт. 15,4). Даба је таква молитва, није пријатна жртва, није користан пост, безплодно покајање, штетна добротина, ако немамо љубави према Богу и ако све то чинимо без учешћа срца. Тачно тако расуђује и св. Апостол. Како он каже, без усрђа и љубави ка Богу, сви чак и велики подвизи и жртве су ништа. Каже се шта је веће од вере, и то какве вере - велике и чудесне (чудотворне), шта је светије од савршеног самоодрицања, страдања, проливања крви за Христа? Но и сви ти подвизи без љубави су ништа. Каже Апостол: „ако имамо веру да и горе премештамо, а љубави немамо, ништа сам. И ако раздам све имање своје, и ако предам тијело своје да се сажеже, а љубави немам ништа ми не користи.“ (Кор. 13,2-3).

Видите, браћо, колико значи имати љубав у раду око нашег спасења! А права љубав је у срцу. Ако је љубав само на речима и споља онда је то лажна љубав. Тако волети је лицемерно. За такве Псалмопевац каже: Ласкаху Му устима својим и језиком својим лагаху Му; срце њихово не беше Њему верно (Пс. 78,36-37). Срцем, браћо, срцем се верује у истину (Рим. 10,10), срце скрушено и смирено најлепша је жртва Богу (Пс. 50,18) у срцу је и закон Божији (Пс. 36,31), и испуњење све воље Његове.

Дајмо, дајмо, браћо, срце наше Богу нашем. Оно припада само Њему, и нико ме другом. Тада ћемо истински бити Његови синови, и наследници вечних блага у дому Оца нашег Небеског. Боже наш, слава Теби!

О НЕЗНАНИМ СУДОВИМА БОЖИЈИМ

Неки монах из Скитске пустиње, идући у Александрију да прода своје рукодеље - јер је израђивао корпице - виде неку сахрану. Био је умро игемон дотичнога града, велики паганин, који је побио хиљаде хришћана, јер то беше у време великих прогона. Беше леп дан, и читава варош иђаше за њим, спровођаше га до гроба.

Када је стигао нађе неког пустињака, који живљаше у пустињи 60 година и живљаше само од корења и с оним што налазаше у пустињи, нађе га поједеног од хијене.

Онда је монах помислио: са колико је почести ишао ка гробу игемон, који је побио хиљаде хришћана, а овога, који је служио Богу 60 година и живео само у посту и молитви, појела је хијена! Какве то судове има Бог? Чини ми се да Бог, будући предобар, допушта и неправедне ствари.

Молићу се Богу да ми покаже какви су Његови судови, јер и поједини људи расуђују против Божијег промисла, Божијег бриговеђења. Један је зао, грешник је, а иде му добро. Други је добар, али су деца зла, жена је болесна, а он утекнувши од једне наилази на другу невољу.

Један је зао а живи дуго, а други је добар и умре рано. Гле, неки хришћанин је добар, моли се Богу, пости, и само на гнусобе наилази, а други је зао, псује, пије и тога Бог не кажњава.

И тако, монах је уочио много таквих ствари, ка што се каже код пророка Јеремије: Господе шта је, јер пут злих напредује, а пут правих увек је у невољи.

И од тога дана почео је да се моли: „Господе, покажи ми судове Своје, да не бих судио!“ И почео је онај монах да се моли Богу да му покаже судове Његове: како то да један, сиромах, који је свет и прав, буде болестан, страда, наилази на невоље, а

други, грешан, ради по својој глави, а здрав је и богат, има успеха, постаје велики у служби, у части, и у свему му иде добро.

И молио се монах дуго Богу да му покаже због чега бивају ове неправде, да добри често пате, а злима иде добро.

„Нека ми покаже Бог судове Своје, јер је и мене често саблажњавала ова ствар, јер сам видео многе неправде, које како ми се чини - да је Бог допустио.“

А ПреблагИ Бог, пошто човек не зна судове Његове, предочио му је на овакав начин судове Своје, иако је могао да га сатре због овог испитивања, да сазна тајне Божије, које не знају ни анђели. Али пошто га љубљаше због светог живота, хтео је да га умудри, јер судове Божије нико не може знати.

Једном је дошао пустињак сам у Александрију да прода своје корпице, јер беше три дана хода. Али ђим је пошао од своје пећине, на некој ле-

пој пољани изашао му је у сусрет други монах, млад, веома леп.

- Благослови, оче!

- Господ нека те благослови, сине!

- Камо идеш, оче?

- Идем до трга, да продам своје рукодеље.

Они продаваху корпице и куповашу хлеба, прављаху двопек и хранили су се зеленишем који се налази по пустињи.

- Оче, ја исто у Александрију идем.

- Слава Богу да имам сапутника!

Пошто је преузео терет старца, млади монах му је рекао:

- Оче, гледај шта је. Знаш шта треба да чине монаси када иду на пут. Да се моле све време и да разговарају с Богом. То је дужност монаха и хришћанина, кад иду путем: да се моле.

- Тако, оче, до Александрије ћемо се молити!

- Да не проговоримо ни реч! - рекао му је онај млади. Идући заједно три дана овим путем, видећеш на мени неке страшне ствари. Да не говориш, да ми не судиш и да не погазиш заклетву!

- Да, сине! Ако ми Бог помогне, нећу више говорити!

И пошли су обојица. Млади монах носаше корпице, и иђаху ћутећи.

Око поднева, када је сунце жегло веома јако, наишли су на неко село, и изашла су пред њих два млада човека:

- Оци, од сада не можете више путовати, јер сунце жеже веома јако. Хајдете код нас!

Та два младића су их примила са великом чашћу, јер на Истоку томом дана неможеш путовати, него само јутром и вечером. И тамо је таква традиција: како те прими у кућу, да ти опере ноге. Спаситељ је рекао Симону фарисеју: Уђох ти у кућу твоју, ни воде ми на ноге ниси дао! (у.с. Лк. 7,44) Јер је тамо песак веома врућ, и

кад си стигао човеку у кућу и лине ти мало хладне воде на ноге, чини ти велико добро. Ноге се ужасно ужаре због песка и камења.

Ти младићи, када су сазнали да су из Скитске пустиње, где беху само свети монаси - Свети Антоније Велики, Свети Макарије Велики, Свети Сисоје Велики, Свети Онуфије Велики и други велики испосници које имамо у календару - примили су их са још већом чашћу, са љубављу, опрали су им ноге, одморили их и поставили за сто.

Ти младићи имађаху у кући неки сребрни суд, веома скуп, што им беше остао с колена на колени. У тај суд су им ставили пустињачку храну, из побожности, указујући им личну част.

Монаси су јели, благодарили су, и пошли су да отпочину, јер беху уморни.

Пред вече, кад да пођу на пут, млади монах, је украо сребрни суд. Стари монах је видео и помислио је: „Гледај! Примили су нас људи са толиком чашћу, опрали су нам ноге, дали нам да једемо, а овај монах је украо сребрну зделу“.

Идући они мало даље, прешли су преко неке ђуприје. Млади монах је осенио онај суд крстом и бацио га је у воду. Старац је видео и помислио је: „Каква неправда! Зашто узнезделу и баци у воду? Зашто је није оставио тамо?“ Али је прећутао, јер имађаше завет до Александрије да не говори.

Увече су стигли код друго двоје младих. И ови су изашли пред њих, примили их с љубављу, опрали им ноге, како је обичај, и дали им да се одморе. Ти су имали детенце од неколико месеци.

Ујутру, кад да пођу, млади монах је отишао код дечије колевке, а да његови родитељи не примете, и убио га је.

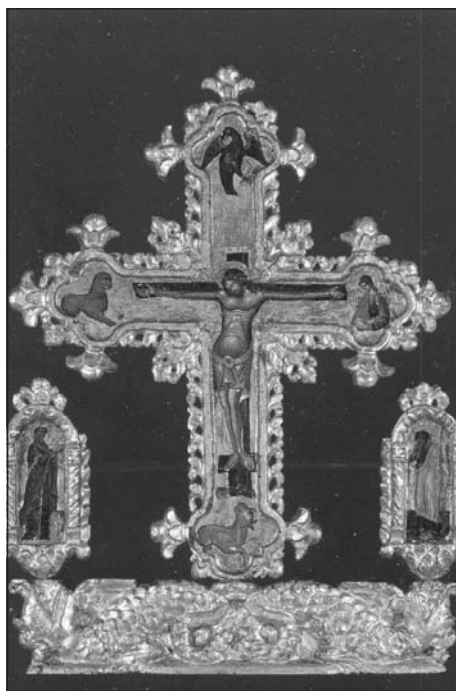
Старац је видео и говораше у свом уму: „Са каквим сам зликовцем пошао на пут! Тамо је украо сребрну

зделу, овде је убио дете!“ Али га он беше упозорио: „Видећеш много код мене на овом путу, немој случајно да проговариш, јер кршиш заклетву!“

Другога дана око поднева, пролазећи кроз неко село, изашао им је у сусрет неки домаћин:

- Оци, од сада не можете више ићи, јер је сунце припекло и велика је врућина. Хајдете код нас да се одморите неколико сати а пред вече ћете поново поћи.

Тај човек имађаше везаног пса, који чуваше читаво домаћинство. Примио их је човек, угостио их, дао им да се одморе. Пред вече, кад се почело прохлађивати, они су отишли. Млади монах се вратио натраг и - да власник не примети - закрстио је пса, и пас је скочио у вис и угинуо је.

Тад старац гледаше, али ћуташе: „Каква је ово работа? Тамо је украо сребрну зделу, онамо је угушио дете, овде је убио пса!“

Идући они другога дана, успут су прошли поред неке крчме. Тамо више нико не говораше о Богу, говорио је алкохол у њиховим главама: подврискиваху, певаху, звиждаху,

псоваху; и када су видели монахе, очели су викати: „Гледај покурде!“ - Када је човек пијан не говори више човек него ђаво!

Стари монах није рекао ништа, гледао је свој пут. А млади се окрени ка крчми и направи три метаније. Пошто се поклонили према крчми, пошао је даље.

На ивици шуме било је село и нека напуштена црква. Није имала ни крста врата беху узета, прозори полупани; пуста црква, напуштена сигурно пре више од 40 година. Млади монах је узео неколико каменчића, осенио их Светим крстом и почео их бацати на цркву.

А стари монах говораше у себи: „Види ти ово! Да је од Бога, не би то чинио. Али од ђавола је, јер се крчми клањао, а на цркву баца камење“. Али му не беше дозвољено да говори. До Александрије беше још један дан.

Трећега дана ујутру, идући они покрај неког села, стигоше они до неке куће покривене сламом и трском. На кућном трему била су дечица, њих петоро, и плакаху. Стари монах је извадио нешто из ранца и дао им. Затим их је упитао:

- Што плачете?
- Јуче су сахранили мајку!
- А имате ли оца?
- Отац је умро лане.

Немају, јадници, ни оца ни мајку.

Пошто су отишли, млади монах се врати натраг и запали кућу. Деца су се разбежала куд који.

Стари монах је помислио: „Је ли то човек? Запалио је кућу! Господе, колико ћу ја трпети овог убицу? Тамо се клањао крчми, овамо је гађао цркву! Овај само зла чини!“ Али ћуташе, јер ће увече стићи у Александрију, у варош.

(наставак на 32. страни)

О ЉУДСКОЈ НЕБЛАГОДАРНОСТИ

Не исцелише ли се десеторица?

Где су дакле деветорица? (Лк. 17,18)

Безбројна су добротинства што их Бог чини људима. Велика је милост и неизмерна су блага дела Божја према човеку. Али људи, који се свакога часа радују тим благим делима и добротинствима, не одају увек, нити одају сви, достојну хвалу Добротвору. Бити захвалан према људима који ти помажу у невољи, рђава је одлика. Бити захвалан Богу који ти чини толика добротинства, тежак је грех. Зато добри и разумни хришћани, који добро знају да се живот и здравље, богаство и сиромаштво, радост и срећа, уопште судбина људи налази у свемоћној Божјој десници, - не треба да пропусте ниједну прилику да славе Бога и да му благодаре, како за добра учињена њима лично тако и за добра учињена људима уопште. А таквих прилика има свакога дана и свакога часа. 1. Наишла жалост, тешка болест или друга невоља. Управи поглед горе и гласно завапи: Господе Исусе, помилуј нас! Али знај да је искушење послато ради твоје поправке и спасења. Зато захвали Богу и у невољи и у добру, и заједно са пророком Давидом реци: Добро ми је што страдам, да се научим наредбама твојим (Пс. 119,71). 2. Ако си у најбољем здрављу; ако видиш да ти је дом пун радости и среће, да твоји напори дају обилне плодове, знај да ти све то долази од Божје деснице која благосиља. Зато хитај са целим домом у свети храм, прослави дародавца нашега Бога и захвали му. 3. Погледај величанство природе. Она улива и чак моћно изазива наше поштовање и захвалност према Богу. Може ли да те не узбуди толико разумно уређење њено, удешено ради наше радости и среће? Куд год окренеш своје очи и ум, свуда видиш Божју доброту, која нас позива на

благодарност. 4. Зар се у души не рађа усхићење када увече погледаш на небо украшено звездама као бисерјем, а усред њих нежни али величанствени сјајни месец! Пажња се удубљује у бескрајну небеску величину, и некаква надземаљска сила гони те да паднеш на колена пред Свемогућим, који је створио месец и звезде да управљају ноћу (Пс. 131,9). 5. Но ево, настаје дан. Сунце се величанствено рађа и моћно обухвата својим златним зрацима целу земљу, цео свет. Оно доноси светлост и топлоту, и живот и здравље и теби и свима твојима, целој природи. Зар је ред да не

захвалиш Богу, који је створио сунце да управља даном (Пс. 136,8). 6. Погледај величанствене облаке. Они као по наредби разносе свуда кишу, која натапа земљу и помаже јој да роди плодове неопходне за људски живот. Падни на колена и благодари Промислитељу, који застире небо облацима, спрема земљи дажд (Пс.

147,8). 7. Земља је натопљена и оплођена. Јавља се по некој заповести ветар, растерује облаке на друге стране света, чисти се небо, цела природа се освежава и оживљава. И то бива по вољи Промислитеља, која ствара радост људима. Прослављај онога, који изводи ветар из стаја његових (Пс. 135,7). 8. Ево и пролећа, пуног зеленила и цвећа. Чист и мирисан ваздух испуњује груди. Њиве, ливаде, поља и шуме облаче се у чаробну одећу. Истиче се лепота живота. Све је радосно и весело. Благосиљај онога који је све тако уредио, и заједно са псалмопевцем реци: Развеселио си ме, Господе, делима својим (Пс. 92,4). 9. Настаје лето, а за њим јесен. Какво обиље плодова по њивама, воћнацима и виноградима! То је дело Божје доброте. Она нам доноси те небројене дарове. Радуј се, благодари и гласно кличи: Благосиљај, душо моја, Господа (Пс. 101,1). 10. Долази зима. Све, цела природа, успављује се да би се сачувала од зиме, бива премудро покривена снегом, који је загрева до пролећа. То је тако удешено ради твога добра. Зато благодари Ономе који даје снег као вуну (Пс. 147,16). 11. Завршио си дан срећно и са успехом у послу. Захвали Богу на томе. Спавао си добро, устао си здрав и весео; благосиљај Бога на томе. Спавао си добро, устао си здрав и весео; благосиљај Бога и казуј заједно са пророком: Лежем, спавам и устајем, јер ме Господ чува (Пс. 3,5). И тако, не само - кад нам се посебно учини добро, већ увек, и у благостању, и у беди, и приликом уживања у природи, треба да будемо благодарни Богу. Јер сва блага добијамо од Њега као дар. А жалости и болести Он пушта да би смо се покајали и постали бољи. Дакле, не заборављајмо да одајемо Богу своје синовље поштовање и да га прослављамо, као нашег дарежљивог и милостивог добротвора, сада и кроз све векове. Амин.

НЕТРУЛЕЖНОСТ УМРЛИХ

Браћо Хришћани, поздрављам вас с празником печерских Чудотвораца? Да ли је неко од нас био у Кијеву, и видео тамо пећине, те свете домове Хришћанских трудбеника? Наравно не; ни ја, ни многи од нас нисмо лично видели ту отаџбинску светињу. А тамо треба бити (боравити). Тамо се има шта видети, и има се чему научити. Тамо је неки други, чудесни мир! Тамо мртви живе, живе без мало хиљаду година. Тамо је жива историја наше Руске Цркве; тамо се могу видети подвизи, слушати проповеди првих Хришћанских Руских времена. И колико је таквих подвижника! И какви чудесни проповедници! Већ хиљаду година они нам непрекидно проповедају силу и светост наше Православне вере и поучавају нас спаситељском путу у вечни живот и Царство Небеско. Да, браћо. Ето о чему треба размислити, чему се задивити, видећи цели пук Светитеља Божијих, чија тела нетрулежна и неизмењена толико векова постоје. Тако је славна наша Света вера! Тако је велика Божија благодат код оних који верују! Тако Господ прославља Своје угоднике! Тако, као што се тела уопште умрлих, по Божијем допуштењу, подвргавају труљењу и уништењу, света тела неких праведника се уздижу од земље и пребивају као неуништива и нетрулежна. Нетрулежност - то је сведочанство светости оних који су се представили и знамење Божије благодати која на њима почива.

Истина да је тако. Но ево шта, браћо. На Светој Атонској гори постоји обичај да се кроз три године тела умрлих изваде и кости сложе у заједничку костурницу. Тамо влада мишљење супротно нашем мишљењу, а тиче се нетрулежности тела умрлих. Тамо сматрају, да и тела великих грешника која су била под нпр. црквеном клетвом и умрлих без опро-

штаја (разрешења) могу бити нетрулежна, чак постоје примери тих појава. Наравно да ћете питати, шта је то? Тела и праведника и грешника зар могу исто бити нетрулежна? Не смућујте, се браћо. Крајности се у сакром случају дешавају. Просто, погледајте на видљиву природу. И ту се неретко од ствари које су супротне, дешавају иста дејства. Узмите, нпр. врућину и мраз. Зар подједнако и једно и друго не чувају од труљења и пропадања оно, што се у средњем са-

ставу ваздуха једнако подвргава труљењу и кварењу? Шта је дакле чудно, ако се и са телима мртвих дешавају сличне појаве, следствено тајној сили, која се у њима налази? Тела Хришћана, који су свој живот провели у вери, добродетељима али не и ван греха постају трулежна и пропалјива, а тела великих праведника и великих грешника остају нетрулежна. У првима делује сила благодати, у другима - сила греха. Први су избраници Божији, сачувани својим

телом за вечно блаженство, други - одбачени грешници, спремни за вечне муке. Није ли то задивљујуће, браћо? Не открива ли се тиме двојачко будуће стање, о ком нам и Сам Господ у Јеванђељу говори: и ови (грешници) ће отићи у муку вечну, а праведници у живот вечни (Мт. 25,46). Зар то није, опитни доказ онога чему нас Хришћанска вера учи, то да праведнике очекује вечно блаженство после смрти, а грешнике - мука, и то не коначна, већ вечна? Познајмо браћо, у нетрулежности тела умрлих Божију премудрост, која нас поучава, и правду Божију која нам све потребно даје. Ако тела праведника остају нетрулежна, то је зато што им је одређено да вечно живе и царују у дому Божијем; а ако тела грешника непокајаних, неразрешених од стране Цркве, такође остају нетрулежна то је зато што им је такође одређен будући живот, но живот у тамници ада, који је друга, вечна смрт (Откр. 20,14), јер та смрт која не умире господари не само у душама, већ и телима њиховим, и ти несрећници, по речима псалмопојца, неће васкрснути на суд (Пс. 1,5), т.ј. неће имати оправдања на суду Христовом.

Питате се, како је онда на основу нетрулежности тела могуће размишљати о Божијим угодницима? Како судити о светости ових или других моштију, а поштујемо их као праведнике? И зар Света Црква угоднике Божије признаје једино на основу нетрулежности њихових тела? Зар те или те мошти проглашавамо за Свете, само на основу, њихове нетрулежности? Не. Зато постоје други, чвршћи, непобитни докази. Прво и основно, на чему Света Црква проглашава светост тог или другог угодника је, његов свети живот. То је главни и суштински почетак прослављања праведника. Свети и благочестиви живот, човека чини угодним Богу, причесником светиње и учесником Његове тајне славе. Само те-

О ЛЉУБАВИ ПРЕМА БОГУ

Који љуби оца или мајер, сина или кћер, већма неџо мене, није мене досѣјојан (Мтл. 10,37)

ло праведника бива суд пун благодати Божије, која се по Божијој вољи пројављује у различитим знамењима и чудима. И друго на основу чега Св. Црква одређује светост угодника Божијег, јесу - чуда. Сила знамења, исцељења и чуда, коју пројављују мошти праведника, је доказ светости његове и светости моштију његових. Тако да и сама нетрулежност тела праведника у том случају, као пројављивање светости његовог живота и скривене у њему благодати Божије, јесте чудо и знамење, којим Бог прославља Свог угодника.

Тако, браћо, Божији угодници сами сведоче својом светошћу свети Хришћански живот, као и разним чудесима и исцељењима, која се кроз њих изливају на оне који их с љубављу и вером призивају, и који им притичу. И колико таквих угодника је стекла наша Руска Православна Црква, којима се она краси и прославља, чијим молитвама и заступништвом се чува и одржава, чијом светошћу и чудима сведочи о својој истини и правди пред свим неправославним! Да, браћо. Свети живот праведника је за нас громка проповед, чуда и знамења њихова - сведочанство благодати Божије, спремне да нам у нашим немоћима пружи помоћ, а њихове нетрулежне мошти су праобраз будућег вечног живота.

Вративши се благочестивом (захвалном, благодарном) пажњом печерским Чудотворцима које слави-мо, можемо се зарадовати, што имамо храм тих Светих угодника и што имамо блаженог учешћа у празновању светог помена њиховог. Нема потребе да будемо у Кијеву, крај самих њихових моштију. Они су нам исто блиски и овде и тамо, ако смо ми блиски њима. Волимо их, поштујмо их, помолимо им се - и они ће волети нас, помоћи нам својим молитвама и својим заступништвом пред Богом. Боже наш, слава Теби!

Смисао ових речи треба правилно разумети. Да неко љуби већма Бога Спаситеља, то не значи да он треба да напусти своје родитеље и децу. Напротив, закон Божји свакоме наређује да воли своје и да се брине да њима буде добро. Но ово уз услов да и они љубе Бога и испуњавају његове заповести. Ако пак неко има блиске крвне сроднике који не само да не испуњавају заповести закона божјег, већ и њега ометају у њиховом испуњавању, он ће морати да изабере једно од овога двога: или да потпуно заволи Бога и да се држи мало по страни од својих рођака без вере што треба више ценити - или да допусти да они поколебају његову љубав према Богу, и онда ће он бити недостојан Њега. Јер ко искрено воли Бога, треба да буде готов да се мало клони онога што ту љубав омета. Ко узме крст свој и пође за Христом, макар и далеко од својих, достојан је Њега. Свети Климент Александриски каже: Ако неко од нас има оца, или сина, или брата, који не верују у Христа Господа, и ако нас неко од њих омета да живимо по вери и да постигнемо живот вечни на небу, дужни смо прекинути везу с њим. Ако ти брат, или син, или жена, или ма ко други, почне говорити о нечему што је Богу противно, нека у томе лицу однесе победу над њима Христос, који је страдао за тебе.

Шта ће бити онима који у својој љубави претпостављају Господа Бога блиским сродницима по крви и свему земаљском? На ово питање одговара Спаситељ: Сваки који остави оца, или матер, или браћу, или сестре, или децу, или куће, или земљу, имена мога ради, примиће сто пута

онолико и добиће живот вечни. Ово ће бити онима који љубе Бога. Али, да поновимо, блиске сроднике и имање треба оставити само онда, ако сметају да човек живи по Богу. Напротив, блажен је онај човек који живи у породичној заједници са својима, са родитељима и браћом, који верно и предано носе свој крст за Христом и ревностно служе вери, правди и милосрђу. У таквој благословеној породици љубав према Богу стоји изнад свега. Због тога је ту јарам Христов још блажи и бреме се његово лакше носи.

Треба сад да се запитамо: Колико је јака наша љубав према Богу? Кога она претпоставља: Исуса Христа или блиске рођаке и земаљска блага? Исповедамо ли ми јавно пред људима своју веру и љубав према Њему? Носимо ли свој земаљски крст за Спаситељем? Да ли се у животу руководимо Божјим законима о правди, братству и моралу? Сваки нека сам себи да одговор на та питања. Уопште, може се рећи само то да тај одговор не може да буде потпуно утешан.

Откуда нереди и раздори, преваре и крађе, патње и страдања, појединачне и опште беде и несреће? Отуда, што је вера у Бога ослабила у људима и друштву. Отуда, што се у животу и делима они врло ретко управљају по заповестима закона Божјег о правичности и моралу. Отуда, што је веза и љубав људи према ономе што је земаљско и привремено постала веома јака и што они често забрављају да су гости овде на земљи. Дакле, главни узрок патњама и несрећама у животу је тај што су људи заволели више свет са његовом сујетом, заволели више себе и своје блиске сроднике, него Господа Бога, извор живота и добара. Мало је оних који Га истински исповедају; мало њих достојно носи свој крст за Њим...

Али сви ми жудимо за радошћу, срећом и напретком у животу. Свет нам ово пружа тренутно, или нам само обећава. У ствари он нам више доноси патње и разочарања. Оно што је привремено и сујетно не може да задовољи људски дух. Стога, ко хоће да осигура вечну радост бесмртној души, треба да заволи више од свега извор те радости - Господа Спаситеља; да понесе свој крст за Њим и да испуњује закон вере и правде као Он.

Који љуби матер или оца већма него мене, није мене достојан. Тако је Спаситељ учио, тако је и поступао. Једном, кад је говорио народу о

Кад траже помоћ вашу, утеху и услугу, чак кад сте и сами немоћни и у жалости, старајте се докле год вам силе допуштају да им помогнете. Али, кад вас они празним речима и неразумним жељама хоће да одврате од дужности и љубави ваше према Богу и да вас увуку у дела убитачна за вашу савест и душу, тада их не слушајте. Волите више правду и истину, испуњавајте неодложно закон и вољу Божју, да бисте били достојни Њега и вечног живота.

Дакле, да љубимо Господа Бога свом снагом своје душе. Уредимо и удесимо свој живот и дела према ње-

вечном животу, рекли су Му да питају за Њега мати му и браћа (Мк. 3,32). Ко изврши вољу Божју, онај је брат мој и сестра моја и мати моја (Мк. 3,35) - одговорио је Он, не журећи се да се одазове својима. За Њега је дело Божје било важније од њих, и они не треба да сметају у тренутку када се то дело врши. Утолико пре, што су сви они који Га слушају и испуњавају вољу Божју његова браћа и сестре...

Исус Христос је неоспорно волео и синовски се старао своју свету Мајку. Али у овом случају Он нас поучава истини и правди не само речима, већ и високим примером. Поступак његов говори нам: кад вам ваши родитељи, сродници и учитељи дају мудре и корисне савете, слушајте их.

говим јеванђелским заповестима. Подражавајмо му и у својим мислима и жељама, и у својим намерама и поступцима. Ко мене љуби, чуваће речи моје; а ако чува речи моје, биће у љубави мојој - каже Он. Престаће спорови и раздори, престаће крађе и преступи, смањиће се несреће и беде само онда кад се испуњавају заповести закона Божјег. Старајмо се, стога, сви за њихову примену у животу. Наша лична и општа срећа и напредак зависи од наше љубави према Богу Спаситељу. Уколико буде силнија та љубав, утолико ће нам трајнија бити радост у животу. Дакле, да будемо у љубави Спаситеља нашег сада и до века.

М. Н.

О ВЕЛИКОЈ ВЕЧЕРИ

Много је званих, али је мало изабраних (Лк. 14,24)

Док душа живи на овоме свету, често малаксава у бурама сујете и неправди, а срце мучи вихор саблазни и страсти. У таквом стању настаје духовна глад, која изазива велике душевне муке. И ето, само у храму може се наћи духовна храна за њу. Божанска вечера постављена овде може само да олакша души и да утеши срце. Живећи у свету где бесни зло, изложени смо често ударима злобе и подмуклости, зависти, преваре и клевете. И у таквом случају опет ћемо у храму наћи заштите и покровитељства. Тамо је прави судија, који нас избавља од човека злога и чува од човека насилника (Пс. 140,1). Често смо изложени болестима, трпимо немаштину, пропадамо у несрећи. Сећајмо се позива и хитајмо на велику вечеру у храму. Ту ће нас срести Господ кога треба да призивамо у дане жалости. Он је Отац милости и Бог сваке утехе (2 Кор. 1,3). Он ће нас избавити од свих невоља наших (Пс. 33,17). Уопште, храм Божји је место где можемо да нахранимо своју душу, да умиримо свој дух, да умиримо срце од животних узнемирења и сујета. Он је лечилиште где се благодатно лече наше душевне и телесне болести. Он је ризница у којој можемо наћи сва духовна блага постављена за велику Господњу вечеру, и да добијемо благодатне Божје дарове неопходне за нашу земаљску срећу и вечно спасење. И тако, имајући све ово пред очима, добри хришћани не треба да су равнодушни према позиву да присуствују великој Христовој вечери. Не треба драговољно да се одричу духовних блага, која се могу црпсти из Божјег храма. Него напротив, нека га посећују с највећом усрдношћу и да воле богослужење у њему као јелен што воли хладне изворе (Пс. 42,1). Треба сви ми, као позвани пријатељи Господа, који нам спрема спасоносну вечеру, чим чујемо глас звона, да журимо у Божји храм и да нахранимо душу и срце духовном храном. Много је званих, мало изабраних! Благо ономе малом броју изабраних који журе да се нахране са вечне трпезе царства Божјег. Амин.

ВАЖНОСТ БОЖАНСТВЕНЕ НАУКЕ ЗА ХРИШЋАНЕ

Ево браћо, какву нам науку даје Премудри Наставник! Ево у чему нам каже да се вежбамо. Каже нам да се вежбамо у размишљању о томе, што нам је заповедио Бог, и у изучавању тога што нам је заповедио - да, и како да се вежбамо? Стално, непрестано, треба стављати на располагање божанствене науке, како не би и не биле за човека неопходне друге науке, сем науке божанствене. Да, у том смислу је проповедао и учио и Сам Спаситељ наш Господ. Марти, која се толико забавила око тога да угости Спаситеља, и с незадовољством се пожалила пред Њим на своју сестру Марију, која је пажљиво слушала Његово божанствено учење, ево шта је Он одговорио? Марта, Марта, за многе се бринеш, а само је једно потребно (Лк. 10,41). Једноставно, браћо, Господ би и нама рекао исто што и Марти, гледајући како се ми претерано бринемо о образовању у погледу светских наука, и на наш народ о просвећењу себе божанственим учењем. Рекао би нам: брините се о спољашњем образовању, и много, много бисте хтели знати, управљајући својим природним разумом, а вама је неопходно духовно Хришћанско образовање које има предност, неопходно вам је само спасење, које можете достићи поучавањем у закону Божијем и разумевањем воље Божије, у складу са откривеном Речју Божијом. Значи браћо, божанствено учење, учење Хришћанске вере, познање откривених Божијих тајни - јесте први и суштински предмет нашег образовања, Божији Закон, изнет кроз реч Божију и правила Цркве - је најважнија наука, у којој су Хришћани дужни да се чак и искључиво труде и вежбају, како би били савршени Божији људи, спремни за свако добро дело (2 Тим. 3,17).

„А шта са образовањем човека“, рећи ће, наравно они који се труде

око људске науке? „Зар нам нису потребна и друга људска знања? Зар је наука бескорисна? Зар нам мало информација даје и даваће људски разум, сам по себи, и зар мало чини и чиниће.“ Не кажем да знање није потребно, и да се од науке нема користи, но не дам се убедити, да је свако знање нужно и наука корисна. Сагласан сам и са тим да је људски разум стекао велико знање, сазнао многа открића у области природе, но да ли су сва његова знања истинита, и сва открића корисна? Нпр. до важног открића је дошао људски разум у погледу уређења земље, сазнавши о

кретању земље сопственим посматрањем и размишљањем: шта имамо од тога? Много стотина и хиљада година веровало се, да се сунце окреће око земље. Какву је корист човечанство од тога имало? Никакву. Данас се другачије верује, па каква је корист од тога? Никаква. Не одбијамо тачност, чак и поштовање према многим сазнањима до којих је упорни људски разум дошао; драге воље допуштамо рећи, да је он и у прошлом и садашњем времену дошао до многих открића успешно посматрајући скривене снаге природе, и да све то доприноси удобностима и задовољствима човека у овом животу.

Но шта је тиме учињено, а да је од духовне користи човеку? Каква битна, неопходна и корисна сазнања су саопштена човеку? Да ли је све то човека довело до познања Бога? Да ли је пронађен почетак, разлог и циљ постојања света? Да ли је човеку објашњен сам човек? Истина је, да је дато много претпоставки, много мишљења састављено, но какви су они? Рекло би се, да у видљивој природи до истине чак и није тешко доћи; ту су очигледни путеви премудрости и силе Божије. Бог не остави себе непосведочена (Дап. 14,17), што је на Њему невидљиво од постања свијета, умом се на створењима јасно види (Рим. 1,20), и небеса казују славу Божију (Пс. 18,1). Шта је наш разум? Је ли он видео невидљивост Божију? Да ли је чуо небеску реч славе Божије? Је ли кроз природу схватио њеног Творца, Његову вечну силу, пемудрост, благод и божанство? (Рим. 1,20). Зар није најчешће друкчије? Зар често гледајући твар, човек не види Творца, и у свом слепилу и огорчености говори: нема Бога? (Пс. 12,1). Зар он често посматрајући у природи стални и непроменљиви поредак, по коме све тако стоји од почетка стварања (2 Петр. 3,4), не проглашава овај свет суштином и вечношћу? Зар он често анализирајући човека са телесне, животињске стране, не даје о људском роду следећи закључак: Једимо и пијмо, јер ћемо сутра умријети (Ис. 22,13). Реците, зар често баш разум не удаљује од нас божанствени свет и просвећење, помрачујући нас својим тамним светом и водећи нас директно ка нечистоћи и безбожности. Из прошлости имамо много таквих примера, а и садашње време, које се хвали просвећењем, на жалост даје не мали број сличних тужних примера. Шта је

људски разум учинио у области вере? По њему сопственој надмености, он је зашао и у област вере, не одричући се при том да буде судија Божијих дела, присвајајући себи способност и право да анализира и одређује верске догме и правила Хришћанског живота, и шта је тиме произвео? Јереси, расколе, поделу стада Христова, међусобну мржњу Хришћана, речју, узбунио Божију Цркву, и многе лишио спасења. То су плодови рада нашег разума! Као што видите, браћо, лош је наставник и вођа - наш разум. Опасно је да верујемо његовом вођству. - Да, и је ли он дужан да нам буде вођа и наставник? Ми имамо, живу реч Божију. Нама је Сами Бог открио своју истину и вољу. Жели ли ум да нас боље и верније учи, него што то може реч Божија? Ако је тако: шта значи наша вера, зашто смо ми Хришћани? Не! Пустимо да разум руководи незнабошцима, који не следе Бога; а код нас Хришћана Бог је учитељ; Бог који је из давнина говорио оцима преко пророка, у последње дане говорио је нама преко Сина (Јевр. 1,1-2), ми имамо ум Христов (1 Кор. 2,16), реч Христову (Кол. 3,16) реч истине, казану нам Духом Светим. Није нам неопходно да имамо знања, којима би се гордио наш сопствени ум. Ја говорим с Хришћанима, а Хришћанима је шта суштинско неопходно, ако не познање Бога, Његових спаситељних тајни и божанственог Закона? Шта ће Хришћанима светска мудрост, коју Света реч Божија назива лудост пред Богом? (1 Кор. 3,19). Чак се не тражи од нас то, да ли смо нпр. посматрали васиону, да ли смо бројали, мерили, описивали, небеска тела, знамо и поредак земље, колико је она удаљена од сунца, како и по којим законима се одиграва њено кретање, колико има различитих врста створења, каква је природа свега што постоји, својство и вид и сл., не, нико нас не пита све то, а пита нас, знамо

ли то што нам је заповеђено, што нам је Бог открио кроз Свето Писмо, што нам заповеда Света Црква, оно што се тиче нашег спасења и достижања вечности, да ли знамо. Да ли познајемо живот, разумним створењима дат. Ето, каква знања су нам потребна; треба да знамо оно што се тиче нашег Хришћанског звања, и чиме се достиже спасење; оно што нам је открио и заповедио да чинимо Бог.

„Па што ће нам онда разум (па-мет)“, питаће љубитељи светске мудрости „ако треба да буде празан, неделатан, мртав?“ Не, његов посао је да мисли о ономе што нам је Богом откривено, да разуме што нам је Богом заповеђено. Размишљај, схватај

како је заповеђено, речено је човеку. Без запиткивања, без радозналости, са вером и страхопоштовањем наш ум треба да пази на оно што говори Божији разум, да разуме оно што му открива реч Божија, што садржи Света Црква. Пустимо да он за духовне ствари буде оно што су нам очи за видљиве ствари. Вера, у светлости Божијој откривена показује нам дела и тајне Божије, - пустимо да наша вера види, проникне, схвати, колико је могуће, та велика и дивна дела и тајне Божије. А има се шта видети у благодатном Царству Божијем; има се о чему мислити, чему нау-

чити. Светска мудрост сматра, да је област вере јако уска, и да се ту нема шта много мислити или схватати. Узалуд. Изучите, појмите невидљиви свет. Познајте Бога, Његова божанствена својства, Његову божанствену славу, познајте Царство Небеско и оне бесмртне Духове који у њему обитавају, њихове особине, дела, блаженство; познајте велика Божија дела при стварању и искупљењу човека; нас ради милост Божију, Његовог доласка и очовечења Сина Божијег, Његово страдање и смрт, Његово васкрсење и вазнесење, и Његов поновни долазак. Познајте благодатно Царство Божије, Цркву Христову, њене богоосноване тајне које нам саопштавају духовне Божије дарове, њене спасавајуће нас законе, који изграђују наше спасење. Изучите, схватите, и видљиви свет. Познајте Строитеља његовог постојања и промисао Творца који је у њему садржан, созерцавајте у његовим створењима и великим и малим, свемогућност, премудрост и благост Божију, прозрите у његову измену када се јави ново небо и нова земља. Изучите, појмите човека. Појмите његов почетак, порекло, првобитно савршенство и блаженство, пад и тровање грехом; познајте своју трулежну природу, свој ум - извор свих сујетних помисли; своје срце - бездан лукавих и похотних страсти; своју плот - слушкињу свих богопротивних и преступних дела - познајте крај змаљског живота, смрт, разарање и будућу промену телесног у нетелесно, и смртног у бесмртно.

Изучите, разумите закон Божији. Не мислите да он звучи као једноставан и кратак. Не. Господња заповест је у свом духу, у својим видовима, у свом приступању ка опиту и животу веома широка (Пс. 119,96). По Јеванђељу у ком је садржан, разјашњен и узвишен стари Закон, ми смо дужни све мисли, намере, жеље, осећања и дела ставити у складу са вољом Бо-

ОГЛЕДАЛО ЗА ДУШУ

жијом, дужни смо не само стати против греха, него се и узвисити до врлина, не само избегавати безбројна велика и мала, јавна и тајна безакоња, већ се и подвизавати у свему благочестивом и чистом. Ето, колико је област Хришћанског живота широка. Ту је бездан премудрости. Дубину Божијег промисла, ни цело човечанство не може исцрпити. Изучавање, схватање Божијих тајни, Божијих дела и воље, потребно је да за Хришћанина буде стално и обавезно дело. Ово, писао је ап. Павле Тимотеју, ово проучавај, у овоме стој, да се напредак твој покаже у свему (1 Тим. 4,15). Реч Христова, пише он Коласанима, нека обитава у вама богато, у свакој мудрости учите и уразумљујте себе (Кол. 3,16).

Ето, шта нам треба да знамо; да знамо то што нам је открио Бог, што нам је заповедио да знамо и испуњавамо. Ево - каква нам је наука потребна, наука божанствена. На жалост, на том знању и науци се задржавамо. Светско образовање, светска наука нас чак дотле занимају, да за духовно образовање, за познање вере и Божијег закона не остаје ни пажње ни времена. Чак и најмање учење, и оно које нам не објашњава и не користи за овај времени живот, код нас се сматра нужношћу, - само божанствено учење остаје без пажње, као нешто небитно, чак само чују о њему у школи, јако кратко се задржавају на том, највећим делом реда ради. Је ли то браћо, добро? Зар смо тако Хришћани? Дозволимо да уопште у животу, у земаљском животу буду потребне неке науке: не потрудите се, да прва, важнија, јединствена, можемо рећи, буде Божија наука, знање свете вере, Божијих тајни, чудесних дела Божијих, спаситељних Божијих заповести, знање тога, од чега се састоји и чиме се достиже наше спасење. Памтите речи Христове, шта је то што нам је једино потребно. Боже наш, слава Теби!

Браћо, зашто ми мало или готово сасвим не размишљамо о својим гресима? Зашто они не узнемиравају нашу савест? Зато што их не видимо. Оно што не видимо, може ли нас поражавати, може ли изазивати у нама такав или какав други утисак? А од чега не видимо своје грехе. Отуда што не мотримо на себе. Не мотримо, кажемо, на себе и мислимо да у нама нема ничег лошег па иако и неправилности и не реда у нама има премного. Па, како да мотримо на

себе? А зар ми то не знамо, зар то не чинимо? Зар се сваки од нас по више пута дневно не погледа у огледало? И ето, огледало нам казује, какви смо ми, да ли нам је чисто лице и исправна одећа. И ако постоји неки недостатак код нас, каква нечистота, каква мрља на лицу или оделу, ми то, истог часа видимо, и истог часа се трудимо да ту нечистоћу очистимо, мрље оперемо, променимо одело.

Тако се понашамо кад је наше тело у питању. Толико брижљиво и па-

жљиво посматрамо себе трудећи се око чистоће лица, прикладности и лепоте одеће. Тачно тако треба чинити и када је наша душа у питању. Толико пажљиво и брижно себе треба посматрати при размишљању о чистоти својих мисли и исправности својих дела. Потребноје, што чешће је могуће посматрати - где? У огледало речи Божије и закона Еванђељског. Ту ћемо себе јасно видети, видети каква је наша душа, какве су наше мисли, намере, жеље, речи и дела. Истог часа ћемо ту угледати све своје греховне мрље, сву духовну нечистоту, сво настрojeње нашег духовног живота. Видите - Господ нам у Јеванђељу каже: љубити једни друге (Јн. 15,17), а ми смо често у међусобном непријатељству, што значи да је грех наше душе - мржња. Господ у лицима фарисеја осуђује гордост (Лк. 16,15), а ми волимо маштати о себи, узносити себе пред другима својим образовањем, милостињом, почастима - и ето опет греха, у нашој души је гордост. Господ нам забрањује да осуђујемо друге (Лк. 6,37) а ми то чинимо непрестано, и ето греха - осуђивање ближњих. Господ осуђује оне који се занимају празним разговорима и беспосленим причама (Мт. 12,36), а ми чинимо тако да трошимо речи без разлога, потребе, значења, без циља, тек толико да утрошимо време - и ето греха - празнословље. Господ нам забрањује светска весела и забаве (Лк. 6,25; 16,19), а зар се многи од нас посебно богати и чувени не понашају тако - што значи да је Хришћанство настрojeње наше душе окренуто љубављу ка свету и чулним наслађивањима. Господ нам заповеда умереност у јелу и пићу (Лк. 21,34), а ми се сваки час бринемо да себе заситимо укусним и слатким јелима - и ето неуздржања и стомакоугађања. Господ нам забрањује, пристрашће ка богатству и

светским вредностима (Мт. 6,19), а ми само мислимо како да зарадимо више пара, стекнемо неки иметак - и ето користољубља. Господ нам заповеда да пазимо убоге и помажемо немоћнима (Лк. 14,14), а ми само за себе знамо и удовољавамо својим не само потребама, већ прохтевима, заборављајући своје ближње - и ето самољубља и суровости. Господ нам заповеда бдење и молитву (Лк. 21,36), указује на неопходност покајања (Лк. 13,3), причешћа телом и крвљу Христовом (Јн. 6,53) а ми? Ми и прво, и друго, и треће или остављамо или одлажемо, или испуњујемо без дужне пажње, осећања и страхопоштовања. И ето у души нам је немарност о спасењу, која ће нам бити загорчана вечном осудом и погибљу. Но, довољно је показати своје греховне мрље при светлости откривене речи Божије и закона Јеванђељског. Да кажемо једном речју, у том божанственом огледалу представља се сав немоћни, пали, покварени (развратни) човек, са свим његовим гнојним ранама. То ћемо видети уколико брже и пажљивије будемо погледали на себе.

Ето, то је браћо, начин, како можемо видети себе, сазнати да ли је чисто лице наше душе и да ли је одећа наших дела прикладна. Ето у које огледало треба да гледамо - у огледало божанственог Писма и пребогатог Светог Јеванђеља. О, како је то неопходно! Зато ми и не видимо себе, зато и не знамо своје грехе, не трудимо се да их избегавамо, зато што не посматрамо себе и не обраћамо пажњу на себе. А кад би то чинили тј. посматрали на себе и своје грехе, то би неизоставно дошли до сазнања и осећања својих сагрешења, неизоставно би били поражени намамом и безобзирношћу своје душе, и мало по мало би се трудили у уздржању од новог греха о загађивању старог и очишћењу покајањем. Но, на велику жалост јесмо ли ми марљиви о чистоти душе, колико о чистоти тела? Бринемо ли се толико у улепшавању наше душе,

колико у улепшавању тела? Ко од нас се свакодневно чак и по неколико пута дневно не гледа пред огледалом да ли је све уреду, посебно ако намерава да изађе из куће, нпр. на какав састанак или у Цркву? И ако би се случајно десило, или због непажње, или неког другог разлога, да се тамо појавимо у било каквом оделу и неуредно како би се ми стидели? А душа? Ни битно нам није што је она наказна, сва у нечистоћи, сва у гнојним греховним ранама. Ни страха никаквог нема што смо тако наказни у очима Анђела и Самог Свевишећег Бога! Шта ако се такви појавимо на онај свет? Хоће ли нас пустити до скута Божијега? Неће ли нас, избацити одатле, слично човеку поменутом у Јеванђељској причи. коме је речено: Пријатељу, како си ушао амо без свадбеног руха? (Мт. 22,12)

Браћо, велика је наша немарност за сопствено спасење. О лепом изгледу тела постоји брига свих нас, а о лепоти душе мало, мало се старамо о томе. Реците, има ли каква најпросечнија породица, или најсиромашнија кућа, у којој нема какво било огледало? А Јеванђеље (о читавом Светом Писму да и не говоримо)? Има ли Јеванђеље? Има ли га код свих, или многих, чак и образованих и просвећених? Једва, једва у неких. Пре ћеш наћи најпразнију, најглупљу књигу, него ли Свето и Божанствено Јеванђеље. А тамо где га и има, да ли се оно чита? Јако, јако, сумњиво. Такво је наше Хришћанство. Зар је после тога чудно што нашу савест не поражавају наши греси, кад ми њих и не видимо и не знамо? Зар је чудно што несазнајно и немарно продужавамо свој греховни живот, што се мало и слабо кажемо за своје грехе.

Браћо! Зар није увек у крајњем случају у дане поста, потребно мотрити на себе, и пред огледалом речи Божије и Јеванђелског закона увиђати у својој души и поступцима греховне мрље, како би их што пре умили обичним Хришћанским покајањем у те дане.

Моћна је снага молитве кад је удружена с постом и побожношћу. То је победоносно оружје против злих духова. Одуприте се ђаволу и он ће побећи од вас, - учи реч Божја. Како да се одупремо? - Постом и молитвом, неиспуњавањем демонских наговора, бежањем од греха. Чешће се молимо. Молитва потсећа на Бога, просветљава ум, буди савест, открива ужас греха, износи на јаву светост врлина. Пророк Давид извршио је убиство и прелубу. Покајничка молитва спасла га је. Марија Египћанка била је најгрешнија и пропала жена. Молитва и пост учинише је светицељом. Пуних четрдесет година живела је подвижнички у пустињи. Уопште, молитва с постом има чудотворну моћ. Она може да поврати здравље души. Измољава за слепо вид, за глуве слух, за неме језик, за хроме исцељење, па чак и за мртве живот... Такви су плодови моћне молитве с постом. Поред тога што ослобађа душу из канци демонских, она је припрема да буде храм небеске благодати. Као што мирисни цветови привлаче к себи пчеле, тако и чиста молитва с постом привлачи Св. Духа. За време молитве Он је сишао на апостоле. Постом и молитвом праведници постадоше храмови Духа Божјега. Својим молитвама они су чинили чуда и изгонили нечисте духове. И нама су пост и молитва препоручени као оруђе којим ћемо моћи од Бога да измолимо добра потребна у животу и да очувамо своје духовно и телесно здравље. Дакле, држимо добро то оруђе у рукама својим и с вером га употребљавајмо. С нарочитим усрђем учинимо ово сада, за време свете четрдесетнице, које је време црква одредила за појачани пост и молитвене подвиге. Амин.

ДА ЛИ ЈЕ ЖИВОТ ПОСЛЕ СМРТИ ВЕЧАН?

Говорећи о будућем животу, који нас чека после смрти, не један пут смо напомињали, браћо, да је тај живот вечан. Вечни живот! Он ће бити тада, када се цео свет обнови, или када, како каже Свето Писмо; буде „ново небо и нова земља“ (Откр. 21,1); када и ми смртни постанемо бесмртни, када тела наша устану из гроба, и у сједињењу са душама буду духовна, бестелесна! Шта ће бити тада, када Сам вечни Бог, у облику нашег Искупитеља, сиђе на земљу, сједини небо са земљом и открије, једно свеопште Божанствено Царство коме, по казивању Светог Писма, неће бити краја (Лк. 1,33).

Вечни живот! За кога? За праведнике. Господ у Еванђељу каже, да ће праведници поћи у живот вечни (Мт. 25,46). И Његов љубљени ученик, у Откровењу такође каже, да ће они царовати у векове векова (Откр. 22,25). И тако, праведници ће вечно живети, царевати са Христом у векове векова. Како себи представити тако срећан њихов удео? Нама је задивљујуће, ако људи и овде на земљи живе нпр. 100 година; задивљујуће нам је ако неко по нашем мишљењу и сав свој живот на земљи проведе мирно и срећно. А како је онда могуће судити о праведницима, када они буду живели, живели блажено и то не један век, више векова, не просто вековима, већ вековима векова? Векови векова! Па то је недостижно. И то није крај; проћи ће векови векова, а пред њима су све нови векови векова. Вечност сама у себи нема почетка, неће бити ни краја. Шта је онда, наш садашњи живот? Истина, по речима Апостола, он је пара, која се за мало покаже, а потом је нестане (Јак. 4,14). Неколико десетина година, некоме неколико месеци, некоме дана, чак и један дан? Шта је уствари и земаљска срећа, шта и времена за-

довољства, која смо ми тако драго и чврсто приграбили? И зар из љубави према том краткотрајном животу забравити живот вечни, и за празне тренутке највећим делом пуне безумних задовољстава зар губити блаженство, коме - неће бити краја? Тужно занашење! О, како су блажени

они који ће вечно пребивати у Божијем дому и царевати са Христом, вечно живети у светлости, радости, чистотом се наслађивати, гледати Анђеле и Самога Творца и Бога! Немогуће нам је замислити њихову срећу. Можемо судити о њима, по нашем, земаљском виђењу ствари. Нпр. ако би неко боравио и царском дворцу, или неком познатом граду, ако би тамо видео велике и знане особе, а камоли самог цара; како би то било пријатно за њега; колико срећно би се он осећао? И ако онда та краткотрајна срећа код нас има велику цену (много вреди), шта рећи о будућем блаженству праведника - шта рећи о том што ће они видети у

Божијем дому, у небеском граду Јерусалиму, и не само видети, него се и наслађивати тим блаженством и то наслађивати вечно? Вечно! Не, та срећа нам је незамислива, то ће једино бити разумљиво самим Божијим изабраницима. Тако је, браћо, блаженство праведних. Њему нема краја. Оно је вечно.

Шта рећи о грешницима? Какав ће бити њихов загробни живот? Ах, браћо. Будући живот постоји и за грешнике. Јер Господ подједнако говори и за једне и за друге, да ће праведници поћи у живот вечни, а ови други у муку вечну (Мт. 25,46). Да, и за грешнике је, будући живот вечан, али не просто живот и не блажени, као за праведнике, већ мука, вечна мука. Вечна мука! „Па то је страшно!“ Стварно страшно - ништа страшније немогуће је представити. Ужасне и страшне су муке и на земљи. Страшно је нпр. бити у каквом дугу, седети у тамници, трпети смртну казну, упасти у врелу воду, горети у ватри, дотаћи врело гвожђе, - све је страшно, то је мука неподношљива, но пролазна; пре или касније њој дође крај. А вечна мука? Њој нема краја!

Страшан, да браћо, страшан је удео грешника после смрти. Страшно је бити у паклу и страдати вечно. А ко нас шаље тамо? Пакао не постоји за нас. Он је приправљен ђаволу, нашем непријатељу. А за нас је Господ спремио рај, Царство Небеско. Зашто ми не идемо у Царство Небеско? Или је за нас тај улаз закључан. Напротив, не чекају ли нас, не позивају ли нас, тамо? Зар нам није указан пут и дате могућности за одлазак у вечни живот? Не упозоравају ли нас на пагубни пут у пакао, у вечну муку? Шта ако ми сами идемо тамо, мимоилазећи Царство Небеско? А идемо, тачно, тамо, уколико грешимо, живимо удаљено од Бога, отуђено од благодати

Божије. Грешници сами себи, доносе погибао. Њима, бити у рају, није могуће никаквим начином. Процените сами, зашто би грешници били учесници вечног блаженства? Како једначити грешнике с праведницима? Како би грешници могли у сабор Светих? Тамо су Апостоли, мученици, они који су страдали за Христа, тамо су пустињаци и они који су уздржавајући се узели победу и над страстима, тамо су сви Хришћани, оваплоћени вером и учињеним добрим делима, тамо је Сами Господ са сјајним ранама Свог вољног страдања за свет. А грешници? Они су у греховним ранама. И може ли им место бити ту? И шта би било ако би грешници били примљени у рај заједно са праведницима? Шта би то било за рај, шта за блаженство? Они би већ и тамо почели живети као што живе овде. А овде, знате, како живе. Знате ко ствара немире, неприлике и невоље, ко ако не лоши и порочни људи? А сем тога они се ни тамо не би променили. Ко у тај свет пође непокајан, и ко се не исправи, ко умре са пређашним страстима гордости, мржње, непријатељства, умре без љубави ка Богу и ближњем, без добрих дела, он ће и тамо бити исти онакав какав је био овде. Како он да буде у рају, у Царству Небеском, заједно са Светим и Праведним? Не. Рај, Царство Небеско јесте место вечне љубави, мира и блаженства, а место злобе, непокорности и метежа јесте ад. Ад ће следствено бити заслуга за грешнике, и казна за њих од праведног Бога - је мука вечна.

Вечна мука! „Како тако“ питају радознали овог века, маловерни, и љубитељи света. „За кратак греховни живот, мука вечна, зар је то праведно? Господ је милосрдан допушта ли Он тако страшну казну?“ Размисли, да и ти не би био онај који ће тако говорити. „За кратак греховни живот, вечна мука.“ А за шта Царство Небеско? Зар не за кратак добродетељан живот? Зашто тебе за-

чуђује ово прво, а последње те не чуди? Садашњи греси у поређењу са вечном муком су мали, а садашње врлине у поређењу са вечним блаженством, зар су велике? Ако ће за учињене мале врлине награда бити велика, самим тим и за учињене мале грехе следи велика мука. Страшна вечна мука, но она није једино што нас чека у будућности. Постоји и вечно блаженство. Изабери шта желиш. То је у твојој власти.

Почнеш ли живети благочестиво - бићеш у рају, у вечном блаженству; заволиш ли грех - бићеш у вечним мукама. „Господ је милосрдан - хоће ли Он допустити тако страшну казну.“ Да он је истински милосрдан. Он сам је пострадао за нас, Он нас спасава, Он нас искупљује. Он нам опрашта све прошле грехе, и обећава нам Царство Небеско. Само кад би ми веровали у Њега, волели Га, испуњавали Његову вољу, удаљили

се од безакоња и греха, трудили се да будемо чисти и непорочни. Шта нам више треба од милосрђа Божијег. „Допушта ли Господ тако страшну казну за грешнике“, кажеш. Наравно, да. Зар заборављаш, да је Он не само милосрдан, него још свет и правосудан? Зар ће Он подједнако поставити праведнике и грешнике? Каква ће бити онда разлика између врлине и порока? Господ је милосрдан - Он све спасава. Значи није неопходно бити и добродетељан (чинити добра дела). Видиш до чега си дошао? Кажеш: „ја грешим по немоћи.“ Ако је тако, и ако се кајеш, спасаваш се Божијим милосрђем. А ако си лицемеран и не кајеш се, какво је за тебе спасење? По твојој демоне је потребно спасити? За тебе је Господ милосрдан, зашто не и за њих? „Они неће, зато и гину.“ И ти гинеш, ако не будеш хтео. А ако хоћеш, усрдно верујеш, кајеш се искрено - спасићеш се. Такав је закон благодати која нас спасава. Неће погинути онај који верујући и користећи благодат није ослобођен од немоћи и падова; већ онај који насупрот вери и благодати слободно пребива у својој немоћи и не оплакује своје падове.

Тако, браћо. Наш будући живот је вечност, и у њој или вечно блаженство или мука. Стремимо ка првом, бежећи од другог. Недајмо вечност за пролазност. Не трајимо садашњи живот на сујету, удовољење прохтевима и страстима, не прљајмо себе делима, противним нашем Светом хришћанском позиву. Ако икоме буде тешко, биће нама хришћанима уколико изгубимо Царство Небеско које нам је приправљено. Будемо ли верни Христу, послушни нашој мајци Светој Цркви, и марљиви око своје хришћанске дужности, која је уствари чист и непорочан живот - то ће нас и Господ Искупитељ, по свом милосрђу избавити вечне муке и удостојити Свог Небесог Царства. Боже наш, слава Теби!

О НЕРАЗУМНОЈ МОЛИТВИ

*Не знајте шта ишћете
(Мк. 10,38).*

Бог, као благ и милостив небесни отац, увек је у стању да услиши молбу своје добре деце. Али ако Он то понекад одбије да учини, узрок треба објашњавати фактом да њихове молитве често бивају самољубиве, егостичне и неразумне. Поред тога што се моле Богу без смирености и покајања у својим гресима, неки људи се моле и за ствари које противрече Божјој благодати; за ствари које су штетне и по њихове ближње и по њих саме. Моле се, на пример, за лако задобијање богатства и имања, да би га тражили у лаком и разуданом животу. Разуме се, да свеплаги Бог неће испунити једну такву неразумну молбу, ради добра самога молиоца. Иштете и не примате, - каже апостол, - јер зло иштете, да у сластима својим трошите (Јак. 4,3). Други се обраћају молитвом Богу, но своју наду више полажу на своје богатство, или на своје везе са моћнима свога времена. Кад су у храму на молитви, расејани су, мисле на друге ствари, на критику одела и на разне сплетке. Они не прате с пажњом ни општу црквену молитву, нити имају своју одређену молитву. Можда им језик изговара неке речи, ухо чује неке изразе, но њихов ум и срце не узимају потребно учешће. О таквима говори Господ: Ови људи приближавају се к мени устима својим, и уснама поштују ме; а срце њихово далеко стоји од мене (Мт. 15,8). Права молитва не допушта самољубље и угађање само себи. Њен је циљ само мир и љубав међу људима, да би проживели тих и миран живот у сваком поштењу и чистоти. Наша је дужност да се молимо Богу за оно што је добро и корисно душама нашим и за насущне потребе нашег земаљског живота. А

Господ зна најбоље шта је за душу корисно и шта је неопходно телу. Што затражимо чистим и смиреним срцем с покајањем, даће нам се. Молитва смиренога пролази кроз облаке и стиже до престола Божјег. Он је милостиво слуша и благонаклоно испуњава (Сир. 35,17). И тако, кад се Богу молимо, треба да знамо шта иштемо. А добри хришћани дужни су

знати да њихова неотступна молитва не може бити друкчија до ова: Нека буде воља Божја како на небу тако и на земљи, да нам Бог да у изобиљу насущне потребе за тих и безбедан живот, а највише, да нам опрости грехе као што и ми опраштамо оних који су нама згрешили. Вера и наша преданост Богу, покајање и смиреност неизоставно ће учинити нашу молитву плодном. Увек је шаљимо преко Господа Спаситеља, који је верујућима обећао да ће им се дати што год узисту у Бога у име његово (Јн. 16,23). Али памтимо да то све треба да буде достојно Бога и у подјенакој мери корисно како за нас тако и за наше ближње. Иначе ће нам молитва увек остати неплодна.

МАЈКО,

Ових неколико редака упућујем теби, мајко српска, с поруком: Негуј душу твога детета! Од првих дана твоје родитељске радости знаш из искуства како твоје миловање, твоје тепање и твоја песма успаванка мило делују на душу твога детета. Далеко пре него је изговорило прву реч, пре него ли си са његових нежних усана први пут чула твоје родитељско име, дете те осећа и познаје. Оно осећа твоју душу, твоју радост и твој бол. Оно живи твојом душом, радује се твојом радощу и пати твојим болом. Приметила си безброј пута како се радост са твојих усана преноси на душу твога детета и како се бол твога погледа преноси на израз твога детета. Још пре прве речи и пре прве стечене представе твоје дете има живу душу коју ћеш ти, с Божјом помоћу, уз помоћ твога домаћина и остале чељади одњихати у здравог и ваљаног човека, домаћина или домаћицу, помоћника у младости, а хранитеља и утеху у старости твојој.

Негуј душу детета твога, мајко, јер ни сама не знаш колико је судбоносан твој удео у животу твога детета. Уноси у детињу душу онај вечни и божански ред и склад којим дише цела природа која те окружава. Кудгод се окренеш око твоје куће, на чему год се задржи око твоје од онога што је Творац нама људима дао, видиш како се све прелива од лепоте и склада.

Погледаш ли увече звездано небо, видиш величанствену лепоту и сјај небеских звезда, које као да се купају у сочиву каквог бескрајног ока које разнежује својом мирношћом и освежава својом чистотом. То је, мајко, свети мир Божјих звезда које без предаха служе своме Творцу, потсећајући нас људе на Божански сјај и мудрост Оца небеског.

Бацаш ли поглед твој на расцветалу трешњу у врту или шарено пролећне цвеће у твојој ливади и тамо ћеш видети лепоту и склад. Зарадоваће се душа твоја

НЕГУЈ ДУШУ ТВОГА ДЕТЕТА

кад угледаш пролећњи сјај и раскош до јуче обамрле природе коју је сунце, тај верни слуга Бога живог, поново позвало у службу теби.

Задржи ли се око твоје на веселим жагањцима који скакућу по сунцем обасјаној зеленој трави и тамо ћеш видети једну дивну и безазлену радост живота, коју је Творац унео у свако живо биће, да би уверио тебе и мене да живот није само борба, немилосрдна борба, како се то често каже. Кроз ту безазлену слику Творац нас уверава да је живот нешто више и лепше, да је живот у суштини својој љубав и радост, а да грех, себичност и ограниченост чине живот суровим и грубим.

Кудгод се окренеш, видиш лепоту и склад, гдегод се задржи око твоје видиш недостижну мудрост Творчеву и величанствени склад Његовог вечног рада. Природа је, мајко, жива књига из које ишчитавај штиво за твоје дете. Знај, природа је једна несагледна читанка у којој је на чудан начин: у бојама и сликама, у знацима и поретцима, у живим облицима и мртвим стварима исписана књига о Богу и Његовој премудрости. Све око тебе повињава се законима те премудрости, само бедни човек, те једино духовно и слободно биће у природи, ремети вечни ред ствари. Колико си пута, враћајући се кући, са шетње или с неког другог посла, колико си пута враћајући се своме дому, успут срела човека или жену чији те је поглед пресекао, чији ти је сусрет наједанпут одузео ону свету и безазлену радост коју ти је причињавало зелено лишће и шарено цвеће, песма славуја и треперење небеских звезда. Тада си могла приметити како човеков израз и поглед понекад ремети онај дивни склад и хармонију коју видиш у природи. Одједанпут ти човек изгледа бедан и јадан, недостојан живота, у складу лепе природе коју му је Творац уредио и наменио.

Ако си доживела тако нешто, упамти добро тај доживљај и настој да ти се сте-

чени утисак не избрише из твог сећање. Размишљај о њему дан и ноћ и научићеш се мудрости која ће добро доћи и теби и твојем детету и детету твога детета. Доћи ћеш до закључка да се иза оних тешких и мрачних очију које су те пресекле, крије мрачна душа, закржљала и запарљожена и да су оне мрачне очи и онај суморни поглед слика душе чије су оне огледало. Знај, није лик и израз човеков једна случајна игра живота. Све што је на човеку споља огледало је онога што он носи унутра, у својој души, своме срцу и својој савести. Све што човек добије од Бога или наследи од родитеља, или прими од других људи, убележено је на његовом лику

и изразу, очима и погледу, кретњама и држању. Тако је заиста сваки човек живо и убедљиво огледало своје душе, свога унутрашњег бића, своје духовне личности. Духовна личност је невидљива телесним очима, али се обнажује пред нашим духовним видом, да се често пута и сами себи зачудимо како смо из једног сусрета

и једног јединог додира познали душу човеку.

Све ове појаве, мајко, дешавају се по законима духовног живота, по којима душа осећа душу, срце - срце, природа - природу. По истим законима осећа и дете твоје тебе, пре речи и говора, пре знања и умења. Дете те упија у себе и постаје добрим делом оно што си ти. Зато још од колевке уноси љубав, мир и радост у душу твога детета. Све ово и без речи говори му твојим изразом и погледом и деловаћеш племенито на дете твоје. Уноси што више доброте у детињу душу и приметићеш да ће очи детета твога бити чисте као вечерње небо, а његов израз ведар и блистав као јутарње руменило. Приметићеш како се испод телесног покривача у твојем детету крије лепа душа будућег човека. Зато негуј душу детета твога од првих дана детињег живота. Не дозволи да ма ко сручи отров у душу детињу. Чувај га од злих и рђавих људи. Не дозволи им ни да сенку своју наднесу над лик твог детета. Свакако си приметила како постоје личности које дете не подноси и, опет, неретко си доживела да је дете из твога загрљаја просто улетело у наручје човеку кога први пут види или га је само једанпут видело. Душа детиња осећа људе и ретко греша. Запамти, душа детета твога није равнодушна према добру и према злу. Оно се радује добру, а зло га чини зловољним и нерасположеним. Пријатне речи и лепа песма стварају радост на његовом лицу, а грубост и рђаво расположење чине га утученим и немирним.

Твоје дете, мајко, воли што је добро и лепо зато што је живот његов мајушна отслика Вечног живота, Бога живог који је добро и савршенство, склад и хармонију поставио као програм света и живота. Отуда онај величанствени склад звезданог неба, расцветале трешње и шареног пролећњег цвета. Отуда и дете твоје воли хармонију и склад, лепу песму

и лепу реч, доброг човека и лепу ствар. Све што је лепо и складно, лепо делује и на тебе и на твоје дете, јер сте ти и оно живи духовни створ Онога који је сав Савршенство, сав Доброта, сав Љубав, сав Хармонија. Не пропусти ни једну прилику а да не мислиш о овоме, јер ће та мисао хранити и твоју душу и душу твога детета. Знај јо, да у сваком људском створу у дубоким слојевима душе, тињају страховито зле силе, сатанска настројења која помрачују лик Божји у нама. Те силе делују и у души детињој од момента када са криком уђе у овај свет, па га прате све до краја живота. Не дозволи да мрачне силе завладају душом детињом. Оне су ту и само чекају подесан моменат да избију на површину душе, да овладају њоме. То је, мајко, онај пали адамски лик у нама који треба савлађивати и негом душе оплемењивати.

Кад поодрасте дете твоје, мајко, када отпочне да те запиткује, када са раширеним зеницама почне да те пита о питањима судбоносним и важним, не пропусти а да му са светом збиљом не говориш о њима. Нека твоје дете још од првих дана свести стекне утисак да је живот једна велика и света стварност, дубока и тајанствена и да му са светом збиљом треба прилазити. Ти ћеш му говорити о Богу који све види и све зна, који је овде и свуда, иза златних звезда и у нама, који свемоћним духом својим све ствара и све одржава. Рећи ћеш му још, да је Бог љубав и да је Он љубав своју просуо по целој васиони и природи; да је из љубави створио човека, да би и човек, као одблесак Његове славе, учествовао у великој тајни живота. Када ово будеш говорила детету твоме, да би му било јасније додај: „Бог је, дете моје, створио човека да би са њиме поделио живот. Свако ко воли дели живот са оним кога воли. Делење живота и јесте најдубља тајна љубави. Људи, дете моје, хоће да пронађу законе по којима је постао живот. Камен мудрости траже у слепим законима, као да је живот постао по законима, а не из љубави. У љубави је, дете моје, тајна живота,

а љубав је изнад сваког закона и сваког правила. Од рођења твог ја живот свој делим са тобом, жртвујем се за тебе и сваку жртву за тебе доживљавам као добивање а не као давање. Родитељска љубав упућује ме на тебе, као што ја Божанска љубав окренула небо према земљи, Бога према човеку. Тако, дете моје, и та и ти, као и сви људи, дошли смо у свет не по неким слепим законима, већ дејством свемоћне љубави, која је Бог и која води Богу“.

Кад остаса дете твоје, мајко, сетиће се твојих речи из ранијег детињства, па ће те, жедно знања и истине, опет запитати: Је ли, мајко, како то да је Бог невидљив и у исто време присутан свуда, и зашто се Бог не може видети. - Нека те не збуни ово мудро питање детета твог. Одговори му: „Дете моје, није баш лако одговорити на ово питање твоје. Да си мало одраслији, лакше би ти одговорила, али ипак нећеш остати без одговора. Бог је, дете, живи Дух који све испуњује, као што твоја душа испуњује твоје тело. Ти не видиш твоју душу као што не видиш ни моју, па ипак и ти и ја постојимо не зато што имамо руке и ноге, очи и уши, већ зато што имамо живу невидљиву душу, која прожима цело наше биће и чини нас оним шта ми јесмо. Када ме угледаш у двори-

шту долазећи из школе кући, и ја и ти се радујемо: ја твој доласку и теби а ти својему дому и мени. Од првог сусрета наших очију, пре поздрава и прве речи, и ти и ја смо нешто мислили, па опет нити ти виде моју мисао, ни ја твоју, мада смо и ја и ти за то време живели својим мислима. Мисао је, дете моје, нешто најстварније у нашем животу, мада је нико и никада није видео. Учили су те у школи, како сунце привлачи земљу, земља месец и како из земље делује земљина тежа која привлачи земљи свако тело и сваку ствар. Ми стално живимо у мрежи сила природних и ни једну од њих не видимо. Не видимо силу која камен бачен у вис поново вуче к земљи; не видимо силу која перо обешено о конач вуче к магнету. Не видимо, дете моје, ни једну од тих сила, па ипак верујемо да оне стварно постоје. Не видимо такође ни безбројна жива бића која нас у ројевима окружавају и која кроз нас и у нама делују, као што не можемо видети своју душу и своју мисао, тај најтајанственији пород наше душе. Исто тако, дете моје, не можемо видети ни Бога, који је бескрајни дух, који нема ни почетка ни краја, који је свуда и на сваком месту. Бог је бескрајан и зато се не да видети, јер све оно што се да видети да се и мерити, а што је бескрајно не да се ни видети ни мерити.“

Питаће те још много штошта дете твоје, мајко. На свако питање одговарај му мудро и достојанствено, са пуно љубави и свете збиље, да истина којој дете тежи оплемени његов дух. Нека истина над истинама, истина о Богу, буде најсвећанија тема којом ћеш разонођавати и неговати душу твога детета. Све друге, ниже истине које ће дете научити у школи и од тебе даће му знање, а истина о Богу осветиће његову душу и зародиће у њој мудрост. Ова истина деловаће на његово биће као јутарња роса на спарено цвеће, као топли сунчев зрак на промрзле руке.

Причај му још о оном најсветијем Детету, које је прерушено у сиромаша рођено у Витлејемској пећини, послато од Оца Небеског да саопшти људима небеску

ИЗМЕЋУ ВЕРЕ И НЕВЕРОВАЊА

Благо онима који не видеше и вероваше (Јн. 20,29).

Вера је дело не очију већ срца. Вером разумемо дела Божја, а не помоћу очију. Међутим, увек је било људи који хоће да виде да би поверовали, људи који хоће знамења и чуда, да би се поклонили пред силом Божјом.

Но, пошто таква не виде или их пак не разумеју, многи сумњају у Божје биће и у јеванђелска сведочанства о Њему. Такви људи живе између вере и неверовања - стање које души причињава муке, тугу, пометеност и, много пута, очајање. Спокојни су, међутим, они који живе са чврстом вером у Бога не тражећи нарочита знамења и виђења. Лако је веровати кад те Господ очевидно води срећи и напретку. Али преимућства те вере Он често испитује у огњу недаћа. Праведни Јов био је човек срећан, задовољан, пун врлина, са великом љубављу

и преданошћу Богу. Но и његова је вера била стављена на искушење. За кратко време био је лишен и свога богатства и своје чељади. Лишен је потом и здравља и пријатеља. Но, напуштен од свију, он је сачувао у срцу свом моћ вере и љубав према Богу. После тога страшнога искушења Бог му је поново вратио пређашњу срећу. Сви који се у таквим несрећема не колебају у љубави и надању свом на Бога јесу из броја оних блажених који нису видели, а поверовали су. Неоспорно је да апостол Тома не би пао у неверовање, да је присуствовао апостолском скупу у кући када им се васкрсли Спаситељ јавио први пут. Отсутност са скупа, значи, била је узрок да он посумња. Откуда и данас често пута неверовање или слаба вера код многих? Из истих узрока: због њихове отсузности из скупа оних који верују. Ко не присуствује општем богослужењу; ко се не освећује црквеним тајнама и обредима; ко је из руке испустио Јеванђеље, може лако да падне у понор неверја. Ко падне са брода, тешко ће моћи да се бори са морским таласима. Исто тако и онај који падне са лађе Цркве Христове, лако постаје жртва безверја. Али ко се чврсто држи за ту лађу; ко не отсуствује са скупова у њој; ко се држи јеванђелског учења, чак и да је грешан, кад се покаје, кад се сједини са благодатним тајнама, неизоставно ће се сачувати од бича неверја. Ако не данас, оно ће сутра дух вере и љубави Божје ући у њега и озарити га: не негде на другом месту, већ у скупу апостола јавио се Господ да учврсти ап. Тому у вери. У молитвеном скупу верних Он ће благодатно посетити срца оних који се колебају између сумње и неверовања, да би их озарио светлошћу живе вере... И тако, запамтимо да неверовање може да баци душу у мрак, да јој проузрокује глад, жалост, пометњу и очајање.

поруку мира, љубави и добре воље. Објасни му како је то Дете Божје Син који је принео себе на крсну жртву ради спасења човековог. Испричај му како је Божји Син после голготске смрти и Божанском сјају васкрсао из гроба и тиме за све несе победио смрт која више није страшило за оне који су са Њиме у вери и љубави. Објасни детету твоме, да Син Божји својом Божанском науком освећује душе људске и да је Његова наука нашим душама исто оно што су сунце и ваздух телима. И тако ће вечна истина оплемени и осветити душу твога детета. И у његовој души завладаће свети мир звезданог неба и нежна чистоћа пролећнег цвећа. У души детета твога огледаће се савршенство небеског света као што се у бистрој капљици пролећне росе огледа блештећи сјај јутарњег сунца.

Само још једну поруку хоћу да ти упутим, мајко. Учи дете твоје молитви и страху Божјем. Молитвено расположење и осећање велике Тајне која над нама бди осветиће душу твога детета. Молитва је, мајко, оно најсветије расположење душе, у којем се душа, ослобођена свакодневних брига и мука, у највише могућој мери, још на земљи сједињује са Оцем Небеским. У чистој и искреној молитви Бог силази у дубину душе као по дневно сунце у дубину бистрог језера. Молитва ће осветити његову душу и сила Божја која кроз молитву делује осветлиће све способности његовог духа и извајаће складан и достојанствен мир и израз у његовим очима.

Негуј душу детета твога, мајко, Бог ти је поверио најсветију дужност под небом. И без мене и без тебе све ће остати на своме месту, али без добре мајке нема доброг човека, нема доброг хришћанина. Ти си та од које највише у овом свету зависи добро и зло, радост и бол. Ти си та од које највише зависи судбина света, уколико је она у рукама човека. Зато вајај истинског Божјег човека у твоме детету, а од истинског доброг човека може бити само добро.

Е. Г. Симеон

ЗРНО РАЖИ КАО КОКОШИЈЕ ЈАЈЕ

Нађоше једном дјеца у јарузи некакав груменчић велики као кокошије јаје са удубљењем у средини, налик на зрно ражи. Неки путник виде груменчић код деце и купи га за петпарац, однесе га у град и продаде цару као стару реткост.

Цар позва мудраце, нареди им да испитају шта је тај груменчић, јаје или какво зрно? Мислише, мислише мудраци - немогаху одговорити. Груменчић је стајао на прозору, долете тамо кокошка, стаде да кљује, прокљуца рупу; сви видеше да је то зрно ражи. Дођоше мудраци и рекоше цару: - То је ражно зрно.

Цар се зачуди. Нареди мудрацима да сазнају гдје је и када родило то зрно. Мислише, мислише мудраци, тражаху по књигама ништа не нађоше.

Дођоше цару и рекоше.

- Неможемо одгонетнути. У нашим књигама ништа не пише о томе; треба питати сељаке, није ли ко чуо од својих старих кад су и где су сејали такву раж.

Одасла цар људе, нареди да му доведу неког старог сељака. Пронађоше једног старог сељака, доведоше цару. Дођер старац, ороњуо, безуб, једва уђе на двома штакама.

Цар му показа зрно ражи, али старац већ обневидео, једну половину некако разгледа, другу опипа.

Цар га упита:

- Не знаш ли, дедице, где је родила таква раж? Да ниси такву раж на својој њиви сејао? Или си можда такви за свог живота негде куповао?

Старац је био глув, на једвите јаде је разабрао, на једвите јаде разумео. Одговори му овако: - Нисам - вели на својој њиви такву раж ни сејао ни жњео, нит сам је куповао. Кад смо куповали раж зрно јој је било исто тако ситнио као и сада. Ваљало би - рече - питати мога оца, можда је он слушао где је таква раж рађала.

Посла цар по старчевог оца нареди да га доведу у дворац. Нађоше старца, доведоше га цару. Дође старчев отац, са једном штаком. Цар му показа зрно ражи. Старц је још ваљано видео, добро га разгледа. Цар га упита:

- Да не знаш, старино, гдје је рађала таква раж? Да ниси такву раж на својој

њиви сејао? Или где год за свога живота куповао?

Мада је старц био наглув, ипак је чуо боље од сина.

- Нисам - вели - на својој њиви такву раж ни сејао и жњео. А нисам је могао ни куповати, јер у моје доба није било ни помена о новцу.

Сви су се хранили од своје жетве, а кад би ко запао у невољу - људи су притицали у помоћ један другом. Не знам где је таква раж рађала. Мада је наша раж била крупнија и издашнија, такво зрно нисам видео. Слушао сам од оца да је у његово доба ра-

И упита цар:

- А реци ми дедице, јеси ли куповао где такву раж, или си је сам на својој њиви сејао?

Осмјехну се старац.

- У моје доба - рече - ником није могао пасти на ум такав грех да продаје или купује хлеб. А за новац нисмо ни знали: хлеб је свако имао колико му срце иште. Ја сам такву раж сејао, жњео и млатио.

И упита га цар:

- Та реци ми, дедице, где си сејао такву раж и где ти је била њива?

А деда рече:

ђала боља раж од наше, да је зрневље било издашније и крупније. Њега треба питати.

- Цар посла људе по старчевог оца. Нађоше деду и доведоше га цару. Дође старина цару без штака, уђе лако, очи му бистре, чује добро и говори разговјетно. Показа цар деди зрно ражи. Погледа га деда, преврте у руци.

- Одавно - рече - нисам видео негдашњу раж.

Загризе деда зрно ражи, прожвака мрвицу.

- Одиста је она - рече.

- Реци ми, дедице, где је рађала таква раж? Ниси ли такву раж на својој њиви сејао? Ниси ли је у свом животу где од људи куповао?

А старц рече.

- Таква раж је у моје доба рађала свуда. Таквим хлебом сам се - рече - хранио у своје доба и чељад сам своју хранио.

- Моја њива била је земља Божија. Где узорем тамо ми је и била њива. Земља није била омеђана. Нико није имао своју замљу. Људи су звали својим само свој рад.

- Одговори ми - рече цар - још на два питања: једно - зашто је раније рађала таква раж, а сад не рађа? А друго - Зашто твој унук иде на две штаке, твој син дође са једном штаком, а ти, ето, дође чило, очи су ти бистре, зуби јаки, а говор разговјетан и срдачан? Зашто су се, реци ми, дедице, догодиле те две промене?

А старац рече.

- Ове две промене догодиле су се зато што су људи престали да живе од свога рада, што су постали завидни на туђе. У стара времена нису тако живели: у стара времена живели су како Бог налаже; својим су располагали, туђим се нису користили.

Лав Толстој

О УБИСТВУ

Има много тешких грехова који вичу к небу, тражећи одмазду. Али најглавнији је убиство. Глас невино проливане крви не престаје да виче док не измоли небеско правосуђе. А то правосуђе много пута одговара томе гласу још овде, на земљи. Убице често добијају страшну одмазду и од земаљског правосуђа. Они, пак, који успеју да избегну то правосуђе, понекад у највећим мукама завршавају свој живот. Тако је завршио свој живот Ирод, који је за живота расточен првима...

Убиства могу бити теласна и духовна. Духовно-морална убиства страшнија су од телесних. Јер се њима убија оно најдрагоценије у човеку - његова душа. Од тих убистава Реч Божја ставља на прво место мржњу. Сваки који мрзи на брата свога, каже апостол Јован, крвник је људски. Сам Спаситељ каже: Чули сте како је казано старима: Не убиј! А ја вам кажем да ће сваки који се гневи на брата својега ни за што, бити крив суду (Мт. 5,21-22).

Према томе, мржња и гнев изједначује се са убиством. А те две опаке страсти садрже клице многих других које се називају: свађа, освета, инат, злурадост, завист, непријатељство, презирање, ненаклоност, итд. Сви ти облици гнева и мржње представљају многоглаво чудовиште које на разне начине извршује своје ужасно дело - телесно и духовно убиство. Све те опаке страсти посматрамо код људи. Од њих сами страдамо, а чинимо да и други страдају. Сви који су подлегли тим opakим страстима не могу да сачувају шесту заповест.

Премудри Соломон каже да гнев стоји у срцу глупака. Али многи паметни људи сматрају га за величину свога духа. И, авај, та „величина“ чини много ниских ствари. Често каквим пакосним писмом или непроми-

шљеном речи изгони се из најбољих породица и радост, и слога и спокојство...

Други страشان грех који нарушава шесту заповест зове се саблазан. И тај се грех показује у много облика. Саблазан улива најјачи отров у душу. Она је префињено убијање. А тих убистава има много више од телесних. Ирод је убио четрнаест хиљада невиних деце, а саблазан погубљује стотруку више душа. Није реткост чак да иначе добри људи бесмисленим поступцима саблажњавају невини и чиста срца. Међу омладином растурају свакојаке књижице безбожне и неморалне садржине. Свака таква књижица може зачас да погуби душу детета - младића. А то је најсвирепије убиство, јер душу лишава вечнога живота...

Ко шири таква саблажњива штива међу неискусном омладином; ко заводи невиних речима и делом, и убија чистоту њихових срдаца; ко усађује паклено семе у душе мале Христове браће; ко их учи лажи, крађи, пијанству, коцки, развратном животу, и на тај начин уништава добре склоности у њиховој природи, - у Божјим очима је већи преступник од осуђеног на вешала и телесног убице...

Све заповести Закона Божјег повезане су међусобно, и ко наруши једну, нарушава и остале. Дакле, не само лажов и заводник, него и онај који је нагомилао богаство убијајући добро име свога ближњег, у Божјим очима је прави крвник људски. Убице су, исто тако, и они који вређају и даве сиромаше, варају и заводе неискусне, презиру и угњетавају сирочиће; убице су уопште сви који принуђавају ближње да живе у беди, да страдају и плачу. Они чине грехе који вичу к небу и траже одмазду.

*Мийројолић
Неофит*

О ПРАШТАЊУ

Христово учење ставља братољубље и узајамно праштање као главни услов мира и радости. Тај би услов требало да се испуњава у животу увек и од свију. То је како у интересу земаљске људске среће тако и у интересу блаженства у вечности. Дарежљив је и многомилостив Господ, готов свакога тренутка да опрости наше велике грехе и дугове према Њему. Али ће Он то учинити, ако и ми то исто учинимо према ближњима својим. Услов је постављен: опростиће нам дугове наше као и ми што опраштамо дужницима својим.

Ако смо бездушни и немилостиви према другима, немилостиво ће се и према нама поступити. Речено је: Суд без милости онима који не чине милости (Јак. 2,13). И још: Благо милостивима, јер ће бити помиловани (Мт. 5,7). Такав је закон Божје правде. Ко хоће да му се опрости, нека се сам пожори да прашта; ко хоће да буде помилован, нека се сам пожори да помилује. Јер је речено: Каквом мером дајете, онаквом ће вам се вратити (Лк. 6,38). Поука је категорична и убедљива. Благо онима који је приме.

Наш народ сада преживљује многоструку кризу. Нема људи без грехова према Богу и без дугова ближњима. Али о чишћењу од тих грехова и о рашчишћавању тих дугова мало њих мисли. Између поверилаца и дужника ствара се сасвим непријатељско расположење. Велики део становништва запао је у рђав економски положај...

Али све то може да се отклони, ако се послужимо јеванђелским законом о братољубљу и узајамном праштању. Срца поверилаца и дужника треба да омекша уље вере и милосрђа. Не људски закон насиља, већ Божји закон љубави и човечности треба да смањује или брише дугове. Време је већ да тријумфује хришћански принцип. Треба стварати добру вољу за узајамна попуштања и узајамну помоћ. Јер само тако ће бити могућан миран живот између две половине нашега друштва, и само тако ће моћи мање болно да се преброди морална и економска криза.

Кад има добре воље и братољубља, могу бити смањивани и опраштани милионски дугови, а кад је ту неповерење и зла воља, и за сто гроша дуга може се отићи у затвор. Стога треба да култивиремо у својим душама: веру, братољубље, правду и добру вољу да помажемо и праштамо ближњима. Тада ћемо с правом моћи да молимо небеског господара да нам Он опрости дугове наше као и ми што опраштамо дужницима својим.

М. Н.

ГЕОРГИЈЕ (Ђорђе) НИКОЛАЈЕВИЋ - Митрополит Дабро-босански (1807-1896)

(V duo)

Пише:

др Предраг Пузовић

4.

Радни дан митрополита Николајевића изгледао је овако. Од 8 до 11 часова бора-вио је у Конзисторији прегледајући списе. Ако је било лепо време од 11 до 12 часова ишао је у шетњу. После подне је читао новине или неку књигу. Између 5 и 6 часова после подне ишао је поново у шетњу.

У двору му је било све скромно намештено. Трошио је до 2 фор. дневно на издржавање двора. Спавао је у хладној соби. Лекару се ретко обраћао и углавном се сам лечио.

Увреде је радо праштао а избегавао је да друге увреди. Није волео дошаптакче. Ако би свештеник дошао у сукоб са парохиянима, чинио би све што је у његовој моћи да сукоб изглади, јер је увек постојала могућност да народ приђе назаренској секти „или да га римска пропаганда уграби.“ На рукоположењу свештеника при давању Св. агнеца имао је обичај да га посаветује: „Пази на себе, буди прави пастир свога народа српског, и буди му прави пријатељ у сваком погледу, живи са својима у љубави, савјетуј, проповједај и укори велике грешнике. Чувај народ свој од спољног непријатеља, да га не помути у вјери прадједовској и српском имену.“¹¹²

Последњу архијерејску службу одслужио је митрополит Николајевић 21. новембра 1895. године на Ваведење у Старој цркви у Сарајеву.¹¹³ После тога је легао у постељу са које је ретко помало устајао. Иако болестан на Срећење 2. фебруара 1896. године примио је више корпорација и депутација које су му честитале десетогодишњицу плодног архи-

јерејског рада.¹¹⁴ Умро је у четвртак 8. фебруара 1896. године у 10,30 часова. Поживео је 89 година.

Тако је завршио земаљски живот велики добротвор и борац за православље и свој народ. Да је време у коме је живео и радио било тешко најбоље сведоче његове речи: „Наше стање у Австрији заиста је жалосно. Наша браћа у Србији зову нас Швабе, Црногорци зову нас Латини, а Швабе и Латини зову нас да смо Руси, а Руси за нас не маре, јер нисмо њихови поданици. Наши великаши презиру своју цркву, своје свештенство, свој народ, или, да их баш тако попреко не осуђујем, може бити да у свом срцу, у својој души и не презиру, али показују се међу туђим елементом да их презиру, само да се већма кроз то гдје треба умиле. Види се да нас туђи људи још не познају, нашу вјерност, наше пожртвовање, наше заслуге не припознају; - тужни наш народе, докле ћеш тако патити!“¹¹⁵

Поводом смрти митрополита Николајевића сарајевској Конзисторији је стигло 78 телеграма. Телеграме су упутили: Српска Академија,

Матица Српска, министар Калај, дубровачка општина, цариградски и карловачки патријарси, петорица митрополита, 8 епископа, тридесет општина из Босне, све фондације и друштва чији је био члан.¹¹⁶ Митрополит српски Михаило упutio је писмо Конзисторији у коме каже: „Блаженоупокоењи имао је Божију милост, која га је очувала до дубоке старости и он је ревновао за славу Божију, за свету цркву и за спасење повереног му православног српског народа.

Нека му је вечан спомен међу заслужним лицима у народу, кога је он - митрополит Ђорђе - до краја живота пламено љубио.

Молимо се Пастиреначалнику Господу Исусу Христу, Глави свете цркве, да милостиво прими праведну душу митрополита Ђорђа у царству вечног блаженства и да народу српско Дабро-босанске Епархије дарује верног и мудрог архиепископа.“¹¹⁷

За сахрану митрополита Николајевића састављен је посебан програм из кога се види да му је одана достојна пошта. Тело му је било изложено два дана у великој сали Митрополије. У стару цркву пренето је 11 (23). фебруара у 8 часова изјутра где је служио заупокојену Литургију и парастос митрополит Тузлански Николај Мандић. На парастосу је говорио свештеник Ђорђе Бјелановић.¹¹⁸ Уз чредно бдење свештеника тело је остало у Старој цркви до следећег дана. Сутрадан 12 (24) фебруара тело је у 1 сат после подне пренето у нову цркву, где је око 2 сата после подне служено опело. Чинодејствовали су двојица митрополита: Херцеговачки Серафим Перовић и Тузлански Николај Мандић, неколико архимандрита и игумана, преко 70 свештеника. Опраштајући се од блаженоупокојеног митрополита митрополит Мандић је између осталог рекао: „Сједило је на пријестолу дабробосанском, у црно завијеном, доста архијереја Божјих, који су нас вјештом и снажном руком водили по страшном и узбурканом мору црквеног и политичког живота нашег; и сви су они по божанственој благодати стекли великих заслуга, сачували и себи и нама лијепо повјесно име; али већег угодника Божјег, бољег поборника цркве и просвјете народне; побожнијег и одушевљењег служитеља олтара, није имала катедра Сарајевска прије Ђорђа Николајевића.“¹¹⁹ Од Нове цркве ковчег је ношен главном сарајевском улицом до ковчезског гробља, где је привремено сахрањен, док се не подигне црква у Блажују, где ће бити пренети његови земни остаци. За ковчегом је ишло 24 свештеника,

који нису били обучени у одежде. Иза-сланик митрополита Михаила је био архимандрит Фирмилијан Дражић. Над самим гробом опростио се од блаженопочившег митрополита Ристо Х. Дамјановић, члан сарајевске општине. Осврћући се на његов лик каже: „Својим скромним живљењем, својим пријатељским опхођењем и са сиромасима као и са богаташима, својим српским радом и осјећајем,

112 Исто, 119-120.

113 Босанска Вила, 1896, 49.

114 Исто, 50.

115 Јован Вучковић, исто, 96.

116 Босанска Вила, 52.

117 Д. Руварац, исто, 139.

118 Дабро-босански изворник, 1896, год. X, св. 1 и 2, 2.

119 Д. Руварац, исто, 159; Босанска Вила, 1896, 53.

својом дарежљивом десницом, учинио је блаженоупокојени толико добра нашем српском народу, да ће историја српске цркве у Босни златним словима убележити име великога добротвора и славнога мужа, нашег бившег архипастира Ђорђа Николајевића.¹²⁰

Поред свештених лица митрополита су до вечне куће испратили представници власти, деца из српских школа са наставницима, богослови, јеврејска деца са својим учитељима, изасланици из 40 српских црквених општина и бројни народ.¹²¹

Радови на цркви у Блажују завршени су 1897. године. Исте године у недељу 21. септембра цркву је осветио митрополит Дабро-босански Николај (Мандић). Том приликом је на Светој Литургији рукоположио ђакон Павла Убовића у чин свештеника и богослова Ристу Ерановића у чин ђакон.¹²² Годину дана после освећења у цркву су пренети земни остаци блаженоупокојеног митрополита Георгија Николајевића.

Свечаност преноса земних остатака започела је у суботу 19. септембра 1898. године Светом Литургијом и парастосом у новој цркви у Сарајеву; служио је митрополит Николај (Мандић) уз саслужење више свештеника.¹²³ Сутрадан 20. септембра санитарна комисија уз присуство свештеника отворила је гробницу митрополита Георгија на гробљу на Кошеву. Сандук са његовим телом је пренет у гробљанску капелу. Око 8,30 часова митрополит Николај уз саслужење више од 30 свештеника и ђакон, одслужио је парастос.¹²⁴ После парастоса говорио је прота Ст. Н. Давидовић. Подсећајући на лик митрополита Георгија прота каже:

„Благословена је душа упокојенога преосвештенога Митрополита и бившег Архипастира нашег Ђорђа Николајевића, који својим дугогодишњим радом као трудбеник и књижевник, учитељ и просвјетитељ, архијереј и велики добротвор народа српског, дуги вијек свој достојно назначењу човјека проживи. Он је радом својим друштву користио, и примјерима својим увијек предњачио, својим великим поклонима, Богу је зајам давао, и, тај ће му Он горе у вјечности својој повратити.

Блажени покојник, плодотворни рад свој започиње у стародревном и исто-

ричком граду Дубровнику, а завршује га у нашем лијепоме Шехер-Сарајеву. 2 г. и нешто више од 7 мјесеци земни остаци почивали су му овдје, а сад по завјештају Нјеговом, кости ће му на вјековјечна времена сахрањена бити у питомом Блажују у красној цркви српској гдје им је и достојно мјесто назначено.“¹²⁵

После говора прота Давидовића свештенство је на рукама пренело ковчег до мртвачких кола. Спровод је око 9 часова кренуо Кошевском и Чемалупа улицом. Напред су биле црквене заставе, за њима школска деца из свих школа у Сарајеву,

затим ученици Рељевске богословије, који су певали црквене песме. За богословима је ишло преко 30 свештеника обучених у свештеничко одјејање и са упаљеним свећама. Иза свештеника је ишао митрополит Николај у архијерејском одјејању, за њим земни остаци, на мртвачким колима која су вукла четири црним прекривена коња. Поред кола је ишло по 6 богослова а за њима представници владе, изасланици општина, бројно чиновништво војничког и грађанског реда и непрегледна колона народа. Око 10 часова пре подне спровод је сти-

гао на железничку станицу. Земаљска влада је за пренос земних остатака митрополита Николајевића ставила на располагање бесплатан воз до Блажуја и на траг. Управа државних железница је за ову прилику нарочито прелакирала и црном драперијом украсила вагон којим су превезени земни остаци. Воз је приспео у Блажуј око 11 часова. Тело митрополита Николајевића дочекала је Црквена општина блажујска на челу са свештеником Ристом Јокановићем. Свештенство и народ су наизменице носили ковчег од станице до цркве. Спровод је три пута обишао око цркве а затим је ковчег унет у цркву и положен на катафалк пред светим олтаром. Митрополит Николај са свештенством је одслужио парастос. На крају парастоса митрополит Николај је у свом говору истакао да ће му увек остати на уму поучне речи које му је покојник увек, а нарочито у својим

последњим часовима, на срце ставио. Честитао је Блажујцима што имају срећу да буду чувари гроба тако заслужног архијереја за православну цркву и српски народ. Замолио их је да се чувајући то драгоцено тело, угледају на врлине блаженоупокојеног митрополита, и да се њима у овом свету руководе.

После говора митрополита Мандића у 12 часова спуштен је ковчег у гробницу, која се налази иза десне певнице.¹²⁶ Уз појање „Вјечнаја памјат“ положена је надгробна плоча на којој пише „Гробница Ђорђа Николајевића српско-православног Архиепископа и Митрополита Дабро-босанског - Рођен у Јаску 20. 4. 1807. године, умро у Сарајеву 8. 2. 1896. године.“¹²⁷ Тако је испуњена последња жеља покојникова.

На парастосу, спуштању у гробницу и народном весељу у Блажују био је присутан и члан Француске академије из Париза Анатол Лероа-Болије. Захваљујући на дочеку, приликом растанка свештенику Јокановићу је рекао да ће му овај дан остати у сећању, како се сам изразио, „во вјечнују памјат“.¹²⁸

Крај

120 Д. Руварац, исто, 163; Босанска Вила, 1896, 53.

121 Д. Руварац, исто, 164-166.

122 Босанско-херцеговачки изворник, 1897, год. XI, св. 9, 349-350.

123 Исто, 1898, год. XII, св. 18, 285.

124 Весник Српске Цркве, 1898, год. IX, св. X.

125 Из Сарајева у Блажуј, Изворник, 1898, год. XII, бр. 18, 287.

126 Исто, бр. 19, 301-303.

127 Д. Руварац, исто, 175.

128 Изворник 1898, год. XII, бр. 19, 303.

О НЕЗНАНИМ СУДОВИМА БОЖИЈИМ

(наставак са 13. стране)

Кад су стигли у Александрију, беше вече. Тамо беше нека велика кућа и власник не беше код куће. Млади монах је мало погледао кућу, и врло брзо већ је био на врху куће. За један сат уништио је целу кућу. Разлупао је кров, врата, прозоре, све што беше у кући покварио је.

Стари се зачудио, како је за сат времена разлупао целу кућу, и поплашио се кад је видео. Али сада, пошто беше стигао у Александрију, могао је да говори. Кад је овај изашао пошто је разлупао целу кућу његову, узео га је на страну и запитао га:

- Деде слушај, брате! Од сада више не могу да ћутим! Је ли био завет међу нама да не говоримо догде? Ти мени да кажеш шта си ти! Ђаво ли си, човек ли си или анђео ли си!

- Али зашто, оче? Јесам ли што зло учинио?

- Море, па од три дана, од када идемо заједно, чинио си само зла дела!

- А шта сам овде, оче, учинио зло?

- Па добро, море, они људи оданде, кад смо сишли с брега, зар нас нису примили, зар нас нису угостили, и што су скупоценије имали поставили су - они зделу! Ниси ли је отуда украо и бацио у воду?

- Шта велиш, оче?

- Зло си урадио. Велика лудост, јер они људи ће нас осуђивати да смо кради!

- Оче, три велике и добре ствари сам учинио тамо! Она сребрна здела беше петохлебница из цркве онога села. Њу беше украо прадеда оних, али они не знађаху. Беше писано на њој старим црквеним писмом: „Ово је петохлебница цркве Светога Николаја, дарована од те и те породице, и ко је буде отуђио од цркве да буде у паклу док је не врати назад“.

Тако је писало на здели. И због те зделе девет душа које су је употребљавале мучиле су се у паклу. И сада је требало да и ови оду у пакао, јер је употребљаваху. И мени је било жао њих, и украо сам зделу; али мени није била потребна, јер сам је бацио у воду.

Сутрадан ће доћи црквењак цркве да се купа у овој води и наћи ће суд. Он, будући из цркве, познавајући црквено писмо, однеће га свештенику. И када буде ставио зделу у Свети олтар, њих девет ће изаћи из пакла, јер тамо је писано: „Да буду у паклу док је не врате назад“.

- Значи, оче, ја сам тамо учинио три добра дела: и оних деветоро извукао сам из пакла, и ове што су за живота сачувао сам, да не уђу, и дао сам и зделу назад цркви, да је има, јер беше веома потребна. И ти кажеш да сам зло учинио, а ја сам добро учинио!

- Тада се задивио старац. „Гледај, брате, како је било, а ја сам рачунао да је лопов, да је украо зделу!“

- А кад си убио дете, је ли си такође добро учинио?

- Добро дело сам и тамо урадио.

- Како, убио си дете и кажеш да си добро дело урадио?

- Стани и не суди по своме уму. Јеси ли видео детенце? Оно је било зачето на дан Васкрса. Пошто се нису уздржали родитељи на дан Васкрсења Господњег, дете је по Божјем суду, имало да у својој 20. години постаје разбојнички заповедник и да убије своје родитеље. То беше казна за њихово неуздржање. И много је људи имао да побије, и много пометње имао је да учини у свету, јер је био зачет на тако велики дан.

Ја сам овде учинио три велика добра дела: послао сам душу детенцеу чисту на небо, спасао сам његове родитеље од убиства од руке њиховог сопственог детета, и они, нашавши дете мртво, плакаће веома много, и кроз тај плач опрашта им се и грех који су учинили уочи дана Васкрса. И ти кажеш да сам зло чинио, а ја сам добро чинио!

- А зашто си тамо убио човековог пса?

- И тамо сам учинио добро дело! Онај пас чуваше цело домаћинство, али је сутрадан требао да побесни. И када је требало да дође газдарица да му да за јело, имао је да је уједе, и велика је гнусоба имала да буде у кући онога човека! Пошто нас је примио, било ми их је жао и убио сам пса пре, да не уједе газдарицу. И ти кажеш да сам зло учинио, а ја сам добро учинио!

- А зашто си се код крчме крстио и клањао се?

- И тамо сам учинио добро дело! У ту крчму беху дошли најбољи домаћини из села. Црквени тутор, кнез и један добар домаћин. Они су се саветовали да се удруже и да направе цркву у селу која беше напуштена. Кад смо ми тада пролазили, они су рекли: „Помози, Господе, да направимо цркву!“

Мада беху у крчми, ја сам видео да су људи хтели да учине добро дело, направио сам и ја три метаније и рекао сам: „Господе, помози им да направе цркву!“ И ти кажеш да сам зло

учинио, а ја сам добро учинио. Ја се нисам клањао крчми, поклатио сам се Богу, да помогне онима што су се одлучили да обнове напуштenu цркву.

Задивио се старац, говорећи: „Ни овде нисам био у праву!“

- А тако, кад смо стигли на крај села, зашто си се бацао камењем на цркву?

- То беше она напуштена црква. И будући црква пуста, ђаволи играху на Светој трпези, на прозорима и храму и смејаху се опустошењу дома Божијег, и беше ми криво. И видео си да сам осенио крстом оне каменчиће и почео се бацати на цркву, а ђаволи су се разбежали оданде. Ја нисам гађао цркву, него ђаволе који беху тамо!

- А онамо зашто си запалио кућу деци? Видео си дечицу и није ти било жао њих?

- Та било ми јих је жао више него теби! И урадио сам веома добро. Видео си да она деца не имађаху ни мајку ни оца, и остала су са оном страћаром од куће. Али она не знађаху да под кућним тремом постоји благо скривено од њиховог прадеде. Суд са чистим златницима. И ја сам запалио кућу, јер они живљаху у сиромаштву и не знађаху да имају благо под кућним тремом.

Након неколико дана деца ће тражити тудa да виде шта је још остало и наићи ће на оно благо и позваће неког свог деду, који је црквени татор. Овај, будући богобојажљив човек, узеоће под своје старање ону децу, и са нађеним новцем направиће им велику кућу са свим што им треба, школоваће их и постаће велики људи и верници.

И ти велиш да сам зло учинио, оче, што сам запалио кућу, али ја сам добро учинио, јер да нисам запалио кућу, не би нашли благо.

- А овде зашто си покварио кућу?

- Оче, ова кућа беше направљена новцем од крађе. И било је заповеђено од Бога овако: „Пошто је направљена туђим трудом и новцем од крађе, овде муж и жена никада неће живети! Жена је требала да умре код првог порођаја. Само муж удов имао је да живи целога века у овој кући“.

И покварио сам кућу, јер су они отишли на неку свадбу, и кад буду пошли и видели да је све разлупано, начиниће на месту мању кућу, сопственим трудом, и жена онда неће умрети код рађања првог детета.

И ти кажеш да сам зло учинио, а ја сам учинио добро, по вољи Божијој.

Онда је запитао монах:

- Да ти мени кажеш, брате, пошто си толико великих чуда учинио, шта си ти?

- Али да и ти кажеш мени, свети оче, шта си тражио у молитви од Бога?

- Ја се неколико година молим да ми покаже Бог своје судове, јер ми се учинило да многе неправедне ствари допушта Бог у обом свету.

- Да? А зар ниси чуо пророка Исаију? Колико су небеса виша од земље, колико је Исток даље од Запада, толико су судови моји виши од судова ваших и моје мисли више од мисли ваших, синови људски (у.с. Иса. 55,9).

Ниси ли чуо Соломона шта вели? Што је теже од тебе од тебе немој подизати и што је дубље од тебе немој испитивати да не умреш.

Ниси ли чуо Давида пророка који каже: Судови Господњи дубоки су веома.

Како си су осудио ти, један човек, да знаш судове Божије, које ни арханђели, ни херувими не знају? Али Бог није хтео да те сатре, јер је могао да те сатре због овог испитивања, али знајући трудове твоје, послао је мене, да ти покажем да судови Божији нису као људски.

Видиш ли колико си ти судио о мени? Што год сам урадио теби се чинило да је зло: да сам убица, да сам украо суд, да сам запалио кућу, и што сам год урадио. А то је све било добро веома, и све је учињено на велику корист. Било је добро по судовима Божијим, не по судовима људским!

И ти си нешто расуђивао, али судови Божији нису били као твоји, јер они су били врло добри! Ти си рекао да сам зло учинио, а ја сам учинио само добро. Дакле од сада да више не судиш никога и што год будеш видео, реци: Господе, ти све знаш. Ја не познајем твоје судове!

Дакле, Свети оче, нико од људи да се више не усуди да испитује судове Божије, јер ни анђели не могу знати судове Његове!

Али пошто си човек, бог ти је опростио, али меје послао да те умудрим да се више не усудиш уводити судове његове, јер судови Божији су много дубоко и не може их знати нико, ни анђели са неба!

Дакле, да упамтимо из ове приче да се у свему што нама у овом свету изгледа криво и зло много пута варамо! Јер не познајемо судове Божије скривене и необухватне.

Не испитуј неиспитљиво и не жели да достигнеш недостижно! Амин.

*Из књиџе
„Сћарац Клеоџа“*

О ПЛОДНОЈ ЗЕМЉИ

*А друго паде на земљу добру, и
изникавши донесе род сто пута онолико (Лк. 8,8)*

Веома корисну поуку садржи јеванђеље које је данас прочитано. Стога се сетимо у целости јеванђелских речи и размишљајмо о њима ради поуке. - Рече Господ причу ову: Изиђе сејач да сеје семе своје; и кад сејаше, једно паде крај пута, и погази се, и птице небеске позобаше га. А друго паде на камен и изникавши осуши се, јер немаше влаге. И друго паде у трње, и узросте трње и удави га. А друго паде на земљу добру, и изникавши донесе род сто пута онолико. - Говорећи ово повика: Ко има уши да чује, нека чује. А ученици његови питаху га говорећи: Шта значи прича ова? - А он рече: Вама је дано да знате тајне царства Божјега; а осталима у причама, да гледајући не виде, и чујући не разумеју. - А прича ова значи: семе је реч Божја. А које је крај пута, то су они који слушају, али потом долази ђаво, и узима реч из срца њиховога, да не верују и да се не спасу. А које је на камену, то су они који кад чују с радошћу примају реч, и пошто корена немају за неко време верују, а кад дође време кушања, отпадно. А које у трње паде, то су они који слушају, и отишавши, од бриге и богатства и сласти овога живота загуше се, и род не сазри. А које је на доброј земљи, то су они који реч слушају, и у доброте и чистом срцу држе, и род доноси у трпљењу (Лк. 8,5-15). Ову причу протумаčio је сам Исус Христос. Нама остаје да извучемо поуку. Оцена коју је Спаситељ изрекао о онима који слушају реч Божју односи се на људе свих времена. Црква и данас не престаје да сеје у срца људска семе закона Божјега. Али зрна његова и сада падају на различита земљишта. И кад нас Црква данас потсећа на ту јеванђелску причу, има за циљ да нам да повода да се унесемо у себе саме и да видимо какву земљу претстављамо ми за семе истине и добра. Реч Божја је семе небеско, духовно, добро, свето и животворно. Кад се посеје у људско срце, она може да учини и човека таквим: небесним, духовним, светим, добрим и милосрдним. Како ми слушамо и примамо реч Божјег закона? Да ли она у нама врши нешто

слично? Да ли ми осећамо у својој души добре, духовне, благе мисли и жеље? Ако осећамо, добро; али ако не осећамо, то је знак да свето небеско семе не налази у нама добру земљу. Дакле, какву земљу ми претстављамо? Семе речи Божје, семе добра и правде, подједнако се сеје за све. Али га сви не примају. Код много њих оно ишчежава без трага. Многа зрна падају крај пута, и птице их небеске зобљу. Срца многих људи личе на

сув, угажен пут којим се крећу свакакве мисли и жеље. Речи светог Јеванђеља које ту падну, лако пропадају не давши плода. Јер их зли дуси позобљу као птице, да не би људи поверовали, да не би поправили свој живот и спасли се. Да ли су наша срца таква земља? Семе које пада на каменито земљиште, израсте, али због недостатка ровите земље којом би се покрило и ухватило корена, брзо усахне. Исти је случај и са оним људским срцима која су тврда и немилосрдна. Често реч Божја и на њих пада. Они је тренутно примају. Но, пошто нису омекшана уљем милости, вере и благодати, приликом најмањих искушења, гоњења и патњи семе добра у њима се осуши и не може да донесе плода. Да ли и наша срца нису таква земља која ништа не обећава. Семе пада и у трње, где изникавши брзо, бива угушено и не може да донесе плода. Исто то бива и са многим зрнима речи Божје. Многи људи слушају јеванђелске речи и примају их. Али пошто су они под утица-

јем духа свога времена, заведени богатством и земаљским грешним насладама, те речи бивају у њима брзо угушене као трњем, и остају савршено бесплодне. Али је неоспорно да су срца многих добрих хришћана погодна земља за семе речи Божје. Истина, та земља ни код њих није подједнако плодна. Али она сигурно развија семе вере и добра и доноси плод: код једних по сто, код других по шездесет, а код трећих по тридесет (Мт. 13,23). Дакле, земљиште ни у ком случају није бесплодно. Какву земљу претстављамо ми за реч Божју? Свако нека сам себи од-

говори на ово питање. Што се може уопште рећи, јесте то да у нашим срцима има: и угажених, и каменитих, и пуних трња кутова, а да има и добре земље. Сваки који себе испита при светлости Јеванђелског закона, убедиће се у то. Према томе, оно што неопходно треба учинити јесте - да треба предузети мере да се ти непродуктивни кутлови у срцима прочисте, обраде и преобрате у плодну земљу правде и добра. Треба журити са тим послом и не остављати да се цело срце претвори у све само трње и камен, околност која би донела само несреће и патње. Ето зашто, кад нам се прича реч Божја, било читањем јеванђеља или апостола, било преко проповеди и беседа, треба с пажњом да је слушамо. Семе добра треба да падне и продре дубоко у кутове срца и да се покрије влагом вере, да би донело плод братољубља и доброчинства. Тада ће сваки моћи да каже попут псалмопевца: У срце своје затворио сам реч твоју, да ти не грешим (Пс. 119,11). А ко има речи Божје у

О ХРИШЋАНСКОЈ НАДИ

А кайџану рече Исус: Иди, и како си веровао нека ти буде (Мт. 8,13)

Боље је уздати се у Господа (Пс. 118,9). И они који се надају у Бога ни у чему се неће постидети (Флп. 1,20). Тако нас учи Реч Божја. Тачно је да се много пута наше наде не остварују. Али ако загледамо у суштину тих неиспуњених нада, видећемо да оне више нагињу злу него ли добру. На пример, неки се моле да небо поразе њихове непријатеље; или - да постану имућни на незаконит начин; или пак - да дођу до првенства и власти, иако су неспремни за њу; и озбиљно се надају да им Бог испуни молитву. Али узалуд! Бог не испуњава наду која би доносила другима зла.

Треба памтити да је жива вера онај здрави ослонац на који треба да се наслања нада. То нам доказује јеванђелска историја. Нада Хананејке да само Христос може да излечи њену кћер, подржавана је вером њеном у божанску моћ Христову. И Он испуњује ту наду, кад јој каже: О жено, велика је вера твоја, нека ти буде како хоћеш (Мт. 15,28). Не добивши помоћ ни од куда, жена која је боловала од течења крви иде Христу с надом да је Он може излечити: кришом се дотакла хаљине његове и оздрвила је. И Христос јој говори: Вера твоја поможе ти (Лк. 8,48). Са истом таквом непоколебљивом надом долази Спаситељу и капетан да моли за здравље свога слуге. Иди, и како

си веровао, нека ти буде! - одговорио му је Исус. Ови примери јасно и убедљиво говоре да је вера главни ослонац наде. Речи Божје непроменљиве су. Сумња треба да је далеко од хришћанина. Ко сумња, нека не мисли да ће примити што од Бога (Јак. 1,7). Сујетна је нада његова.

Исто тако је љубав главни ослонац хришћанске наде. Велики апостол каже: Љубав дуго трпи, не завиди, не мисли о злу (1 Кор. 13,4-5). Ако смо испуњени завишћу према ближњима, ако своје непријатеље не можемо да трпимо и ако се, желећи им пропаст молимо и надамо да небо помогне у томе, наша ће нада несумњиво бити узалудна. Остаје ово троје - каже исти апостол - вера, нада и љубав; али је љубав највећа међу њима. Свако дело које буде поткрепљено љубављу бива снажно и благотворно. Но без њене помоћи чак и вера и нада су немоћне и колебљиве. Стога нико не треба да се моли и нада да ће од бога добити нешто што се противи благодати и љубави Господа, нашег Спаситеља.

И тако, вера и љубав да буду непроменљива основа наше наде. Нада без сумње да ћемо од Бога добити оно што желимо, знак је нашег уверења да Он слуша нашу молитву и да од његове силе и доброте зависи да ли ће нам се дати оно што тражимо. А то уверење је драгоценост пред Богом. Зато Спаситељ и каже: Све што иштете у својој молитви, верујте да ћете примити; и биће вам (Мк. 11,24). Са таквим је уверењем затражио помоћи капетан у јеванђелској причи, и добио је. Тако ће и сада добити што жели сваки који се приближи Богу са надом, поткрепљеном вером и љубављу.

Михиловић Неофит

Приближимо се и ми тако духом Господу; угађајмо Му вером, љубављу и правдом, и положимо сву своју наду у Њега. Тада ма где били, ма какве нас патње и несреће снашле, Он ће нам увек пружити своју руку ради помоћи, увек ће се одазвати нашој молитви и испунити нашу наду. Јер Господ чува од зла верну децу своју. Ма колико слаба била наша вера и колебљива наша нада, молимо Му се и усрдно Га призовимо: Немој нас оставити, Господе Боже наш, немој се удаљити од нас; похитај у помоћ нама, Господе Спаситељу наш (Пс. 38,21-22). Господе сила, буди са нама; јер осим Тебе другог помоћника у невољама немамо; Господе сила, помилуј нас.

срцу своме, тај живи по вољи његовој и о закону Господњем мисли дан и ноћ. Он је као дрво усађено крај потока, које род свој доноси у своје време, и коме лист не вене: што год ради, у свему напредује (Пс. 1,2-3). Добре људе, који живе по закону Божјем и доносе плод добра, често сусрећу разна искушења и жалости. Ово и библијски мудрац има у виду кад каже: Чедо моје, ако Богу почнеш служити, припреми душу своју за искушења (Сир. 2,1). Стога, ако желимо да постанемо потпуно добра земља за реч истине и правде, треба да победимо сва искушења и непријатности вољом и трпљењем. И Спаситељ каже: Који реч у доброме и чистом срцу држе, доносе род у трпљењу (Лк. 8,15). При том, нека се запамти да је без Божје помоћи људска ревност у добру узалудна. Сам Господ каже: Без мене не можете чинити ништа (Јн. 15,5). Због тога треба усрдно да се молимо да сам Бог својом благодаћу развије у нашим срцима плод вере. Молитвом се може много постићи. Христос Спаситељ саветује: Иштите, и даће вам се; тражите, и наћи ћете; куцајте, и отвориће вам се; јер сваки који иште, прима; и који тражи, налази; и који куца, отвориће му се (Мт. 7,7-8). И тако, од наше воље зависи да ли ће нам срца постати добра земља за благу реч Божју. Треба да имамо ту добру и јаку вољу да их учинимо таквим. Од нас зависи да разбијемо камен гордости, суровости и среброљубља, да искоренимо трње зависти, гнева, зеленаштва, крађе и моралне покварености из својих срдаца и да их учинимо погодним за семе вере и правде. Учинимо то. Семе које је пало на добру земљу, донело је род сто пута онолико. Похитајмо и ми да постанемо таква добра и плодна земља. Сутра ће, можда, бити касно. Зато не одлажимо за сутра. При том, треба запамтити да ни добро обрађена земља не може да донесе много плода, ако нема кише и сунца. То се исто може рећи и о доброј земљи наших срдаца. И наша срца ће остати бесплодна, ако их Господ не загреје својом милошћу и ако их не ороси својом благодаћу. Стога, молимо се Богу усрдно и непрестано да он милостиво залива и загрева у нама семе истине и добра и да нас својом свемогућом силом води путевима својих спасоносних заповести сада и кроз све векове. Амин.

Дјечија страна

ПЈЕСМА О СВ. САВИ

Распјко најмлађи Немањић је био,
у Саву Свејтог се преобразио.

Сава ђосћа људска вјера, људска нада
ја љубав према њему и дан данас влада.

Сава од шурске руке на Врачару сјаљен беше
ја велике шуге међу Србима завладаше.

И дан данас ми за њим жалимо
и у његову част свијећу ђалимо.

Ођњен Тодоровић,
Рудо, 11 година

МОЈА СЛАВА

На сјолу је жићо,
У средини свећа
Славски колач мирише
До иконе свеца.

Ево ђосћи куцају
На врајима сјоје
Чесћијају славу
Породице моје.

Веселе је настјало,
Све до у зору,
И све је ђоједено
Шјо беше на сјолу.

Дарко Тојаловић
Рудо, 8 година

ПРЕД ИКОНОМ СТОЈИМ

Кад шеикоћу осјећим
и кад досја ђаћим
пред икону сјањем
Бођу се обраћим.
Искрено се ђомолим
Бођу нашем Творцу
а ђосле осјећим
радосћ у свом срцу.

Од невоље сачувај нас
и од зла Госјоде
да имамо здравља,
среће и слободе.

Молим Ти се Госјоде
за милосћ и сја
Хрисће Сине Божији
Помилуј нас.

Јелена Тешевић
Рудо, 12 година

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

ВИДОВДАНУ

Пјесму да пјевам, срце ми хоће,
све што би рекло - то неће ситији:
Србин јесам - тиме се поносим
Видовдану хоћу зајјевати!

Од Косовског боја и Милош Обилића,
наши борци - Српству примјер дају:
За крст часни и слободу златну
док се боре - за животи не хају.

И, сада, у овом крвавом рату
када су хитјели да прођу нас ноћ:
Најбоља дјеца нашега рода-
свијету показаше Српства моћ.

Сваком Србину - свакој Српкињи
поносом заблести овај дан:
дан радост и дан ратне славе-
највећи празник - наш је Видовдан!

Побиједили смо - побједићемо!
Видовдане - ти јуначки дане!
Срећан нам био - у славу Бога:
Видовдане - Српски рођендане!

Божидар Шкобић

СМРТ МАЈКЕ ХРИШЋАНКЕ

Јуџрос су две девојчице мале
устале и на ноге лагане сшале
у школу су се сиремиле
и по соби ћушке поспирале.

У тој соби лежала је мајка
боловала своје ране љуше
седеле су, крај узглавља њеног
ал обе су морале да ћуше.

Гледале су своју болну мајку
и мислиле оздравиће млада
али мајци лека није било
ујаси се, њина задња нада.

Још су мале девојчице две
да би добро баш све схватиле
али ипак у души се пати,
јер никад више враћати се неће мајки.

Кад највише требала је деца,
оде мајка, у најлепше доба
оствала девојчице своје
да са оцем шужне, ситоје јој крај гроба.

Да јој јадне мале паше
и односе свеже цвеће
и ручице њине мале
да јој вечно пале свеће.

Памтиће је оне вечно
док су живе фалиће им њена нежна рука
ал у души лакше им је
јер је Бог саси мука.

Мајко мила, мајко драга,
свајач вечно у сјокоју
ал бар некад у сновима
ти обиђи децу своју...!

Јелена Косић
Рудо
посвећено покојној
Мици Ситанић

МОЛИТВЕНА ЖЕЉА

Да свака мајка увијек буде здрава,
очев радом нека сичу благосињање;
Срећни, што дјеца им живе у миру -
сваки нови дан нека буде радовање.

Да природа буде наша хранилица
и да смо заслужни за сва њена блага,
нека знање нам буде најбољи друг -
а Вјеровање наша највећа снага.

Да човек - човеку - човек буде
а дјетињство свако, као прољеће цвјета;
Јер, срећу не желим само за себе:
Нека буде владар цијелога свијета.

И што има још да се дода?
Рецимо само: Ако Бог да!

јер је таквих Царство Божије.

Дјечија страна

ПИСМО ИЗ РУСИЈЕ

Здраво браћо Срби!

Пише Вам руска многодетна породица Лоточук. Прочитали смо ваше писмо објављено у новинама „Рус Державнаја“ (бр. 7 за 1999. год).

Ми живимо у селу Износково, Риљски реон. Наша породица много поштује св. Царске мученике Николаја II и његову Царску породицу. Ми желимо да се дружимо са православним породицама и људима поштоваоцима Цара Николаја II. Наша породица је сиромашна, сељачка. Зато нас могу разумети само сиромашни. Верујемо да богати траже богате.

Ми сви у породици много волимо да слушамо на својем магнетофону православне касете. Најближа црква је врло далеко од нас, тако да ми слушамо Божанску Литургију на магнетофону.

Много смо се бринули за браћу Србе, када је било натовско бомбардовање. Ми се молимо св. Цару Николају да помогне нашем и нашем народу и верујемо да Св. Цар Николај већ помаже нашим народима.

Руска Православна Црква је прославила свете Царске мученике (13 - 16. августа 2000. године у Храму Христа Спаситеља - прим. прев.) и зато се ствари у Русији поправљају. Зато када постанемо богатији моћи ћемо да помажемо и своју Цркву и сиромашну српску браћу.

Хтели бисмо да послушамо пјесмопјенија Српске Православне Цркве и читамо правосл. српске новине и часописе. На магнетофону волимо да слушамо акатисте. Има ли акати-

ста српским светитељима на касетама?

И још бисмо хтели да сазнамо о српским православним фармерима и сељацима и њиховим начинима вођења домаћинства (интересују нас овчарска домаћинства).

Ми намеравамо да се бавимо узгојем оваца (ради добијања мяса и вуне).

Молите се за нас Цару Николају и св. Сави Српском. Ако је могуће нека нам пишу сиромашни православни људи. Ми се зовемо: муж Валериј (37 година), жена Људмила (32 године) и деца Дионисије (15 година) Љубов (12 година) Константин (7 година) Кирил (5 година).

Све Вам најбоље желимо и да Вас чува Анђео - чувар. Св. Саво Српски и свети Царски мученици молите Бога за нас!!!

*Превео и илустрирао
Небојша Ђосовић*

ПРИЧА О ЖИВОТУ

Има различитих прича. Веселих, лијепих и тужних, ал понекад имаде дјецо и прича веома ружних. Постоје приче о рату, о крви и слободи, а само једна је права у ЖИВОТ што нас води. Све приче о нечем говоре: о птици, цвијету, о плоту, ал најљепша од свих прича је прича о ЖИВОТУ.

Све ове приче слушајте, учите и добро знајте, а ону о ЖИВОТУ никада не заборављајте.

Живот. И прича о ЖИВОТУ. Она почиње овако: у једном маленом свијету живјело дјеце, веселе, лијепе, румене; а боје црне, смеђе, плаве... боје шарене. У свијету таквом маленом за маму, тату, понеко за баку и дједа и за играчке гдје се зна, живјело се с бригом големом. Зашто су играчке мале? Ја хоћу велику лутку! Авион желим ја. Нећу да будем мали! Зашто је небо далеко? Зашто...?...

На једном крају свијета спазивши икону малу питаше једна сека: „Тата, а шта је оно“? „Икона дијете моје. Богородица са Христом то је Мати свијета“. Тако је сазнала истину праву, да живот не значи само љуљушкати луткицу малу.

На другом крају свијета брацо се један у сну чуди и сања: он као јунак неки на коњу јуриша смјело, у руци копље, бојно одијело и у бој јури? Ал кад се пробуди он мајци хита и шта сан значи брзо је пита. „Смири се чедо. Молитву читај Бога прослави. Ти сада постајеш мушкарац прави“, говори мајка.

*Њрођојереј Момир
Васиљевић*

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

ХРАМ РОЂЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ - ЗЕНИЦА

Ходам под кулолом његовом обасјан свјетлошћу и
Радосић ирајања вјере и часни крсти ме исцуњавају
А шойлина сусрећа са њим раздрће прољеће моћ доласка
Мојом крвљу оииче бол прошлости најрслим видицима...

Рјечи носе шерей посрнућа - зори вјечни йлам
Оборен хоћу да се йењем са йаињима свој народа
Љак сам људских йадова и невин ме узвик самоће умоћава
Ех, како сјене висине йроламају ноћ - одзвана исйина
Његов сјај је на брежуљку несанице и времена
А звук звона уйјеха и нада сиромасима богајшој духа...

Плачем кроз увеле зјене йредака док ми се
Разум губи у живојш йужну гласину
Ево свјетлости свијеће йосијаје йушоказ да
Сйварно је само йосијање, йадање, йодизање а
Вријеме бјелина коју исйином йреба исцунити
Ешо нас у шойлини његовој загрљаја са
Тајнама свејосији и свјетлости Свејосавља и Видовдана
Ех, нећу се ушойити у йразнину заборава несјајања...

Бришем зној и бриге чела увелом йравом
Осмијехом йоздрављам свјетлости икона
Гоје несјајем у лејшу бескраја
Одсјају устомена на драга лица са којима бих
Радо корачао завичају сунца
Док своје одсуство налазим у ријечима
И йосијајем свјетлан да и камен йод олујом
Цијеја свој облик и йосијаје ошйор хаосу
Ево дочеках да ми сунце ошйори враиша нових видика...

Звијезда си зенице ока моћ најаћеној народа
Ехо вајаја крика йрошйив насиља
Нейомичан си, Храме, йред йољуљаном йравдом
И йаињи мајки шйо у изле увлаче чији је
Циљ зордосиј ношења засјавае йноса, јер
Ако не бранимо образ шйа ћемо бранити?!
Марко Мићовић

МИЛЕШЕВСКОМ БЕЛОМ АЊЕЛУ

О чудесна фреско славној манастира,
Ошкако те видех срце нема мира
Јер оичиниш сваког који те йогледа
Збуњено сйварношћу твојој дивној
изгледа...

Ти гласнице Божиј зрешноме човеку
Вековима гледаш са сурих зидина
Исйи данас ко у йринасйиом веку
Сведоче Вакрса Божијега Сина...

Белина ме твоја йајансйвом оија
Чудесно се твоје йреливају боје
О како се твоја сва лейоша сија
И како осваја мало срце моје...

Ниси дело људско мој Бели Ањеле
Нийи йривид снова у мом зрешном виду
Него су са неба йахулице беле
Изайкале твоју лейошу на зиду...

Кад ми проће живоји и йоћем Госйоду
Жеља ми је јака у срцу дубока
Да йред Сйасијеља ја са шобом йоћем
Носећи те чврсио у зеници ока...

Р. Б.

јер је таквих Царство Божије.

СНАГА МОЛИТВЕ

Добитник Нобелове награде, проф. др медицине Алексис Карел, назива молитву најмоћнијим обликом енергије. По њему, то је снага једнако стварна као и сила теже. Након њега је чувени амерички научник др Х. Ј. Стовел, у једном чудесном открићу, измерио моћ молитве.

„Био сам цинични атеиста... Једног сам дана радио у великој патолошкој лабораторији једне клинике. Бавио сам се задатком како да измерим таласну дужину и јачину зрачења људског мозга.

Хтели смо истраживати шта се догађа у људском мозгу кад човек прелази из живота у смрт. Изабрали смо једну жену која је боловала од смртоносног рака мозга. Жена је била духовно, психички потпуно нормална. Гледајући уопштено, управо је изненађујућа била њена животна ведрина, при њеном безнадежном телесном стању. Знали смо да је на умору. И она је то знала. Такође смо знали да се ради о жени која је живела са вером у свог Спаситеља Христа.

Непосредно пре њене смрти, сместили смо у њену собу високо осетљив апарат за снимање. Тај апарат требало је да нам покаже шта се одиграва у њеном мозгу у последњим минутима. При томе смо још на кревет сместили мали микрофон да би смо могли чути шта говори, уколико уопште још буде могла дати какав знак живота.

За то време сместили смо се у собу до њезине. Било нас је петоро трезвених научника. Међу нама ја сам био најтрезвенији и најтврђи. Пуну исчекивања и унутрашње напетости, стајали смо испод својих инструмената. Казаљка је стајала на нули и могла је показивати све до 500 ступњева у позитивном вредновању на десно и 500 ступњева у негативном вредновању на лево. Пре неког времена, помоћу истог апарата, мерили смо емисију једне радио станице чији је програм био одашиљан у етар јачином од 50 kW. Радило се о поруци која је морала бити пренесена око читаве кугле земалске. Тим мерењем установили смо вредност од девет степени позитивног мерења.

Учинило нам се да је болесници дошао последњи тренутак. Одједном смо зачули како је почела молити и славити Бога. Молила је Бога да опрости свима људима који су јој у животу учинили неправду. Тад је изразила своју чврсту веру у Бога речима: „Знам да си Ти једини поверљив извор снаге за сва Твоја створења и то ћеш остати“. Захваљивала Му је за снагу којом ју је носио читав њезин живот, као и за сигурност што сме бити Његово власништво. Сведочила Му је да њена љубав према Њему упркос свој патњи, није постала

мања. У тренутку кад је говорила о опроштају својих грехова кроз Исусову жртву, из њених речи одјекивала је неописива срећа. Коначно, захватила ју је радост при помисли да ће ускоро смети гледати свога Искупитеља.

Потресени стајали смо пред својим апаратом. Већ смо и заборавили да смо заправо хтели истраживати. Погледали смо се и при том се нисмо стидели својих суза. Толико сам био захваћен тиме што сам чуо, да сам морао плакати, како од свог детињства нисам чинио.

Изненада, док је жена још молила, чули смо на свом инструменту неки тон који је туцкао. Кад смо погледали, видели смо да је казаљка показивала 500 ступњева позитивно и непрестано ударала на границу апарата.

Наше су мисли сустизале једна другу. Техничком мерењем сад смо по први пут открили невероватну стварност: мозак умируће жене, која је била молитвом сједињена с Богом, развио је снагу која је била 55 пута јача од снаге зрачења оне светске радио станице!

У том тренутку почео се рушити мој атеистички поглед на свет. Стајао сам пред лицем свезнајућег Бога. Потпуно ми је смешном постала моја невера. Тако сам постао сретан Христов слобденик...“.

*Из књиге „Помоћ из
оноцираности - шта
може молићва“, Rhom
Verlag, Bietigheim*

ДВОРАЦ НА НЕБУ

Неки цар Индијски Гундафор на-
мисли зидати себи предиван двор, ка-
квога нема на земљи. Када његов
изасланик Аван тражаше мајстора
вештога да сазида цару такав двор,
срете по Промислу божјем, апостола
Тому, који му рече, да је он мајстор, и
да нико цару не може саградити оно
што жели осим њега. Прими, дакле,
Тома много злата од цара на зидање
тога двора. Но чим изађе од цара, он
све злато раздаде сиромасима. После
две године посла цар слуге да питају
Тому, да ли је двор готов. Јер двор
требао да се зида негде далеко од
престонице. Одговори Тома: све је
готово осим крова. И потражи још
новаца од цара, и цар му даде. А То-
ма опет раздаде све сиромасима па
хођаше по царевини својим послом,
т. ј. проповедаше Јеванђеље. Сазна-
де цар, да Тома није ни почео двор
зидати, ухвати га и баци у тамницу.
Те ноћи умре брат царев, и цар паде у
велику жалост. Ангел узе душу умр-
лога и проведе је по Рају, и показа му
један предиван двор, какав ни ум
људски не може замислити. Пожели
душа умрлога да уђе у тај двор, али
му ангел рече, да не може, јер је то
двор његовог брата што му сазида
апостол Тома милостињом његовом.
И врати ангел душу опет у тело. Ка-
да брат дође себи рече цару: „закуни
ми се да ћеш дати што ти иштем.“ И
цар се закле. Тада брат рече: „дај ми
двор твој који имаш на небесима“. За-
чуди се цар, и посумња да може би-
ти двор на небесима. Но када му брат
све потанко описа, поверова цар, и
одмах изведе Тому из тамнице, и кад
чу из уста апостолових речи спасења
и живота вечног, крсти се цар и брат
његов. И потруди се цар новим мило-
срдним делима, те и он сазида за себе
двор предиван на небесима.

О ВРСТАМА НЕВЕРОВАЊА

Вера је урођена човековој души, усађена је дубоко у њу. Вера може да постане мала, да ослаби, може да буде потиснута под пепео неверовања; али да се сасвим угаси - то је немогуће. Безбожника по природи нема и не може бити. Истина да постоји Бог толико је моћна да слободно почиње да влада душом и врло много и често смућује ум, који се бори против ње. Ма колико човек да постане безверник, он не може да падне ниже од духа злобе. А демони иако су против Бога, верују у њега и дрхте (Јак. 2,19). У истом су положају и безверници, и поред тога што парадирaju својим безбожништвом. Потајно, у извесним тренуцима, и они дрхте за судбину своје душе. Искра вере у њима, ма колико да је ослабљена, ипак тајно врши своје дело. Вера је као савест. 1. Има неколико врста неверовања. Прво место заузима злобно, намерно и преступно неверовање. То су большевизирани безверници. За сада, број безверника те врсте расте. Упркос очевидних доказа истине, они са поражавајућом раздраженошћу одричу факта. Слично демонима, они су свесно сурови према вери и Богу. Некада су јудејски књижевници и фарисеји тако злобно мрзели Христа Сина Божјег. Они су добро знали да су Мојсије и пророци богодуховено претсказивали његов долазак као Месије - Спаситеља. Они су сами били сведоци његових дивних чуда и необичних дела; виђали су како је Он силном моћи лечио болесне, слепима давао вид и мртве васкрсавао. Али место да му се поклоне, они су утонули у злобу и неверје и осудили га на смрт на крсту... Као господар живота и смрти, Христос васкрсава по својој вољи. И за тај факат докази су били ту и за саме књижевнике. Али у својој злоби, они преступно залажу све силе да заблуде друштво говорећи да Христос није васкрсао већ да су га ученици његови украли. Такви су и савремени претставници просвете и економије са духом негирања, који маштају да преуреде човечанство у некакво ново

братство и да му створе рајску срећу. Ти занесењаци знају своју немоћ; знају да је без Бога, без оне силе у људским душама и срцима која препорађа, тај препорођај немогућ. Поред свега тога, злобно устају против Духа Божјег, који је једини у стању да препороди људе и да их уједини у равноправну и мирољубиву заједницу. Тако демонизирани и окорели безверници тешко се обраћају. Искра вере у њима, по којој пут, раз-

гори се тек на самртном часу. Раније ово очевидно није могуће, осим ако Бог некоме од њих на чудесан начин не уручи дар вере. И стварно има случајева да се велики безверници, на чудесан начин озарани, покају и постану велики браниоци постојања Бога. 2. Друго место у неверовању заузимају лакомислени безверници, који су према вођама безверја као њихов ехо. Неспособни да мисле самостално и да испитују факта, они се налазе под утицајем других. Они нису у стању нити да распале нити да угасе искру вере у својој души. Али се лако подају моралној покварености. Такви су били једномишљеници и слуге јудејских књижевника и фа-

рисеја. Неки су од њих виђали чуда која је чинио Христос, и веровали су да таква чуда може да чини само Бог. И они су признавали Исуса за Сина Давидова и Божјег и певали су Му „Осана“. Али, под утицајем својих злобних вођа, следећег дана су лакомислено викали: Распни га. Има мало теоретичара атеиста. Под њиховим се утицајем, међутим, налази много људи који не знају нити могу да знају истину. Ти простодушни неверници су духовни слепци, а њихове вође су вође слепцима. Те вође заиста убризгавају отров у њихове душе. Због тога су у Откровењу оправдано названи змије и аждаје (Откр. 12). Треба жалити, што и сада неки, иначе интелигентни људи, гледају туђим очима и мисле туђим умом о најсветијим стварима и несвесно служе духу негирања, који руши друштвени морал и народне духовне вредности. 3. Најзад има једна врста искреног неверовања. То је невољно неверовање или сумња, не у постојање Бога, већ само у неке истине и факта. Неоспорно је да је и ово неверовање морални недостатак. Од њега страдају они који су крајње неповерљиви према туђим мишљењима и сведочанствима. Ти људи жуде, нарочито у важнијим питањима вере, да знају истину и теже да се у њу убеде. Али ма да је неверовање за њих душевно страдање, они тешко могу да поверују одмах у фактичну истину, која би их утешила и која би им донела олакшање. У њиховој души постоји искра вере, али вере слабе, колебљиве. Типичан претставник искреног неверовања је апостол Тома, предмет данашње црквене успомене. Апостоли, који су већ били потпуно убеђени у истину Христовог васкрсења, једнодушно су му говорили: Видесмо Господа! Али је Тому целе седмице мучило његово неверовање, и он је поверовао само онда кад је видео и опицао ране васкрслога Спаситеља, причињене клиновима којима је био прикован на крст. Христос, међутим, назвао је блаженим оне који су поверовали у свету истину, а нису видели.

РАСЦЕП ИСТОКА И ЗАПАДА И ПОСЛЕДИЦЕ СУКОБА РИМА И ЦАРИГРАДА У ОДНОСИМА ИСТОЧНЕ И ЗАПАДНЕ ЦРКВЕ

I. РАСЦЕП ИСТОКА И ЗАПАДА

Узроци

Велики расцеп цркава Истока и Запада био је највећи црквени догађај црквене историје, јер се десио драматични крај већ постојеће вековне диференцијације Западне и Источне Цркве. Главни узроци расцепа цркава Истока и Запада одређују се обично као теолошки (Filioque), политички (оснивање папске државе и Западног царства Карла Великог) и црквени (папски примат).¹ Та подела узрока не правда се створеном ситуацијом, јер с једне стране не можемо уопште говорити о утицају једног од тих разлога на односе између цркава Истока и Запада, а с друге стране не постоји јасна међусобна зависност политичких и црквених узрока, јер, као што смо видели, у оснивању колико папског престола, толико и Западног царства лежи неоспорно као главна идеја теорија о папском примату.

Ова борба између двеју власти почела је већ од IV века, колико на Истоку, толико и на Западу, али је на Истоку пропала због развијених односа између Цркве и државе, док се на Западу проширила због разних политичких ситуација и изузтног места који је папски престо имао у њима. У овој борби двеју власти папски престо је вођен истим духом, који је имао и у тражењу ширења папске власти над целом Црквом, али је папски примат примењен углавном у односима папског престола према Црквама Истока док су теорију о двама властима примењивали углавном владари колико Истока, толико и Запада, док је теорија о двама властима водила стварању папске држа-

ве и захтеву зависности Западног царства од папског престола, захтев о примату власти водио је у расцеп између Источне и Западне цркве.

Главни узрок расцепа јесте папски примат ојачан Псеудо-Исидоровом декреталијом² и дошао је због захтева папе да целу Цркву, потчини Римској јурисдикцији. Наша источна Црква сматра као главне разлоге следеће: а) противзаконите захтеве о првенству римских папа, који су против духа Једне Католичанске (Саборне) и Апостолске Цркве који је у Светом Писму овековечен а очуван у седам Светих Васељенских сабора; б) увођењем новотарија које су удалиле Римску цркву од Православне Като-

личанске (Саборне) и Апостолске Цркве, и ц) укидање одлуке Светих сабора, који једини могу садржати Истину Цркве.

Западна, пак, Црква сматра као главне разлоге расцепа непристанак

Источне Цркве да призна папи првенство у Цркви како их она подразумева: а) постављање апостолског првенства Петру (de apostolici primatus in beato Petro institutione), б) непрекидни наставак првенства римском понтифексу (de perpetuitate primatus Petri Romani Pontificis), ц) природу и суштину првенства римског понтифекса (de vi et ratione primatus Romani Pontificis), д) непогрешиво вођство римског понтифекса (de Romani Pontificis infallibili magisterio).³

Теолошке разлике (Filioque) употребљене су касније, после оштрог сукоба око престола између Цариграда и Рима, иако су оне од раније биле познате. Теолошки разлози (Filioque), политички (оснивање папске државе и Западног царства), и римски црквени обичаји (обавезна целибат клира, вршење миропомазања само од стране епископа, смањење Велике Четрдесетнице за једну недељу, итд.), проширили су већ постојећи повор између Истока и Запада.

Тај повор био је резултат дугогодишњих црквених измена и развоја, који су још више продубили већ постојећу разлику римског и грчког духа и створили оштро противљење између апсолутистичког римског духа папског престола и саборске савести православног Истока.

Папски примат се засновао на признању првенства части за време прва три века и канонском признању части римске столице у IV веку. Првенства части свакако нису имала административни карактер до краја IV века.⁴

Папски примат није представљао једноставну административну јурисдикцију над целом Црквом, него је током времена тежио да се дође до идентификације власти Апостола Петра са влашћу сваког римског папе. Уз сваког папу делује у Цркви

сам апостол Петар. Ту идеју је први пут представио папски изасланик Филип за време Трећег васељенског сабора (431. године). Њега су следиле папа Лав I (440 - 461) и Геласије I (492 - 496) у својој борби против Цариградског престола. Исток је реаговао, али трдиција о папском примату била је већ створена. Томе су помогле и Псеудо - Исидорове декреталије (из VIII - IX века). Тесном повезаношћу папског престола са Франачким царевима појавило се на Западу и питање (Filioque).⁵ Filioque је први пут усвојен на Толедском сабору (589. године) и стављен у Nikeјско - Цариградски симбол. Ова новотарија је уведена у VII веку у франачкој држави и потврђена сабором 809. године. Римски папа Лав III (795-816) се супротставио томе стављајући две сребрене табле у храму светог Петра са Символом вере без додатка Filioque. Међутим, учење Filioque су временом постепено прихватили Латини. Одступања Запада постала су предмет сукоба између Истока и Запада и поводом питања о признању Игнатијевог наследника Фотија на Цариградском престолу. Подела у цркви Цариграда због овог догађаја дала је прилику властољубивом римском папи Николи I да обнови захтеве Рима према Илирику и да оснажи папски примат. Римска црква је већ постигла на Западу да буде призната као највиши законодавац, учитељ али и судија у целој Цркви. Сада је хтела да то постигне и на Истоку. Источна православна црква је избегла претварање Једне Католичанске (Саборне) и Апостолске Цркве у Римску цркву, или боље речено, у папску цркву, и самим тим проповедање догмата папе уместо догмата Светих Апостола.

Главни је, дакле, узрок расцепа између двеју Цркава папски примат и жеља папе да на Истоку постигне оно што је већ постигао на Западу; да буде дакле он, највиши законодавац

али и судија у целој Цркви. Већ постојећи понор између Истока и Запада проширили су још и теолошки и политички разлози као и римски црквени обичај. Понор између двеју цркава био је резултат дугогодишњих црквених измена и развоја, који су много више сада продубили већ постојећу разлику грчког и римског духа, створивши тако, противљење између папског апсолутизма и саборност православног Истока. Поводом Фотијеве канонизације одступања Запада постала су предмет сукоба између двеју Цркава, због истог пи-

тања поделила се Источна Црква дајући тако прилику властољубивом папи Николи I да обнови своје захтеве према Илирику и да још више сада оснажи папски примат који ће и поделити на крају две Божије Цркве.

II. ПОСЛЕДИЦЕ СУКОБА РИМА И ЦАРИГРАДА У ОДНОСИМА ИСТОЧНЕ И ЗАПАДНЕ ЦРКВЕ

Питање патријарха Фотија проузроковало је разбијање икономиста (политичари или умерени) и активиста (зилота) у Византији и помогло наглашавање примата власти римског престола и римских захтева по

питању Бугарске. Ово питање је окупирало Цркве Истока и Запада у другој половини IX века, и завршило се потпуним намештањем Фотијевих погледа и њихових истомишљеника колико против зилота игнатијеваца, толико и против захтева папске столице. Свађа између икономиста и зилота била је неизбежна расправа либерала и конзервативаца у Византији која се увек завршавала изрицањем и одбијањем оштрих ставова. Била је то, дакле, уобичајена ствар. Са друге стране, свађа између престола Рима и Цариграда не може да се сврста међу уобичајене сукобе које су два престола до сада имала, јер је Источна црква са једне стране једним гласом огласила и синодичким путем показала своје инсистирање у предању са којим се папски примат избацује уредбом Пентархије патријарха, а са друге стране скренула пажњу Сабора писмом и избацила новотарије уведене на Западу, а највише учење Filioque. Понор између Истока и Запада ширио се стално због немогућности Франака да схвате право учење Цркве које је било под утицајем грчког духа. Избацивање Филиоке од стране папе Лава III (795-816) био је тихи глас за велики Запад, који није могао да изађе изван граница Италије. Снага франачких царева и њихово развијање црквене и светске власти папизма помогли су удаљавање Западне цркве од извора православног предања Истока.⁶

Иако се у почетку противио таквим ставовима франачке државе против Грка, папски престо их је на крају ипак прихватио. Папа Никола I је после обавештења одлуке Фотијевог сабора у Цариграду из 867. године, посланицима упућеним царевима Карлу Ђелавом и Лудовику Герману, тражио од епископа двеју држава укидање осуда Грка против Западне цркве.⁷ Лиутверта је тада сазвао сабор немачких епископа, (мај 868), који је дао одговор „грчким

клетвама“.⁸ Епископи немачког дела Франачке државе саставили су одговор, који приказује учење Запада о догми Свете Тројице, целибату клира, посту Велике Четрдесетнице, брзе (αθρόα - наједно) хиротоније, браде клирика и др.,⁹ али су систематски одбијали да одбаце папски примат.¹⁰ Карактеристично је да је и Никола дао архиепископу Хинцмари да организује борбу против Грка у Франачкој држави. Хинцмари је написао дело против Грка и противио се жељама цариградског престола.¹¹ Уједињење у Цркви је сада зависило од могућности римског престола да прилагоди латинску и франачку теологију на Западу на тлу црквеног предања.

Напомене у тексту

1 Између Грка и Латина појавиле су се много раније племенске и политичке разлике, које се односе на IV век и на премештање главног града Римског царства од стране Константина Великог из Рима у Цариград, а пре тога од освајања, пре Христа, Грчке од стране Римљана и раније у оснивању првих грчких колонија на италијанској и француској земљи.

2 Лажни документи звани „Псевдонисидорови декрети“, сачињени на Западу, око 850. године садрже измишљена писма древних папа Климента I, Силвестра I и других, у којима се истиче тобожња неограничена власт и права римских епископа у Цркви и целом свету. Доказано је да су оне лажне, мада су помогле да се уздигне папска власт на Западу, почев од времена папе Николе I. Имамо још две лажне збирке у вези са папним ауторитетом а то су: „Дар Константинов“ (Donatio Constantini) из VIII века, који се заснива на познатој „Legenda Sancti Sylvestri“ која је створена после краја V века, као апокрифни текст о папизму. На основу те легенде сачињен је 754. године лажни документ познат као Donatio Constantini, у коме се говори да је цар Константин, одлазећи из Рима у Цариград, предао Рим и цео Запад на руке папи Силвестру I (IV век). Трећи декрет који је тек касније коришћен је „Декрет Грацијанов“ (Decret Gratien), из XII века.

3 Свети Нектарије, Историјска расправа о узроцима расцепа (на грчком), Атина, 1911., стр. 7 и даље.

4 Видети: Ј. Мајендорф, А. Смеман, Н. Афанасијев, Н. Муломзин, Примат Апостола Петра, гледиште

Православне Цркве, са енглеског превео Јован Олбина, Крагујевац 1989.

5 Латинска новотарија о исхођењу Светог Духа „и од сина = Filioque“, коју је Свети Фотије окарактерисао као „јеретичку славу“ и „безбожно мишљење“ и „хулу Духу, уствари целој Светој Тројици“. Видети, И. Валета, Фотијеве посланице, Лондон, 1864., стр. 171, 175, 177, 191-2.

6 О овом ставу франачке државе против Грка видети: Libri Carolini - архиепископ Хинцмари, Annales. a. 867. M. G. H., SS, I, 475.

7 Видети: Jaffe, Regesta Pontificum Romanorum, 2879, 28-82.

8 Annales Fulda, a. 868, M. G. H., SS, I, 380.

9 Migne, P. L. 119, 1201-1212, „Episcoporum Germaniae contra Graecos responsio“.

10 Сличних одговора имамо и на два дела: Aeneae Parisiensis, „Liber Adversus Graecos“ (P. L. 121, 685-762) у Ретрамни. „Contra Graecorum Opposita“ (P. L. 121, 225-346), и у једном и у другом спису имамо учење Франака о исхођењу Светог Духа, о посту Велике Четрдесетнице, хризме, бради клирика, целибату клира и др.

11 Хинцмари, Annales, a. 867.

mr sci. theol.
Панагиоџис Д.
Вассилиадис

ПОКАЈТЕ СЕ

Заповести прописују: веру у Бога, љубав према родитељима и ближњима, моралну чистоту, правичност, милосрђе и чињење добра; а забрањују: крађу, убиство, непоштење, лаж и превару. Запитај своју савест, и она ће ти казати које си од тих заповести испунио, које погазио. Тада ћеш се уверити да те је несрећа постигла или због неиспуњења или због нарушења неке од Божјих заповести. Као год што кад се огледаш у чистом огледалу, можеш да видиш и најмање боре и мрље на своме лицу, исто тако се откривају и наши греси и преступи кад се савест огледа у огледалу Божјег закона.

И шта имамо да чинимо, чим око наше савести види неправде и грехе које смо учинили, који су нанели толико бола нашим ближњима? Ништа друго, него да признамо да смо криви. Излишно је и некорисно да се извињавамо незнањем и тиме да смо заведени или преварени. Брзо треба послушати савет Спаситељев: Покајте се! Ту је спасење. Савест треба да добије слободу да те измучи својим бичем и да те принуди да затражиш опроштај од Бога. Да се скруши и да омекша тврдо срце, јер скрушено и смирено срце постаје достојно царства светлости, правде и радости.

Христос и не пита о величини и тежини наших грехова. Он само каже: Покајте се! Велико је Божје милосрђе. Ма какви били наши греси и преступи, Он ће их покрити. Само наше кајање треба да буде искрено и драговољно. Претрпљеним ужасним мукама и страдањима, ценом своје крви и смрти на крсту, Христос је сасвим олакшао праштање онима који су се покајали. Зар можемо, и зар треба после овога да останемо равнодушни према Његовом позиву да се покајемо?

О ЛЈУБАВИ И ПРЕДАНОСТИ БОГУ

Не само да је неразумно, него је и преступ, да продужимо да тонемо у мрак греха који ствара толико патњи и несрећа, кад се сваког тренутка може да добије опроштај и светлост. Зар зато што је Господ бескрајно благ према нама, треба презирати Његова добротина? Или не маримо за богатство Његове доброте, кротости и трпљења, не знајући да нас доброта Божја води покајању? (Рим. 2,4).

Не! Ми треба да похитамо да искористимо Божје милосрђе и да измолимо опроштај. Стрпљење Божје продужује се само у овоме животу. Оно ће се завршити заједно са нашим земаљским животом. Но нама претстоји други живот у вечности. Али иза гроба нема покајања, већ постоји суд. Тамо почиње тријумф правосуђа, а не милосрђа и трпљења. Зато је још древни библијски мудрац саветовао: Не оклевај са обраћањем Богу, не одлажи од данас за сутра, јер ће се изненада показати његов гнев, и кад ти се буде плаћало за твоје грехе, погинућеш (Сир. 5,8-9).

И тако, не заборављајмо да онде где се заповести Закона Божјег не чувају, царује мрак греха и „смртна сенка“. А где настане покајање и духовна обнова по принципима вере, љубави и правде, онде се рађа светлост царства Божјег. Дакле, послушајмо савет Христа Спаситеља. Памтимо да свима нама претстоји смрт; да се свима нама спрема суд и да ће се за многе отворити ад. Та мисао нека сломи и умекша окамењена и упорна срца и нека их доведе до искреног покајања. Она нека нас удостоји царства небеског, које се приближује.

Заиста вам кажем: Сви гријеси опростиће се синовима човјечјим, и хуљења на Бога, ма колико хулили;

А који похули на Духа Светога нема опроштења ва вијек, него је крив вјечноме суду.

(Мк. 3,28-29)

Нежно је и свето срце жене као мајке и сестре. Због тога је и женама одређен удео: да узму учешћа у великом божанском делу - духовној обнови човечанства. Велика мајка Христова започела је то дело. После ње прва група жена које су узеле учешћа у њему, јесу жене мироносице. Све нам ово даје повода да бацимо поглед на веру и осећања савремених жена и мајки. Срце жене је по природи подеснија за висока осећања вере и љубави према Богу и милости и саосећања према несрећницима. Враћајући жени погажена права, Христос је осветио та њена осећања. У њима је Он бла-

гословио њену победоносну моћ као мајке - васпичачице и жене - друга. Том силном моћи она може да у срца своје деце укоренује поштовање и уважање према нежној женској природи, да их васпитава у духу мира и правде и да их надахњује да чине велика дела благодарности и самоодрицања ради добра ближњих. Ово је непогрешан пут њеног благотворног утицаја у животу народа, не мењајући свој природни задатак... Али по несрећи, у садашње време тај непогрешни пут почео је да се напушта. Дух негације захвата и женска срца. Противљење је слабо. Васпитање и просвећивање женске деце нема много везе с Богом. Љубав према Христу Спаситељу у њима се слабо развија. Са његовим учењем о вери и побожности она се слабо упознају. Зато се код савремених жена ретко појављују нежна и света осећања... Но, претставите себи каква би била једна жена - мајка без вере и светих осећања! Ко би могао да сачува тај напори суд од ломљења, чим му недостаје опклоп вере у Бога? Зар неће услед тога брзо да падне у срамну бесправност у којој је некада беше нашао Спаситељ? Да ли ће онда моћи да буде добра невеста, жена и мајка? Да ли ће она уопште желети да постане мајка? Међути моје ли постојати друштво без мајке? Напори безверника да одузму веру жени, појмљиви су.

Они знају да ће добра мајка увек уливати у срца своје деце веру у Творца. А без вере, лако-мислена, она ће одрећи Христа, који јој је повратио права, и у њиховим рукама ће лако постати ништавна ствар. А таква жена - мајка није више погодна за стварање и жртвовање. Она је несрећа, не, она је услов за народну пропаст. Ето зашто нам се намеће општа дужност да употребимо напоре и сачувамо веру и света осећања код наших сестара и жена. Велика је њихова улога у стварању породичне среће и изграђивању народне будућности. Стога је потребно да се пажљиво спреме, да

ојачају у божанским начелима истине и добра, у вери и преданости Богу. Одатле ће моћи да црпу моралне силе да стварају радост у породици и да зраче светлост, мир и љубав у народу. Чим се оне осете довољно припремљеним за делатност ван породице, нека се прошире њихова права. Али ће оне бити од користи, ако на свима линијама те делатности буду близу Христа Господа. Само поред Њега ће чути глас радости и утехе. Његово отсуство за њих ће бити жалост и бесправност... Некада жене - мироносице, са својим светим осећањима вере, љубави, милости и саучешћа помогле да се унесе блага јеванђелска атмосфера у срца многих људи. И наше ће мајке и сестре испунити тај свој дуг, ако следе њиховом примеру. Јер победоносна моћ жена увек ће више потицати од просвећености срца и светлости осећања, неголи од просвећености ума. Ово је највиша истина... И тако, нека се поведу озбиљније бриге за чување наших жена од духа негације данашњег времена. Нека се предузму мере и нека се истрајно ради, да би се дала здрава претспрема женским нараштајима који пристижу, претспрема по начелима вере у Бога и љубави према истини, да би могли достојно да испуне свој дуг у моралном препороду наше породице и изграђивању светле народне будућности.

СЛУГА ЈЕМЕЉАН И ШУПАЉ ДОБОШ

Служио Јемељан код газде. Кренуо једном Јемељан преко ливаде на рад, погледа - пред њим скакуће жаба; умало је не нагази. Прекорачи је Јемељан. Наједном чу: зове га неко страга. Осврну се Јемељан, види - стоји прекрасна девојка и вели му:

- Зашто се ти, Јемељане, не жениш?

- Како да се женим, девојко драга? Осим овог на себи немам ничег, ниједна девојка неће поћи за мене.

Девојка му рече:

- Ожени се мноме!

Допаде се Јемељану девојка.

- Узео бих те - рече - драге воље, али где ћемо живети?

- Нек ти је то - рече девојка - последња брига! Треба само више радити а мање спавати - и бићемо вазда и обучени и сити.

- Онда - рече - добро. Да се узмемо. Куда ћемо отићи?

- Отићи ћемо у град.

Пођоше Јемељан и девојка у град. Одведе га девојка у уџерицу на крају града. Венчаше се и започеше живот.

Запути се једном цар изван града. Пут га нанесе поред Јемељанове куће и изађе Јемељанова жена да види цара. Угледа је цар, изненади се: „Где се роди оваква лепотица?“ Заустави цар кочије, позва Јемељанову жену, упита је:

- Ко си ти?

- Жена сељака Јемељана - одговори она.

- Зашто си се, лепотице, удала за сељака. Могла би бити царица.

- Хвала на љубазној речи. Мени је добро и код сељака.

Поразговара се цар са њом и продужи пут. Врати се у дворца. Не излази му из главе Јемељанова жена. Целе ноћи није спавао, једино је мислио како да је отме од Јемељана. Није могао да смисли како да то изведе. Позва своје слуге, нареди им да смисле. И рекоше царске слуге цару:

- Узми ти Јемељана у дворца за слугу. Ми ћемо га сатрти радом, жена ће остати удовица, па ћеш је моћи узети.

Цар тако и уради, поручи Јемељана да дође к њему у царски дворца да му буде слуга, и да живи са женом код њега.

Дођоше гласници, предадоше поруку Јемељану. Жена вели мужу:

- Па иди. Дању ради, а ноћу долази к мени.

Оде Јемељан. Дође у дворца; царски управитељ га упита:

- Зашто си дошао сам, без жене?

- Зашто да је доводим, она има своју кућу.

Дадоше Јемељану у царском дворцу такав посао, да би и двојица морала запети. Лати се Јемељан посла и није се надао да ће га завршити. Кад гле, заврши још пре вечери. Виде управитељ да је завршио, даде му за сутра четвороструко.

Дође Јемељан кући. А код његове куће све пометено, поспремљено, пећ заложена, свашта напечено, скувано. Жена седи за разбојем, тка, чека мужа. Дочека жена мужа; принесе му вечеру, нахрани га, напоји; узе да га пита о послу.

- Ма - вели јој муж - жива мука; дају ми посла више него што могу да урадим, сатриу ме радом.

- А ти - вели му жена - не мисли на рад, не осврћи се и не гледај напред, да ли си доста урадио и да ли ти је још много остало. Само ради. Све ћеш на време обавити.

Леже Јемељан да спава. Ујутро опет оде. Приону на посао, ни једном се не осврну. И гле - до вечери све готово, за видела дође кући да ноћи.

Стадоше на Јемељана наваљивати још више посла, па ипак га је свршавао на време и одлазио кући да ноћи. Прође недеља. Видеше царске слуге да тешким радом не могу наудити сељаку; стадоше му давати сложене послове. И тиме му нису могли наудити. И тесарски, и зидарски посао

и да постави кров - ма шта му дали - све је Јемељан обављао на време, и одлазио да ноћи код жене. Прође друга недеља. Позва цар своје слуге и вели им:

- Зар да вас бадава храним? Две недеље је прошло, а ја не видим да сте ишта урадили. Хтедосте да сатрете Јемељана

послом а ја кроз прозор гледам како он сваког дана одлази кући певајући. Да ни сте наумили да ми се ругате./

Стадоше се правдати царске слуге.

- Ми смо - рекоше - свим силама настојали да га најпре сатремо тешким радом, али му ничим нисмо могли доакати. Сваки посао као руком однет, и не зна за умор. Почели смо да му дајемо сложене послове, мислили смо неће моћи да изађе са њима на крај, и нисмо му могли наудити. Некако се довије! У све проникне, све уради. Биће да је у њему, или у његовој жени некаква чаролија. И нама је дојадило. Намеравали смо да му дамо такав посао који се не може урадити. Смислили смо да му се нареди да за један дан сазиди цркву. Позови ти Јемељана и нареди му да за један дан сазиди цркву наспрам дворца. А ако не сазиди, због непослушности може му се одрубити глава.

Посла цар по Јемељана.

- Па - вели - чуј моју наредбу: сазидај ми нову цркву наспрам дворца на тргу, и доврши је до сутра увече. Сазидаш ли - награтићу те, а не сазидаш ли - погубићу те.

Саслуша Јемељан цареве речи, окрену се, крену кући. „Па, мисли, сад ми је дошао крај.“ Дође кући и каза жени:

- Дела, спреми се жено: морамо бежати куд било, иначе ћемо на правди Бога изгубити главу.

- Што си се тако уплашио, зашто же-
лиш да бежиш?

- Како се - вели - не би уплашио? Цар
ми је наредио да сутра за један дан сагра-
дим цркву. А ако је не саградим, прети да
ће ми одрубити главу. Једно нам преоста-
је - бежати док је време.

Не сагласи се жена с тим што он рече.

- Цар има много војника, свуда ће нас
ухватити. Од њега не можеш побећи. А
док је човек кадар ад ради, треба да слу-
ша.

- Ма како могу да слушам кад нисам
кадар да то урадим?

- О... рођени! Не јадикуј, вечерај и ле-
зи: ујутру устани раније, све ћеш обави-
ти.

Леже Јемељан да спава. Пробуди га
жена.

- Хајде - вели - доврши што пре цркву;
узми чавле и чекић: остало ти је посла са-
мо за један дан.

Крену Јемељан у град, стиже - заиста
нова црква стоји на сред трга. Остало је
још само понешто да се доврши. Јемељан
поче довршавати где је требало: до вече-
ри све поправи.

Пробуди се цар, погледа из дворца, ви-
ди - стоји црква. Јемељан иде унаоколо,
ту и тамо закуца чавао. И не обрадова се
цар цркви, криво му би што не може по-
губити Јемељана, не може му жену прео-
тети.

Опет дозвола цар своје слуге:

- Извршио је Јемељан и овај налог, не-
мам га зашто погубити. Мали је - вели - и
тај налог за њега. Треба смислити нешто
сложеније. Смислите, иначе ћу погубити
најпре вас, па онда њега.

И смислише цареве слуге да цар наре-
ди Јемељану да направи реку да тече око
дворца и да бродови плове по њој. Позва
цар Јемељана, даде му нови посао.

- Кад си - рече - за једну ноћ могао са-
градити цркву, можеш и овај посао оба-
вити. Да сутра буде све урађено као што
сам наредио. А не буде луи готово, одру-
бићу ти главу.

Растужи се још више Јемељан, дође
кући смркнуто.

- Што си се - рече му жена - растужио,
је ли ти цар наредио нешто ново?

Исприча јој Јемељан.

- Мора се - рече - бежати.

А жена вели:

- Не можеш побећи од војника, свуда
ће те ухватити. Треба налог извршити.

- Како ћу га извршити?

- Е... - вели - рођени, немој ни због чега
јадиковати. Вечерај и лежи да спаваш. А
устани раније, све ће бити у прави час.

Леже Јемељан да спава. Ујутру га про-
буди жена.

- Иди - вели - у дворца, све је готово.
Само је на пристаништу наспрам дворца
остао брежуљчић; узми ашов, поравнај
га.

Пође Јемељан, дође у град; око дворца
река, бродови плове. Оде Јемељан на
пристаниште наспрам дворца, види - не-
равно место, узе да га равна.

Пробуди се цар, види - река тамо где је
није било; по реди плове бродови, а Јеме-
љан поравњава брежуљчић ашовом. Згра-
ну се цар; и не миле му се ни река ни
бродови, ве му је криво што не може по-
губити Јемељана. Мисли: „Нема налога
који он не може обавити. Шта сад да се
ради?“

Дозва своје слуге, стадоше смишљати.

- Смисли те ми - вели - такав налог ко-
ји Јемељин не би био кадар да уради. Јер,
шта год смо смислили, он је урадио, и не
могу му преотети жену.

Мислили, мислили дворани и смисли-
ли. Дођоше цару и рекоше:

- Треба позвати Јемељана и рећи му:
иди туда - незнано куда, и донеси то - не-
знани што. Сада се неће моћи извући. Ма
куд ишао, ти ћеш рећи да није тамо где је
требало. Тада га можеш погубити и мо-
жеш му узети жену.

Обрадова се цар.

- То сте - вели - паметно смислили.

Посла цар по Јемељана и рече му:

- Иди туда - незнано куда, донеси то -
незнано што. А ако не донесеш, одруби-
ћу ти главу.

Дође Јемељан жени и исприча јој шта
му је цар рекао. Замисли се жена.

- Па - вели - научили су цара како да
себи смрси конце. Сада треба паметно
радити.

Седела је жена, седела, размишљала и
рекла мужу:

- Мораш далеко ићи, нашој старој,
старој баки, сељачкој, војничкој мајци,
треба њу молити. А добијеш ли од ње ча-
ролију, иди прво у дворца, и ја ћу бити та-
мо. Сад се од њих нећу лако извући. Си-

лом ће ме узети, али на кратко време.
Ако све урадиш како ти бака каже, убрзо
ћеш ме избавити.

Спреми жена мужа, дае му торбу и
вретено.

- Дај јој - вели - ево ово. По овоме ће
она знати да си ми муж.

Жена му показа пут. Пође Јемељан,
стиже изван града, види - војници вежба-
ју. Постоја, погледа Јемељан. Завршише
војници вежбу, седоше да предахну. При-
ђе им Јемељан и упита:

- Не знате ли, браћо, куда се иде туда -
незнано куда, и како се доноси то - незна-
но што?

Чуше га војници и зачудише се.

- Ко те је - рекоше - послао да то тра-
жиш?

- Цар - рече он.

- Ето и ми сами - рекоше идемо туда
- незнано куда, и не можемо стићи, и тра-
жимо то - незнано што, и не можемо на-
ћи. Не можемо ти помоћи.

Поседе Јемељан с војницима и крену
даље. Ишао је, ишао и дође у шуму. У
шуми колиба. У колиби стара старица,
сељачка, војничка мајка, кудељу преде,
плаче и прсте не кваси устима плу-
вачком, већ у очима сузама. Угледа ста-
рица Јемељана и повика на њега:

- Што си дошао!

Пружи јој Јемељан вретено и рече да
га је послала жена. Старица намах поста-

де питомија, поче се распитивати. И стаде јој Јемељан причати о читавом свом животу, како се оженио девојком, како је прешао да живи у град, како су га узели да буде слуга код цара, како је служио у дворцу, како је саградио цркву и направио реку с бродовима и како му је сад цар наредио да иде туда - незнано куда, да донесе то - незнано што.

Саслуша га старица и престаде да плаче. Стаде да мрмља сама са собом:

- Види се, дошло време. Па, лепо - вели - седи, синко, да се zaloжиш.

Заложи се Јемељан, а старица му стаде говорити:

- Ево ти клупче. Закотрљај га испред себе и иди за њим куда се оно буде котрљало. Ићи ћеш далеко, до самог мора. Кад дођеш до мора, угледаћеш велики град. Ући у град, затражи да ноћиш у кући на крају града. Ту и тражи оно што ти је потребно.

- Како ћу, бако, ја то препознати?

- Кад угледаш оно што се слуша радије од оца и мајке, то је то. Граби и носи цару. Кад донесеш цару, он ће ти рећи да ниси донео оно што је требало. А ти тад реци: „Ако није то, онда га треба разбити“ - удари тада по тој чаролији а затим је однеси у реку, разлупај је и баци у воду. Тада ћеш и жену поново добити и моје сузе осушити.

Опусти се Јемељан од баке, пође и закотрља клубе. Котрљао је, котрљао - доведе га клубе до мора. Крај мора велики град. На крају града висока кућа. Затражи Јемељан у кући преноћиште. Пустеше га. Леже да спава. Ујутру се пробудио рано, чује - дигао се отац, буди сина, шаље га да нацепе дрва. Син и не хаје.

- Рано је још - вели - стићи ћу.

Чује мајка па вели с пећи:

- Иди сине, оцу севају кости. Зар ћеш допустити да он иде? Време је.

Син само зацокта уснама и поново заспа. Само што заспа, наједном затутња, запрашта нешто на улици. Скочи син, обуче се и истрча на улицу. Скочи Јемељан, истрча за њим да види шта то тутњи и што је син послушао радије од оца и мајке.

Истрча Јемељан, види - иде човек уличом, носи на трбуху некаку округлу нараву, удара по њој штапићима. То она тутњи; њу је син послушао. Дотрча Јемељан, стаде разгледати ту нараву. Види:

округла је као качица, с обеју страна превучена кожом. Упита како се она зове.

- Добош - рекоше.

- А што је шупаљ?

- Шупаљ је - рекоше.

Зачуди се Јемељан и затражи да му дају ту нараву. Не дадоше му је. Престаде Јемељан да тражи, крену за добошаро. Ишао је цео дан и, кад је добошар легао да спава, дограби Јемељан његов добош и побеже с њим. Бежао је, бежао истигао кући у свој град. Надао се да ће затећи жену, а ње већ није било. Одмах сутрадан одвели су је цару.

Пође Јемељан у дворца, затражи да јави његов долазак цару: дошао је, вели, онај што је ишао туда - незнано куда, донео је то - незнано што. Јавише цару. Нареди цар Јемељану да дође сутра. Јемељан замоли да га опет најаве.

- Ја сам - рече - сада дошао, донео сам што је цар наредио, нека цар изађе преда ме, иначе ћу ја сам доћи.

Изађе цар.

- Где си - вели - ти био?

Јемељан му исприча.

- Није требало тамо да идеш. - А шта си донео?

Хтеде Јемељан да покаже, али цар и не погледа.

- Није то - вели.

- Кад није то - одговори Јемељан - онда га треба разбити, и нека га ђаво носи.

Изађе Јемељан из дворца с добошем и удари у њега. Како удари окупи се сва царска војска око Јемељана. Поздрављају Јемељана, чекају да им изда наређење. Стаде цар викати кроз прозор својим војницима да не иду за Јемељаном. Не повињује се војска цару, сва иде за Јемељаном. Кад то цар виде, нареди да доведу Јемељану жену и стаде га молити да му да добош.

- Не могу - рече Јемељан. - Речено ми је - вели - да га разбијем и парчад да бацим у реку.

Дође Јемељан с добошем до реке, и сви војници за њим. Провали Јемељан крај реке добош, разлупа га у парампарчад, баци у реку и сви војници се разбежахше. А Јемељан узне жену и одведе је својој кући.

И отада цар престаде да му досађује. И поче живовати и добру се радовати а ода зла бранити.

Лав Толстој

О ПУТУ ЗА ХРИСТОМ ПО СТАЗИ ПРАВОСЛАВЉА

Шта је православље или православна вера? То је неизменљива суштина учења, изреченог од Христа Господа. То је учење проповедано и записано од апостола (Мт. 26,19); протумачено и објашњено од великих отаца и учитеља цркве. Његове главне и непромењљиве истине су изложене и истакнуте од седам васељенских сабора. Зато се и црква, која чува и проповеда то учење назива светом, саборном и апостолском црквом. Она је стуб и тврђава истине (1 Тим. 3,15); ризница благодатних дарова и лађа спасења.

Распрострањена по целом свету, црква је Христова читавих десет столећа строго чувала како чистоту православне вере, тако и своје васељенско јединство. Истина, у току тога времена јављали су се отступници од вере, јеретици и расколници, али их је она или убеђивала и приводила покајању и спасавала, или их је пак саборно осуђивала и отсецала од свога тела. Борба са тим јересима и расколима била је тешка - жртве скупе, али је истина увек славила победу. Године осамстотина четрдесет и друге то славље обележено је установљавањем данашњег празника Недеље православља.

Али при свем том, јединство цркве је касније било поколебано. У једанаестом веку појавили су се међу њеним руководиоцима спорови и раздори. Узрок томе било је властољубље. Римски првосвештеник изјавио је претензију на старешинство и одрекао је да се потчињава саборним васељенским наредбама. Пошто је располагао и грађанском влашћу, он је лако привукао, одвојио и потчио својој власти читаву западну половину цркве. Издвојивши се, римокатоличка

црква је почела да уводи новине и да прибавља нова учења, туђа православљу. Таква су: учење о исхођењу Духа Светога и од Сина; о папској непогрешивости; о чистишту, о индулгенцијама и др. И на тај начин она се сасвим одвојила од православља, чији је верни чувар остала источна црква.

Отпала од православља, римокатоличка црква се доцније поцепала. Западни хришћани су се саблажњавали новинама и нису могли да подносе слободу римских првосвештеника. Као духовних и световних господара. После учињених протеста од римокатоличке цркве се одваја велики део хришћана - протестанти. Протестанство се пак није задовољило само са тим да одбаци римске новотарије, него је и много од онога изоставило, што је примљено и завештано од свете, саборне и апостолске цркве. Оно је одбацило свето Предање, свештену јерархију, св. Тајне итд. И на тај начин оно је постало још више туђе православљу.

Али се и само протестанство није могло да организује у једну једину црквену општину. Отступивши од непроменљиве основе православне вере, оно почиње да произвољно

образује хришћанске општине своје врсте, независне, различите и по тумачењу и по примењивању Христовог учења. Тако су створене секташке хришћанске општине: лутерана, калвиниста, методста, баптиста и многих других секата, чији се број у Европи и Америци пење на стотине.

У слободном и произвољном схватању св. Писма, неки су од њих дошли до одрицања божанства Христа Господа, па чак и до потпуног отстрањивања вере.

Многе од тих протестанских секти продрле су у нашу отаџбину и отаџбину и чине велике напоре да усађују своју промењену веру, да саблажњују и заводе православни народ. Њиховом примеру слеђују и месни отступници од вере и секташи, који исто тако фанатично руше апостолско православље и подривају основе црквено - народног јединства.

Кад се све ово има у виду, лако се може разумети да колико год је опасно додавати нешто учењу Христа Господа, које је са толиком пажњом чувано у ризници свете, саборне и апостолске цркве, да је толико исто судбоносна и смелост да се нешто одузме или изостави од тога учења.

Католицизам је додао новине, створио нова догматска правила, да би утврдио свој апсолутизам; али је тиме отпао од православља и изазвао реакцију протестанства. Протестанство је пак одбацило многе истине из васељенског хришћанског учења цркве, да би се ослободило притиска римокатоличког апсолутизма у вери, али се одало религиозној произвољности, секташтву и отстрањивању вере. Да се не би падало у крајности, велики апостол још у своје доба застрашује проклетством све оне који нешто додају или преиначавају Христово учење предато од апостола (Гал. 1,7-9).

Господ је сачувао наш народ од таквих крајности. Учвршћен од самог почетка у православном учењу цркве, досад се није подао негативном секташком утицају. Дугим историјским искуством убедио је да је главна благотворна сила у његовом животу била вера православна.

Тој вери он има да захвали за своју обнову и духовно - културно подизање; њој има да захвали и за сигурност своје националне индивидуалности. Због тога су нам и наши велики и родољубиви црквени радници из далеке и ближе прошлости оставили дирљив завет: да наш народ заувек јача и расте на благотворној земљи вере, те вере, која је Христова, апостолска, отачка, православна и стваралачка.

Чувајмо тај свети завет, јачајмо у православљу. Не осврћимо се ни десно ка римокатоличком апсолутизму, ни лево према произвољности протестантског демократизма, који воде секташтву и отстрањивању вере, већ треба да идемо право путевима васељенског црквеног православља. Нека би дао благи Бог да у души нашега народа увек царује благи и љубављу обилан дух Христа Господа - Оснивача вере наше. Јер је Исус Христос јуче и данас онај исти, он ће то бити и до века (Јевр. 13,8).

*Митрополић
Неофит*

ЈЕРУСАЛИМСКА ЦРКВА

(Кратка историја и светиње)

Јерусалимска Црква јавља се као колевка хришћанства, мајка хришћанских цркви и чувар освештаних ризница Св. Земље, где је живео, учио и савршио дело испуњења света Христос Спаситељ. Највеће светиње Јерусалимске Цркве су Голгота и Гроб Господњи у храму Васкрсења Христовог. Најпознатијим манастирима сматрају се манастир Гроба Господњег, Витлејемски - над пећином Рођења Христовог, Св. Јована Претече - близу Јордана, на месту Крштења Господа, Јавра св. Саве освећеног у којој се чувају мошти преподобног. Канонска територија: Израел, Јордан, и Палестина. Епископат Јерусалимске Цркве броји 19 архиепископа. Самосталним делом Јерусалимске Цркве јавља се Синајск. Архиепископија са манастиром св. великомученице Катарине на Синајској гори. Од првих векова постојања Јерусалимској општини (цркв. заједници) била је наложена дужност чувања и одржавања поклоничких места поменутих у Новом Завету, те и брига о поклонцима. Ради тога је 326. године било основано 147 братство (заједница) Св. Гроба“ које обједињује све духовенство цркве. Цркву возглављује Патријарх са титулом: „Блажени и Свесвети Кир (име), Патријарх Св. града Јерусалима и све Палестине, Сирије, Арабије, о. Јордана, Кане Галилејске и св. Сиона.“ Сада се црква састоји из две митрополије и једне архиепископије. Она управља са 23 храма и 22 манастира. Неколико храмова налази се ван граница Израела. Црквени јерарси су Грци (од 1534. године сви патријарси су били искључиво Грци). Они такође чине већину монаха. Бело духовенство чине Арапи, који чине и претежну већину верујућих у цркви. Зато се литургија завршава на грчком језику у манастирима, а на арапском у парохијским црквама. Верујућих има око 130 хиљада.

Први епископ и оснивач Јерусалимске цркве, по предању, био је апостол Јаков, брат Господњи по плоти (око 63. године) који је возглављивао Апостолски Сабор, 51. године у Јерусалиму.

Јерусалимска црква дала је свету такве светитеље као што су: архиепископ јерусалимски Кирил (386); патријарх јерусалимски Јувенпије (око 458. год.) учесник III и IV Васељенског сабора; Св. Козма епископ мајумски (око 787), састављач канона за многе велике празнике и Страсну седмицу; преподобни оснивачи палестинских обитељи: Харитон Исповедник (око 350. г) Јефимије Велики (473. год) Сава Освећени (532. г) и многи други.

После Јудејског рата (66 - 70. године) Јерусалимска црква била је разорена и уступила првенство Риму. 135. године римски император Адријан започео је да гради на рушевинама Јерусалима нови римски град, дозволивши повратак хришћана.

На Халкидонском сабору, 451. године донета је одлука да се Јерусалимска епархија узвиси на ранг Патријаршије. Ради тога су од Антиохијске епархије биле одвојене три црквене провинције са 60 епархија. Упад Персијанаца (614. године) и Арапа (637. године) окончали су процват цркве. Храмови су се почели рушити, а верујући су се постепено обраћали у ислам. 1099. године, Јерусалим је завојеван крсташима који ту основаше Латинско краљевство и Латински патријархат. Тада су православни патријарси обично били у изгнанству, најчешће боравећи у Константинопољу. Тек после изгона крсташа могли су се вратити у Јерусалим. Нарочито тежак положај цркве био је после протеривања Монгола који су на кратко заузели град. 1516. године, Јерусалим се нашао под влашћу Османске империје.

Све до XVI века, Православна Црква била је једини сопственик свих хришћанских светиња.

Сваке Велике Суботе у храму Гроба Господњег дешава се велико чудо: силазак Благодатног Огња на Гроб Господ-

њи. Он укрепљује веру оних који су имали част и благослов даприсуствују у то време у Храму и додирнути овај небески огањ који у прво време (33 минута) не пече и не опаљује косу. Ујутро на Вел. Суботу Гроб Господњи брижљиво се проверава има ли у њему предмета који могу произвести огањ - те да тако нико не би сумњао у стварност чуда. Потом се улаз у Св. Кувуклију (Гроб Господњи) запечаћује восковим печатима. Благодатни Огањ силази само на свежањ свећа које држи Православ. патријарх, кога такође претресају при уласку у Гроб Господњи. Патријарх се моли коленопреклоно у Св. Кувуклији, а при томе су сва кандила и свеће у целом Храму погашени и царује потпуна тишина. Небески Огањ силази на Гроб Господњи у виду бело - плавих пламичака. Патријарх излази из Кувуклије са упаљеним од Св. Огња свежњевима свећа и предаје Огањ људима из чијих очију теку сузе радости и вере. Код присутних је у рукама свежањ од 33 свеће, што симболизује број година земног живота Спаситеља.

Само Јерусалимски патријарх има част и власт да добије Благодатни Огањ. Покушаји других вероисповести да га „добују“ завршавали су се увек неуспехом. 1549. године Јермени су подкупили султана Мурата да би им дозволио да сами добију Св. Огањ. Тако се они затворили у Храму, а православни Патријарх се на коленима молио код једног стуба изван. Одједном стуб се расцепио и из њега је изашао Огањ који је запалио свеће у рукама Патријарха. Агарјански Емир видевши са минарета ово чудо, узвикнуо је:

„Велика је вера Православна! Једино је Бог хришћана истинит! Верујем у Христа Васкрслога из мртвих и клањам се пред њим.“ После свога исповедања скочио је са минарета прошававши без икакве повреде. Муслимани га ухватише и обезглавише. Његове мошти чувају се до данас у манастиру Пресвете Богородице у Јерусалиму.

превод:
Небојина М. Тосовић

О БОЖАНСКИМ ДАРОВИМА

... Сваки који има, даће му се
(Мтл. 25,29)

Лењост је мајка свих порока, пут сиромаштва; а вредноћа је чувар врлина и извор богатства. Лењ човек се научи да буде лукав, да сплеткари и срамоти друге. Али је он увек сиромашан. Многи сиромашни људи радом и истрајношћу постали су имућни; и обрнуто, многи који су на следили имање због лењости су постали последњи сиромаси и презрени просјаци. У већини случајева сами људи стварају имућност и сиромаштво. То зависи од начина како они употребљавају своје духовне и телесне дарове.

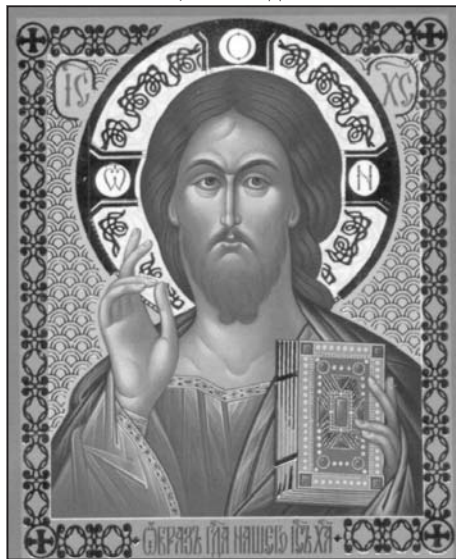
Јер сваки који има, даће му се, и претићећи ће му, а од онога који нема, и што има узмеће се од њега.

Јеванђеље нам у овој прилици износи велику поуку. Само, она треба да буде правилно схваћена. Многи данашњи људи би хтели да нађу у јеванђелским речима некакву вапијућу неправедност. Како то, - казаће они - да се сиромашу одузме и оно мало што има и да се да богаташу? Али не заборавамо да се питање у овом случају не односи на богатство и сиромаштво, већ на вредноћу и лењост. Сви смо ми чеда свемогућег небеског Оца и Створитеља. Свакоме наполе дао је Он извесну моћ и способности. Свакога је Он позвао да ради са тим даровима, како за своје, тако и за опште духовно и материјално добро.

Али, да ли сви развијају и да ли сви у том циљу употребљавају те своје таланте? Да ли се сви одликују ревносту у ономе што је добро? Да ли сви испуњавају вољу Онога који им је дао те духовне дарове?

На та се питања не може одговорити потврдно. Жива стварност нам

супротно говори. Има људи који, као јеванђелски слуга, закопавају свој примљени талант у земљу своје лењости. Својим нерадом они шкоде, пре свега, себи самима. Јер, покрај здравља и снаге, што је најдрагоценији талант, они осуђују себе на страшну беду - физичку и духовну. Има и таквих који ревностно развијају дате им умне моћи и способности, али их употребљавају на саблазан других, употребљавају их не на радост, већ на жалост Онога који им их је дао. Безверничким написима и проповедима, неморалним делима и лакоумним животом, они одвлаче чисте и

невине душе на пут пропасти. Природно је да ће сви они имати да даду рачуна о начину на који су употребили своје таланте и о добитима од њих. Да ли се може сматрати за неправедно ако господар узме скупце не дарове од лењих и гордих власника и преда их достојнијим и вреднијим људима, који ће их употребити на општу радост? Напротив, то ће бити највиша правда.

Истина, Бог не даје свима подједнак број таланата и способности. Али је довољно да сваки разумно искористи дати му талант, и добиће сви подједнаку награду, подједнако учешће у радости Господњој. Од спретности,

добре воље и марљивости зависи да ли ће се један талант увећати десет пута, или пак десет таланата пропасти због лењости и лакоумног живота. Неоспоран је факат то да се једнама даје по један, другима по два, трећима по више таланата и дарова. И, ако се некима од њих ти таланти одузму због њихове лењости и неспособности да их корисно поседују, то није ништа друго до највиша правда.

Ето зашто треба ревностно и трудољубиво да употребљавамо Богом нам дате моћи и способности. Које је да то добро здравље, нека не разнежава своје тело у лењости, у ненормалном а још више у неморалном животу, већ да га снажи сталним и поштен радом и чињењем добра. Ко има умне и духовне дарове, нека их употребљава у опште корисном раду и књижевним творевинама, које ће просвећивати и јачати моралну снагу ближњих. Кога је Бог обдарио имањем и богатством, нека га не воли прекомерно, већ нека тај талант развије ради добра сиромашних и несрећних ближњих. Милосрдјем и чињењем добра он га може двоструко и троструко увећати пред Богом, да би постао достојан највише награде - вечне радости.

Нико не треба да клоне духом. Нема човека који не би био ни за шта способан. А та способност је његов талант. Не треба само да га закопава у земљу као онај лењивац, већ треба непрекидно да га употребљава у поштен рад. Трудољубив и поштен човек, ма какво да му је занимање, увек ће бити сит: њему ће се дати, и претићећи ће му. Његов ће се талант стално умножавати. А лењивац ће сиротовасти; од њега ће се узети и оно мало што има и он ће бити осуђен на муке и страдања. То значе Спаситељеве речи: Сваки који има, даће му се, и претићећи ће му (због његове вредноће), а од онога који нема, и што има узмеће се од њега (због његове лењости).

*Митрополић
Неофит*

ЗАПОВЕСТИ О ЛЈУБАВИ

Апостол Павле назива љубав извором свих блага. И заиста, кад би љубав потпуно загосподарила срцима свих људи, за њих би неизоставно настала потпуна срећа и благостање на земљи. Ако љубав и поверење царују међу људима, сиромаштво и завист ће ишчезнути. Тада неће бити потребни ни закони, ни судови, ни казне. Јер ако би се сви волели и узајамно помагали, онда не би било раздора, плачкања, крађа, убистава, па се ни за само име порока не би знало. Кроз све друге врлине зло успева да прође, али се љубави не може приближити. Апостол Павле каже: И ако имамо све друге врлине, а љубави немамо, ништа смо. Љубав плете венце свима врлинама. Она је главно обележје по коме се познаје да су људи следбеници Христа Спаситеља. По томе ће познати - каже Он - да сте моји ученици, ако љубав имате међу собом.

Али по несрећи, у наше време, како вера у Бога, тако и љубав према ближњима, сасвим су осиромашиле. Можда никада те главне заповести у закону нису биле тако занемарене као сада. Зато пак има у изобилу раздора, крађа, моралне покварености, убистава и ратова... Људи још увек нису схватили да су егоизам, завист, злоба и мржња извор њихових страдања и несрећа. Још увек они не желе да искористе моћ љубави, која чини чудеса. Много пута се расуђује и често долази до закључка: да би било добро, ако би се људи узајамно волели и не би причињавали једни другима муке и страдања. Али је мали број оних који се старају да своју љубав према ближњима покажу на делу. Многи од њих говоре о томе, али раде супротно.

Унесимо се у себе, да бисмо се у то убедили. Често, кад нам неко од наших ближњих згреши, уместо да се

молимо за његово поправљање, ми га злурато осуђујемо и преувеличавамо његов грех. Увреди ли нас неко, ми, уместо да му опростимо и узвратимо добрим, хитамо да га увредимо двапут више. Враћамо му зло за зло. Међутим, љубав дуго трпи и не мисли о злу. Понеко од наших ближњих живи у благостању и срећи. Ми, уместо да се радујемо његовој срећи, завидимо му. Међутим, љубав не завиди, већ се радује срећи ближњих.

Или пак, кад ми располажемо имањем и земаљским добрима, уместо да чинимо подвиге хришћанског доброчинства, постајемо груби, горди и надмени. Међутим, љубав се не велича, не надима се. Према несрећнима и невољницима сурови смо и њима не указујемо потребну братску пажњу.

Присилимо себе и усвојимо закон љубави као руководство у животу. Покушајмо бар да испунимо завет Господа Спаситеља о узајамној љубави. Покушајмо да угушимо себичност, завист и злобу, које нам причињавају толико жалости и несреће. Вера јача љубав према ближњима, каже апостол Павле. Усрдно се молимо да Господ увелича нашу веру, те да заволимо своје ближње као саме себе, и да им чинимо добро док имамо времена... (Гал. 6,10). Само узајамна љубав ће нам донети срећу у овом животу и вечно спасење и блаженство у будућем. По љубави и чињењу добра познаће Највиши Праведни Судија да смо његови ученици. Ојачајмо у тим великим врлинама, да бисмо се удостојили да чујемо од Њега радосну пресуду: Ходите, благословени Оца мојега; примите царство љубави и вечног блаженства, које вам је приправљено од постања света.

А љубав је сажалива; она жали са жалоснима, страда са онима који страдају, готова је свакога да послужи, свакога да теши и обрадује...

Све то говори нам да егоизам и грамзивост царују у нашим срцима. За најнезнатије ствари ми смо готови да се љутимо, да се гневимо и да отпочнемо скандале. Међутим, љубав не чини што не ваља, не срди се, дуго трпи. И, ако ми не можемо да трпимо, ако мислимо другима зло, ако завидимо, ако се гневимо и ако смо бездушни према ближњима својим, - очевидно је да нема љубави у нама. А кад смо заборавили највећу заповест Божјега Закона, онда шта је остало за оне мање? Последица овога је да се не можемо радовати мирном и срећном животу, јер опште расположење није пријатељско....

Међутим, поред свега тога, сваки од нас је убеђен да ће само братска љубав, искрена љубав према ближњима, обнова срца том благодатном силом, донети највећа добра људима. Искра хришћанског духа, коју свако носи у својој души, одржава у нама убеђење да - ако почнемо да живимо у узајамној братској љубави, у правом расположењу, као најоданији пријатељи, спремни да се жртвујемо за добро својих ближњих, - да онда неће бити силе која би помрачила сунце радости и среће у нашем животу. И то је истина. Јер ће тада настати царство љубави, или царство Божје, у коме нема жалости и страдања.

Пут ка томе царству познат нам је. Он се зове: Љуби ближњега својега као самога себе. Остаје само да се решимо и да пођемо њиме; да присилимо вољу да се потчини томе унутрашњем убеђењу.

*Мийројолић
Неофит*

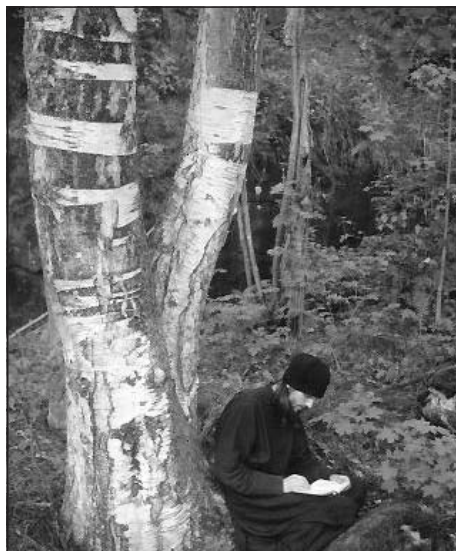
ОПРАШТАЈ, ДА БИ ТИ СЕ ОПРОСТИЛО

Спаситељ је научио верне да се моле Богу овако: Оче наш, који си на небу... опрости нам дугове наше као и ми што опраштамо дужницима својим. Наше духовно благо изискује да се ова молба стално изговара и да се стално приводи у дело. Свакога тренутка Бог је готов да опрости људима највеће грехе и дугове. Али то је доведено у зависност од њихове готовости да опросте ближњима. Услов је овај: како ми поступамо са ближњима својим, тако и Он да поступи с нама. Јер ће онемо бити суд без милости који не чини милост (Јак. 2,13); а благо милостивима, јер ће бити помиловани (Мт. 5,7). Такав је закон Божје правде. Желиш ли да ти се опрости, похитај да ти прво опростиш својим дужницима. Ако хоћеш да будеш помилован, помилуј и ти. Без тога нема за тебе поштеде, нема милости, нема опроштаја. Јер је речено: Каквом мером дајете, онаквом ће вам се вратити (Лк. 6,38). Јасније поуке од ове не може бити. Благо онима који извршују заповест о милости и праштању ближњима.

У животопису св. Јована Милостивог налази се оваква прича: Некакав богат великаш у граду Александрији био је у непомирљивом непријатељству са својим суседом. Великаш је био блиски пријатељ архиепископу, који га је много пута саветовао да опросте један другом и да се помири са својим суседом, али узалуд. Најзад је св. Јован понудио непомирљивог великаша да присуствује литургији коју је хтео да отслужи сам у својој придворној капели. Он је дошао и почео да помаже у појању. Народа није било. Кад је дошло време да се чита Оче наш, сви су почели гласно да га певају. Али чим су изговорили речи: хлеб наш потребни дај нам данас, владика и појац по договору ућуте. Великаш је сам наставио: и опрости нам дугове наше, као и ми што опраштамо... У томе тренутку св. Јован се окрене непомирљивом великашу и каже му: Сине мој, види у каквом страпном

часу говориш Богу: опрости ми као и ја што опраштам... Да ли то говориш истину? Да ли ти прашташ? - Великаш је толико био поражен тим речима да се бадио пред ноге светитељу и гушећи се у сузама рекао: Владико свети, што ми заповедиш, испунићу... И одмах се измирио са својим суседом опростивши му великодушно.

И ми - ко чешће, ко ређе - исто тако изговарамо ове речи Оцу небеском и молимо се: Оче наш... опрости нам дугове наше као и ми што опраштамо... Но, да ли говоримо истину? Праштамо ли? Зар не покушавамо да преваримо Онога који све зна и све види? Онда, треба ли да се чудимо зашто наше молитве не бивају услышене од Бога! Да Он и хоће да нам опрости, ми му не дамо да то учини. Услов је: да нам Он опрости као и ми што опраштамо. А чим ми не праштамо, Он ће поступити као што и ми поступамо.

Ако нисмо у стању да опростимо непријатељима својим - каже блажени Августин - онда је боље да никако не изговарамо ове речи у молитви Господњој: опрости нам као и ми што опраштамо... Каква је корист да говоримо те речи, кад тако не поступамо? За нас је важно и да

говоримо и да чинимо тако, па да нам греси стварно буду опроштени. Зато, чим те твој ближњи моли, опрости му. Ако не опростиш, себи ћеш наудити. Јер ће он тада моћи спокојно да се обрати небеском Оцу и Судији и да Му каже:

- Владико мој, ја молих свога суседа и друга да ми опрости, али он не хтеде то да учини. Молим Ти се, опрости ми Ти. И милостив Господ, разуме се, опростиће му. Тада ће твој ближњи отићи добивши опроштај, а ти ћеш остати связан. А сутра ћеш се опет подићи с молитвом Богу и молићеш Га: Оче наш... опрости нам дугове наше као и ми што опраштамо дужницима својим. Тада ће ти, међутим, Господ одговорити речима јеванђеља: Зли слуго! Сав дуг онај опростих теби, јер си ме молио. Није ли требало и ти да опростиш своје ближњем као и ја на те што се смилових и опростих ти? И затражиће, без снисхођења, да платиш за свој грех и исплатиш свој дуг...

Али, ако ти опростиш своје ближњем и заволиш га, - каже св. Григорије Ниски - онда мирне савести можеш рећи у својој молитви Богу: Оче мој, као што ја учиних, тако и Ти учини. Ја опростих ближњему своје; не тражи ни Ти од мене. Ја обрадовах свога дужника, обрадуј и Ти мене - твога дужника. Моје човекољубље је мало, јер је толико способно за то моја природа. Али ти можеш много, јер је бескрајна твоја благост и сила...

И тако, Бог ће нам опростити дугове (грехе наше) онако као и ми што опраштамо ближњима својим. Дакле, још сада сваки од нас може знати хоће ли му бити опроштено или не. Јер је то потпуно у нашој власти. Реч Божја изрично каже: Ако опраштате људима грехе њихове, опростиће и вама Отац ваш небески; ако ли не опраштате људима сагрешења њихова, ни Отац ваш неће опростити вама сагрешења ваша (Мт. 6,14-15).

М. Н.

О МИРУ СА СВИМА ЉУДИМА

Благосиљајте, а не куните: Ако је могуће, колико до вас стијоји, имајте мир са свима људима (Рим. 12,14-18)

Мир у срцима - то је најдрагоценије наследство које је Спаситељ оставио хришћанима. Мир вам остављам, мир свој дајем вам (Јн. 14,27), - каже Он. Тај мир је благодатни плод Духа Светога; залога његовог пребивања у нашој души. Има ли веће среће од тога да у срцу човеком царује љубав, мир и радост? А то је наследство остављено вернима. И они треба да га чувају као зеницу ока свога. Јер у случају и најмање немарности и неуздржљивости дух лукавога одмах уноси у срца њихова непријатељства и мржњу.

Мудрост и предострожност потребни су да би се драгоцени мир Божји учврстио у души. Ниједном другом врлином не може тај мир бити замењен. Зато и Спаситељ саветује: Ако на пут пођеш, ако посао започињеш, милостињу делиш, ако дар приносиш олтару (Мт. 5,23), треба да си претходно измирен и мирољубиво настројен према ближњима својим.

Може ли се постићи једно трајно мирољубиво расположење нашега духа? - Може, ако се у основу живота и рада стави чиста и искрена љубав. Јер је она извор свих врлина. И заповест Божја учи: Љуби ближњег свог као себе самог. Исто то саветује и апостол: Братском љубави будите један к другоме љубазни... Чашћу један другог већим чините...

То је прво средство за мир са свима људима. Зна се да је самољубље главни узрок раздора, несугласица и непријатељства међу нама. Једни себе сматрају за чисте, разумне и непогрешиве, достојне поштовања и уважања. Но други о њима не мисле тако и не одају им потребно поштовање. Из овога се рађа узајамно непријатељство и увреде. Али ако постоји узајамно братољубље и поштовање, то се неће догодити.

Благосиљајте оне који вас гоне, благосиљајте, а не куните. Ово је друго средство за мир са свима људима. Заиста, потребно је огромно савлађивање себе самог и трпљење кад нас други гоне, грде и клеветају. Али, ако ово поднесемо у име хришћанске љубави, непријатељство и

злоба наших гонитеља безусловно ће бити ублажена, и измирење ће бити могуће. И сурова срца можемо ганути, ако према свима будемо љубазни, ако се за све молимо Богу, ако све благосиљамо, чак и оне који нам зла чине. Зато и Спаситељ каже: Љубите непријатеље своје, благосиљајте оне који вас куну, чините добра онима који на вас мрзе и молите се Богу за оне који вас гоне (Мт. 5,44).

Не враћати зло за зло, не светити се, ваћ да се старамо о добру свих. То је треће средство за мир са свима људима. Не само речима, већ и на делу треба да се по-

држљивост може бити правилно оцењена од оних који вређају, и од Бога добро награђена блаженим миром у души.

Ако је твој непријатељ гладан, нахрани га; ако је жедан, напој га. То је последње и божанско средство за мир са свима људима. Највиша је хришћанска врлина: чинити добро непријатељима својим. На тај начин нећеш бити побеђен од зла, већ ћеш га ти победити својом љубављу, благошћу своје душе. Ово је гаранција да имаш мир с немирнима. Јер срце човеково не може да буде камен и да се не гане твојом хришћанском благошћу, чедно-

каже твоја љубав према онима који су ти учинили зло. То ћеш лако учинити чим се уздржиш од гнева и раздражености. Ако си се разгневио, старај се да се што пре смириш. У једном тренутку по невољи можеш се и разгневити, но потруди се да свој гнев што брже заставиш. Речено је: Сунце да не зађе у гневу нашем (Еф. 4,26). У раздраженом стању уздржавај се од дела. Језик свој уздржи од увредљивих речи, а руку своју - од дела, да не врати зло за зло. Јер ће ти непријатељство с ближњима постати непомирљиво. А уз-

шћу и услужношћу. Реч Божја нам, дакле, указује на средства, показује нам најбољи пут, којим се може доћи до мира са свима људима. И заиста, ако би се сваки од нас решио да иде тим путем искрено и свагда, и да та средства употребљава, безусловно би престала сва зла, све патње и страдања, сви раздори и беде, које данас чине тешким наш кратки земаљски живот.

Михаиловић Неофит

О ЦИЉУ ЧУДА

Чињењем чуда Христос је имао за циљ да покаже своју божанску моћ и да убеди људе да је Он истина, пут и живот. Он је имао за циљ да нагна Јудеје да усвоје законе вере и љубави, правде и поштења, да упути стопе њихове на пут спасења.

Али и поред толиких векова јеванђелског благовештења, и поред чињенице да се више од шест стотина милиона душа налази у наручју Цркве, да исповедају веру и име Христово, - тај узвишени циљ још није потпуно постигнут. Али се чуда

груби егоизам царује. Створени су сви услови да се дешавају чуда ради казне. И преко страшних природних стихија Господ све чешће чини таква чуда (град, рђа по њивама и др.).

Свемогући Господар природе може чудотворно да насити много хиљада људи само са пет хлебова и две рибе, али може да подвргне глади милионима људи и читаве народе и поред тога што они имају неизмерне житнице и баснословна богатства. Ко има памети, разумеће...

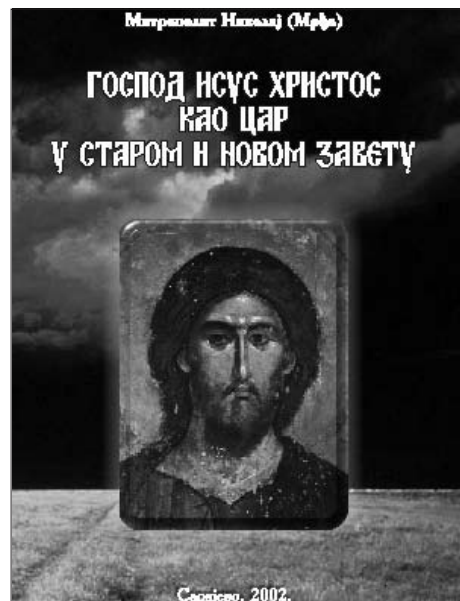
у Цркви и даље дешавају. За оне који дубоко верују, она су очевидна. Они јасно виде како се у светом крштењу пере првородни грех, како се у светом причешћу врши чудно сједињење са Господом Исусом Христом и како се светим јелеосвећењем лече телесне и душевне болести.

Не могу да виде и схвате та чуда људи слабе вере и који су остали без вере. Они не могу да схвате ни чуда учињена ради казне којима нас Провиђење почиње све чешће да посећује. У осталом, та чуда ради казне већином су очевидно заслужена. Вера у нашем друштву никада није била толико слаба као данас. Исто таква нам је и молитва. Правда је грубо погажена; морал - у пуном распадању; братољубље - уништено, веза с Богом - прекинута;

Нама, који верујемо, сасвим је јасно да је Господ чинио и да ће чинити чуда, и позитивна и ради казне, у једној истој благој намери: да утврди људе у вери; да их сједини са својом благом силом, са духом љубави и правде. Стога, утврдимо се и ми у тим врлинама и примењујмо их увек у своме животу. Пре извршења некога чуда Христос је управљао молитвен поглед на небо. Управљајмо и ми чешће и искреније молитвене погледе на небо не у намери да чинимо чуда, већ да умолимо Господа да нам да више вере, да благослови наше напоре и да нам да у изобиљу плодова земаљских. А ми Њему одајмо славу, част и покоњење сада и кроз све векове.

Митрополитиј Неофит

ГОСПОД ИСУС ХРИСТОС КАО ЦАР У СТАРОМ И НОВОМ ЗАВЕТУ

Од како је небески Цар постао и земаљски, од тада нам је дао силе и моћи да се саобразимо Њему (ср. Рм. 8,29; Гал. 4,19), да postanемо кост од кости Његове, тело од тела Његовог (ср. Еф. 5,30), да растемо „растом Божјим“ „у човека савршена“, „у меру раста (висине) Христовог“ (Кол. 2,19; Еф. 4,13).

Отуда у вези с овим (у виду дијалога) св. Тихон Задонски каже: „Хоћеш ли себи добра? - Свако добро у Мени је. Хоћеш ли блаженства? - Свако блаженство у Мени је. Красоту ли хоћеш? - Шта је красније од Мене. Благодарства ли хоћеш? - Шта је благодарније од Божјег Сина и Дјеве? Висину ли хоћеш? - Шта је више од Цара небеског? Славе ли хоћеш? - Ко је славнији од Мене? Богатства ли хоћеш? - У Мени је свако богатство. Мудрости ли хоћеш? - Ја сам мудрост Божја. Пријатељства ли хоћеш? - Ко је љубазнији пријатељ од Мене који душу полаже за све? Хоћеш ли помоћи? - Ко може помоћи осим Мене? Тражиш ли весеља? - Ко ће овеселити изван Мене? Тражиш ли утехе у беди? - Ко ће утешити изван Мене? Тражиш ли мира? - Ја сам мир душевни. Тражиш ли живота? - У Мени је извор живота. Тражиш ли светлости? - Ја сам светлост свету.“

МАНАСТИР УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ДОБРУН

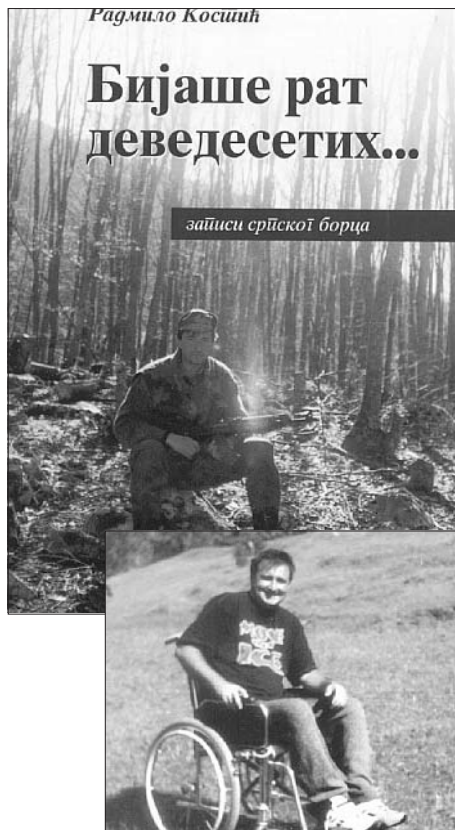

Властела Раденовић-Павловић остали су господари Добруна све до његовог пада, када су га Турци, после 1463. године, заузели, по легенди, помоћу издаје и преваре. Легенда очувана у народном предању има извесну реалност: тврђава Добрун била је тешко савладива, те је Турци, ни после неколико покушаја, нису могли да освоје. Тада су се послужили издајом и лукавством. За тај наум послужио им је Србин - Јован Калауз, који је Турцима служио као ухода. На његов предлог Турци повуку војску са опсае Добруна и упуте је на Лим да тамо у заседи сачекају српске сватове који су се враћали у Добрун доводећи невесту из пријепољског краја. Изненадни препад војске на сватове збио се ниже варошице Прибој где Турци разбију сватове, те настаде велика погибел, а то место доби назив: „Сватовско гробље“. Тада војска, уместо сватова, дође ноћу, низ поток Будимлију, под Добрун, силом доводећи српску рају натерану да пева сватовске песме. Из града, не слутећи превару, изађу сви житељи сватовима у сретане, али их Турци - на рзавској ћуприји - дочекају и ту настаде велика сеча. Изгинуће...

Турци, тако, преваром заузму тврди град Добрун - све што су могли (у граду и подграђу) разорише и попалише. Издајник Јован Калауз се потурчио, добивши име Мујо и, као награду од Турака, део манастирског поседа - земљу са обе стране реке Рзав у Добруну и Добрунско поље према Вишеграду, које се и данас зове Калаузовина.

Ово народно предање забележио је 1887. године поп Алекса Ђуровић, који је - као свештеник у Бијелом Брду - опслуживао и добрунску цркву.

БИЈАШЕ РАТ ДЕВЕДЕСЕТИХ...

ШТА ЈЕ СРЕЋА

*Замислиш се друже у ђуџини клеџи
ишћо тиш мисли лами и душу рацара
А Богу се молиш и Икони Свећјој
ца ѿѿлијем миром ишћо га чежња сћвара.*

*Замислиш ѿѿлоћу искрене љубави
као зрела јабука у јесење дане
И ѿѿоа осмијех љубичица ѿлавих
који једном срцу сада лечи ране.*

*Забораваи недаће ѿрохујалих дана
и сјетиш се цвијетиш, тиш младостиш наше
Зашћо брзо ѿрође к'о ѿрољетина слана
ишћо нам бар бољу будућностиш не даше.*

*Да се млади воле и да дјецу жаје
да се радост шире с' мирисом ѿрољета
Да тио шако дуго све у миру ѿраје
била би тио за нас још једина срећа.*

27.03. '95

Иван Лијескић 1979. - 9.11.2001. - 2002.

Ужице

У једном топлом јулском дану у фамилији Лијескић 1979. године на радост родитеља оца Драгољуба и мајке Данице, брата, бака и деда, целог села, предграђа уз славу Господа родио се младенац Иван.

Растао је Иван, корачао животном стазом овоземаљског раја кроз све периоде, са радосћу, смешом, љубављу и вером и узрастао до миомирисног цвета који је опојно мирисао и чији су мирис сви добро осећали. Ђачки дани брзо пролетеше па фамилија Лијескић испрати војника у војску са жељом да добар војник буде брани Српство и све што је српско, веру своју Православну. Војник са вером у Бога корача, здравог тела и духа, са пуно нада и планова и увек мислећи на свој дом, родитеље, ближење и целу фамилију. Бомбе НАТО-пакта пореметиле су мир свих нас али не и његову младост, снагу и веру да ће све брзо проћи и живот испуњен плановима, љубављу, песмом, звуцима трубе тећи ка циљу сатканом од овоземаљских жеља.

Вратио се дому своме на радост свих испуњен радосћу, вером, вредношћу и надама. Отишао је у Русију да заради да помогне родитељима, да изгради свој дом и оснује породицу. На градилишту одједном малаксава телесна снага али не и духовна, он се враћа у Ужице без страха од болести и било каквих препрека, прихвата све што се дешава (истраживања, резултати, терапије и дијагнозу leukemija). Боравио је на Хематолошкој клиници у Београду, кроз прозор болнице видео је и осећао живот, радовао се повратку кући, телефонским разговорима, саосећао у свачијој радости и болу, храбрио и веселио своје родитеље, ближење, није волео сузе ни разговоре о болести, надао се и веровао у Господа, цркву посећивао, причешћивао се. Дому се увек враћао да нас развесели, да нам прича о жељама и плановима. А и сви су се надали успешном лечењу, познаници и незнани материјално су и морално помагали у лечењу и за предстојеће пресађивање коштане сржи и коначно излечење. Али по промислу Божијем у освет зоре празника Светог Великомученика Димитрија јавио се Иво телефоном са Клинике својим родитељима последњи пут. Стигао је тата Драгољуб на Клинику да се види и поприча са Ивом, да јави мајци какво је стање, махнуо је руком насмејана лика, чуо је глас анђеоске трубе...

Његово смртно тело али не и бесмртна душа почива на узвишењу изнад града Ужица, ми посећујемо његов гроб, палимо свеће воштанице, молимо се Господу за његову душу и сећамо се. Он није физички са нама, али је увек ту присутан.

Неће га заборавити отац Драгољуб, мајка Даница, брат Милан, бабе, деде, тетке, рођаци, комшије.

Стојна Лијескић 29.04.2001 - 2002.

Беседа на опелу

У дому Ђорђе-вом, по Божјем промислу, у првом часу свете недеље, на руци њеног сина Николе а у присуству Ђорђа, снахе и унучади прикупила је покојна Стојна снаге да у последњем откуцају срца њеног и у последњем даху њеног радног тела изговори ти Ђорђе Стојна последњу реч да ће да мре и да не може више. Изговори ти Нице твоја добра мајка да је последњи пут при издисају држиш у загрљају на твојој поштеној и радној десници. Изговори бака, велика бака Стојна, својим милим унучадима да се бакина радна и поштена десница хлади и да више неће имати бакиног миловања и њене љубави, јер је њен анђео чувар, заштитник њен, њеног поштењег дома и њеног потомства, коме је како она, тако и њен дом и њено потомство пажљива, послушна и верна била њему, извео је душу њену из њеног првог дома а тај први дом њеној поштеној души која је неизмерно била жедна истине и љубави и вечно се напајала се непресушног Христовог извора, јесете њено радно тело које је непрестано освежавала знојем и непоштедно трошила, заједничким, сложним, договорним радом са њеним Ђорђем, договарали се за добро свога дома и свога потомства. Но њена душа иако је напустила њено радно тело остала је присутна у дому. Али нашим телесним очима, невидљиво гледа нас данас, данас када јој прилазимо и са каквом јој вером уз свеће воштанице молитве Свевишњем Господу уносимо, и како ћемо њој прићи и од њеног се тела опростити, а њену ће душу из њеног породичног дома, њеног цветног овоземаљског дома кога је красила са њом и Ђорђем њена поштена породица, њено добро потомство, деца, унуча, снахе, окићени неувеликим цветовама вере и љубави, правде, истине и поштења, а круна миомирисног цвеће одлази из цветног дома српског коју ће њен анђео чувар у пратњи анђела и арханђела предати Господу Богу, који јој је оставио место у венцу великих српских мајки којим ће даривати најлепши миомирисни цвет са српске земље из најлепшег српског дома Ђорђа Лијескића, који потиче из дубоког и јаког српског корена и који је своје српско стабло сачувао здраво, чисто, радно и плодно а овај ће хришћански цвет, кога је напајала чиста бистра вода Христовог извора, српске мајке у Царству Небескоме њиме освежене радо примити у свој то-

пао загрљај јер им слади живот њена овоземаљска јака вера и искрена љубав која је светла лика, поносна образа преводи из овоземаљске Христове цркве у Цркву Царства Небескога у месту вечног блаженства.

Стојна је рођена 1926. године у селу Збојштици једином срезу ужичког намесништва у којем су њени стари јеванђелским језиком говорили, а дај Боже да и млађи наставе. Рођена је у чувеном дому Александра - Лека Васиљевића, којим је се цела Збојштина поносила а у Старом Влаху није имало куће која није Лека познавала и гостопримљиво га дочекивала с љубављу. Са својом Добрином, у свом поштенном патријархалном дому одгајали су у духу Православља и Светосавља и лепо васпитали своје две кћерке (које су остале у овоземаљском животу од дванаесторо рођене деце, тешких времена беде и тифуса).

Стојна је дошла у поштени дом покојног Драгољуба Лијескића за свог верног и доброг мужа Ђорђа. У Драгољубовом дому, са љубављу, вером, са Ђевом, мајком Ђорђевог, живела су три брата, три јетрве и десеторо деце. После деобе Ђорђе је отишао на чисту ледину а каца им је била кров изнад главе. Својим сложним, неуморним, даноноћним радом, у зноју лица свога и злих времена и у окружењу с притиском злих људи, црних дана и црне судбине поставили су прво темеље штали и собицу уз шталу а зликовци из освете и то му хтедоше срушити и заборанити да подигне, само због тога што се Ђорђе непоколебиво одржао усшправан и поносан својим претцима, својом вером и својом Црквом коју је у животу штитио и помагао.

Е, тако ти тешких времена, умукама и патњама, подизали су грађевине и одолевали злим временима, у црној српској судбини и злим људима а упоредо су као прави родитељи гајили и васпитавали своју децу, извели их на пут правде и истине, вере и љубави, и поштења, увек их саветовали да не скрену са пута Христовог јер без тог пута нема ни живота, нема ни вечности. На том путу Ђорђев дом остао је усправан и поносан. Бог ће га чувати и сачувати да разбија све гласе злих времена и злих људи која нам намећу тешка бремена.

Од љубави браће и сестре нема веће овоземаљскеснаге. Врата Ђорђевог дома увек је љубав отварао, срца њихова у дому љубави отварао па су свакога свога а и путника пролазника, са љубављу, гостопримљиво дочекивали. Па Стојнини благи погледи, одмерене њене тихе, мудре речи знале су и умеле најључавије и најлаксније срце да омекшају, да га отворе и љубављу напоје. У њеном дому знао се ред. Ко се и како поштује и дочекује, зна се ред кад треба радити а кад празновати, увек се зна време које се посвећује раду а када Богу. Па је њихов дом предвођен Ђорђем и Стојном највише и најчешће свету цркву посећивали па су њихову побожност и чистоту душе из цркве преносили у свој дом који је увек био

мала али права верна црква Христова. Е у таквом дому, малој породичној цркви Христовој доживела је Стојна да у великој радости и доласком њених унука, у очекивању рађања младенца, бакиног праунака за кога је срећна прабака припремила новац за муштулук, и окупљени око велике баке њених унука који су баку, па више него мајку нежно миловали љубили и волели.

У радости јој се срце угасило, тело охладило, а благе очи затвориле, на поштенним грудима радне руке прекрстила.

Бог је дому Ђорђевог узео стуб његов а у недељном јутру послао је жалост а рађањем младенца даровао радост.

*пројоројереј-сѣаврофор
Радоје Цвијовић,
Дрежник, Ужице*

2002. год. сећања трају, време лети твоја љубав и доброта нас прате. Неће те заборавити твоји Ђорђе, Никола и Светлана, Радивоје и Марина, Зоран и Николија, Бобан и Мира, Милан и Драган, Станка, и праунук Ђорђе.

СЈЕЋАЊЕ

† Ђорђо Ј. Вујић

1936 - 2002.

*Захваљујем се свој браћи
свешћеницима који узеше
учешћа у ојјелу и сахрани
мога родитеља*

протонамесник Милорад Вујић
са породицом

**Унука њојкојој свешћеника
Бранка Појовића,
бившег њароха вишеградској,
Нађаша Ђуђић,
ђрилаже
храму Св. Јована
у Вишеградској бањи
500 USD,
за њојкој душа
Вере, Свећлане и Бранке**

СЈЕЋАЊЕ НА ДРАГЕ РОДИТЕЉЕ

† Душан Јечменица из Крњаче
(1903 - 1982)

† Станка Јечменица из Крњаче
(1903 - 1966)

Син Урош са суйругом Надом и децом Биљаном и Душаном

† Раде Новаковић из Прибоја
(1912 - 1977)

† Мара Новаковић из Прибоја
(1913 - 1998)

Синови Милосав и Драган, кћери Милица, Нада, Сїјаника и Бранислава

СЈЕЋАЊЕ

† Драго
(Милоша)
Тотић

10.08.1957 -
21.01.2002.

*21. јула навршило се
шесїи шужних месеци
од његове ѓреране смрїи
вечно ожалошћени:*
синови Милан и Јово, супруга
Миленка, отац Милош, мајка
Милева, сестра Драга, сестрићи
Рацо(?) и Владе, зет Милорад и
остала родбина.

СЈЕЋАЊЕ

† Томо (Која) Јелић

1975 - 1994 - 2002

СЈЕЋАЊЕ

десет година од упокојења
мојих најмилијих

† Раденко

† Славиша

† Соња

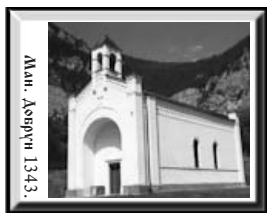
*Боџ да вам душу ѓросїи.
Ваша Добрила Бјелаковић*

ПРИЛОЖНИЦИ ДАБРА

*Милан Сїйујар,
Србиње*

30 KM

*На насловној сїрани:
Новосаѓрађени Храм Свеїоѓ Георгїја на Равној Романији
снимак: Младен Томић*

ДАБРОВ ИНФОРМАТОР

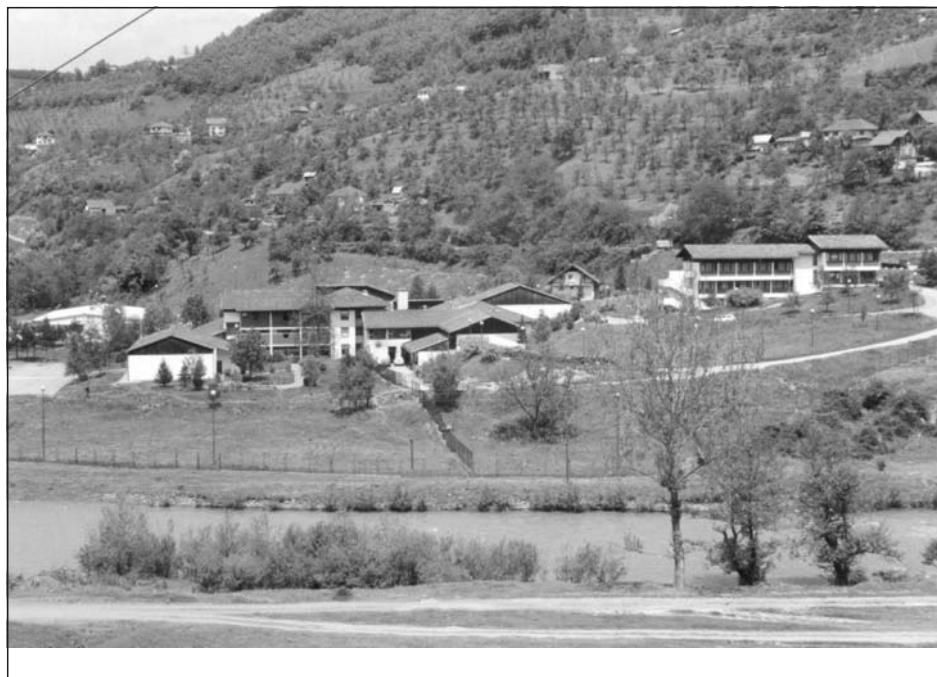
Број 24

ОГЛЕДАЛО ДУХОВНОГ УЗРАСТАЊА

Шесте србињске духовне свечаности, које су трајале од 12. до 22. маја ове године, још једном су показале да је Србиње, са Духовном академијом Светог Василија Острошког и Богословијом Светог Петра Дабробосанског, центар духовности и побожности. Свечаности су почеле заједничком прославом крсне славе Духовне академије и Богословије - Светог Василија Острошког, Светог Петра Дабробосанског и Светог Саве, а завршене су прославом крсне славе храма Светог Николе и Скупштине Општине Србиње.

Организатори србињских духовних свечаности - Митрополија дабробосанска, СПКД „Просвјета“ и СО-е Србиње, потрудили су се да овогодишњи програм свечаности буде на високом духовном и умјетничком нивоу. Били су то дани духовног уздизања, дани културе и дани дружења, када су Духовна академија, Клуб Војске РС, Српска централне библиотека „Просвјета“ и Средњошколски центар били домаћини културних догађаја.

Србињске духовне свечаности обиљежиле су свечане академије у Духовној академији и Дому Војске,

*Богословија „Св. Пејтар Дабробосански“ и
Духовна академија „Св. Василије Острошки“
у Србињу*

концерти, изложбе икона и слика, позоришне представе и фестивал гуслара РС.

Србињске духовне свечаности нису више обичне свечаности, већ, прије свега, храна за душу и израз духовног и културног стваралаштва. Будући да су започете и завршене светом Литургијом у част Светог Василија Острошког и Светог Николе, те свечаности су, по изворној замисли, огледало духовног узрастања.

На Светог Василија, свету архијерејску Литургију служили су Митрополит Николај, Епископ за Америку и Канаду Митрополије новограчаничке Лонгин и Епископ далматински Фотије уз саслужење ректора Духовне академије протојереја др Предрага Пузовића, архимандрита Антонија (Пантелића) и још четворице свештеника и тројице ђакона. По завршетку свете архијерејске Литургије, одржана је свечана духовна академија коју је отво-

рио декан Духовне академије др Предраг Пузовић. Осим митрополита Николаја и епископа, духовној академији присуствовали су: изасланик предсједника РС Недељко Лакић, ректор Сарајевског универзитета академик Бориша Старовић, амбасадори Русије, Грчке и Југославије у Сарајеву, министар просвете у Влади РС др Гојко Савановић, министар вјера у Влади РС Душан Антељ, делегација посланика у Скупштини РС с Надом Радовићем на челу, београдски адвокати Вељко Губерина и Ненад Вукасовић, велики добротвор Духовне академије и Богословије Весо Перовић, предсједник СПКД „Просвјета“ Војислав Топаловић, Милош Велемировић из Чачка, протојереј Александар Ивановић из Америке, изасланици грчког батаљона СФОР-а и други гости.

У току духовне академије професор Љубинко Видаковић бесједио је на тему „Свети и чудотворни острошки ореол“. После тога двојици дипломираних студената Духовне академије Светог Василија Острошког у Србињу, јерођакону Петру Грујичићу и Жељку Лубарди, додијељене су дипломе, а затим су додијељене и награде, четредесет тројици најуспјешнијих ученика у писању светосавских темата.

Другог дана шестих србињских духовних свечаности у Клубу Војске РС одржана је позоришна представа српског народног позоришта из Новог сада „Гробница за Бориса Давидовича“ од Д. Киша. У уторак је, у Галерији библиотеке архитек-та Предраг Ристић одржао презентацију пројекта светосавског храма у Србињу, а у сриједу је уприличена изложба икона и слика ликовних умјетника из Крушевца и Србиња. У амфитеатру ШЦ одржан је заједнички концерт ученика основне музичке школе Србиње и музичке школе Крушевац.

Наредних дана (петак и субота) у Србињу је одржан десети фестивал гуслара РС. Том веома популарном фестивалу, поред великог броја љубитеља народних гусларских пјесама, присуствовали су митрополит Николај и предсједник РС Мирко Шаровић. У недељу су у нашем граду гостовали чланови КУД-а „Мерима“ из Крушевца, представивши се концертом пјесама и игара, а у понедељак је код споменика палим српским борцима одржано пјесничко вече. Дан касније, после вечерњег богослужења у храму светог Николе, у Клубу Војске РС

одржана је свечана академија под називом „Боготражитељи“. У програму су учествовали Камерни хор Музичке академије из Српског Сарајева, пјесници, глумци и рецитатори. Пригодну бесједу о значају српске славе, одржао је протојереј ста-

врофор др Димитрије Калезић, професор Богословског факултета и Духовне академије.

На дан преноса моштију светог Николе, 22. маја, у цркви светог Николе служена је света архијерејска Литургија. Служио је митрополит Николај са више свештеника и ђакона. После резања славског колача, јеромонах др Максим Васиљевић, честитајући крсну славу између осталог је рекао:

„Ево нас у благословеном периоду Христовог васкрсења, радости, победе над смрћу. Учесници тог васкрсења постали смо и ми зато што смо чланови Цркве и што се окупљамо око свог епископа у овом радосном догађају сабрања, Литургије, овога свијета као и онога, како је то наш народни песник исказао. Окупљени, празнујући радосно срцима говоримо: Христос васкресе, радост донесе, и побједу над непријатељем, ђаволом и смрћу. Постали смо причасници и сведоци као свете Мироносице Христовог Васкрсења и том радошћу радујемо се и прослављамо и благодаримо Богу на том дару. Благодаримо му и на дару што нам је дао своје угоднике - светитеље, да угледамо се на њих и живимо њиховом вером. Свети отац Никола, као што знате, помаже свима онима који му се обраћају, и помаже посебно онима који га прослављају. Тако и ми славећи га као житељи овога града верујемо у његову помоћ и заступништво пред Васкрслим Господом и пред престолом Божијим“.

По учињеном опходу око храма, свечана литија је прошла улицама града, а затим је у згради СО-е пререзан славски колач. Тиме су црква светог Николе и СО-е Србиње прославили крсну славу, а тиме су и завршене овогодишње србињске духовне свечаности.

*пројотојереј
Ранко М. Билинац*

СВЕТИ И ЧУДОТВОРНИ ОСТРОШКИ ОРЕОЛ

*Свети, Свети, Свети је
Господ Сведржићелъ
Исиуњена су небеса и
земља славом Твојом!*

У неизмјерно дубокој вјечности, у праскозорју и освиту времена, стварања свијета и временних бића; Сведржитељ је небеса украсио и населио бестјелесно - бесмртним бићима анђелима; Земљу украсио и населио боголико - разумним бесмртно - смртним људским бићима. У ово најмлађе невино доба стварања свијетова и рађања Божије новорођенчади, све саздано примом на себе печат: премудрости, силе, љубави и светости Божије. Мудри Јелини надјенули су дивно име Божијој творевини Космос (украс). Вјерујући у једнога Бога, Космос доживљавају и као украс, нарочито као ореол свјетлости, силе и светости Божије. Грмила је „сеја сељенаја“, када су први благовјестници Божије силе и премудрости, хорови анђела и архианђела својом слатко - гласном хармонијом отпјевали своју прву химну благодарности и славе Богу и оду радости рађања новог битисања. Наш пјесник - философ Лаза Костић, овако је то доживио и пјеснички уобличио и изразио: „По тихотној васељени, разлежу се звуци њени, смртном уву нечувени. Реч начелна свију вјера, први прозор неразмера, рајски кротник дивљег звера, - хармонија сфера“.

Светост је суштинско - есенцијално - онтолошко својство бића Божијег. Из овог све - светог божанског магнетског језгра извиру и исијевају сва остала божанска својства и енергије, а својим светим и нераскидивим јединством сачињавају апсолутну пуноћу савршенства бића Божијег. Због тога долази и људима се саопштава заповјест Божија: „Будите свети, јер Ја сам свет Господ Бог ваш“! (3 Мој. 11, 44). У Новом Завјету - Спаситељ наш - Господ Исус Христос, исту Очево заповјест, другим ријечима понови, и људима благовјести: „Будите савршени као што је савршен Отац ваш небески“ (Мат. 5, 48). Страх и трпет наилази на нас: свијест трне, срце се леди и кољена клечају, под претешким теретом страха и сумње у могућност остварења овако узвишеног и светог идеала

савршенства. Трокрили анђео чувар наших душа (врлине: вјере, наде и љубави), притиче нам у помоћ и потјећа нас на Спаситељеве ријечи: „Ја сам пут истина и живот“ (Јн. 14, 6) и на ријечи: „Љуби Господа Бога свим срцем својим, и свом душом својом, свом мисли својом и свом снагом својом. Љуби ближњег својег као самога себе.“ (Мк. 12, 30-31). Ове ријечи и сазнање да се Тројични Бог - један Бог у Три лица, објавио свим створењима у свим свијетовима и то: Бог Отац љубављу и даром стварања свијета, Бог Син љубављу и даром оваплоћења, искупљења, страдања и васкрсења и Бог Дух Свети љубављу и даром оживотворења, просвјећења и освећења - кријепиле су вјеру, утврђивале наду и разгоријевале су љубав многе добре и послушне дјеце Божије -

синова Свијетлости - пророка, апостола, мученика, светитеља и исповједника на претешко - трновитом путу Богоуподобљавања. Господ нам је показао пут, даровао снаге за путовање и одредио крајњи циљ нашем животном путовању. Наше је да потом, у име Бога, кренемо и идемо овим бескрајно дугим путем: „Пер аспера ад астра“! (Кроз тешкоће (трње) - према звијездама!).

Прије 392 године од рођења и 331. годину од блаженог упокојења, упутили су благоче-

стиви родитељи Петар и Анастасија из села Мркоњића у Поповом Пољу из Херцеговине, свог сина Стојана малога дјечака овом крстоносно - светом стазом у манастир Тврдош. Као што млади цвијетови раном зором отварају своје латице и пупољке, да се окупају јутарњом росом и напоје свјетлости сунца, да би брже узрасли, окитили се шароликом љепотом и опојним мирисом. Тако се и чиста богочежњива душа младога Стојана, у светој митрополитској тишини оросила благодатју Духа Светога и загријала духовном свјетлошћу Сунца Правде - истином јеванђелске науке Господа нашега Исуса Христа. Овдје прима иночки чин и узима име великог Свјетила Православне Цркве - Светог Василија Великог. Као млад монах борави на Цетињу код митрополита Мардарија. Када је овај митрополит дошао у додир са пропагаторима уније Римокатоличке цркве и почео са њима преговоре; Василије је благоразумним савјетима настојао да га одврати од тог злуума, држећи ватрене говоре у одбрану слободе савјести свога народа и надахнуте бесједе одбране дјевичанства своје Православне Цркве. Повређена сујета митрополита Мардарија, с једне стране, и латинско лукавство и мржња, с друге стране почели су плести интриге и испредати лажи и клевете око имена овог младог и неустрашивог бранитеља Православља. Да би прекинуо рђаве посљедице љутих и озлојеђених, да се зло не би хранило и умножавало злом; тужан и уморан вратио се у своје првобитно тихо пристаниште манастир Тврдош. Велики углед и љубав у народу, код свештенства и у манастиру, ускоро су га удостојили чином архимандрита. Као архимандрит путује у Свету Гору, а потом у Русију. Из Русије доноси помоћ својом сиромашном народу и богате дарове царског двора и руског народа својој Цркви. Потом, у манастиру наставља са строгим подвизима, сабира духовну снагу, мучи своју душу муком свога народа, и вођен огњем животворне љубави према својем многотрадалном народу путује по многим мјестима и селима своје кршне Херцеговине. Окупља народ, проповједа Јеванђеље Христово, окупља дјецу поучава их писмености и благочестивом понашању, труди се на обнови и поправци храмова. Свима проповједа, све учи, све савјетује, све тјеши са свим саосјећа, свима помаже, све воли. Тако им као пастир добри јача вјеру и буди наду у срећније дане. „Све си своје мученичке дане, привијао на Христове ране“. (Радован Бећиревић). Због мржње непријатеља, склонио се годину дана у манастир Хиландар. Да би се на позив патријарха Пај-

сија Јањевца вратио и на Преображење 1638. године био хиротонисан за епископа. Исте године постао је Требињским митрополитом. Ово је била западна „требињска“ епархија. Поред ње у велику Хумску епархију спадала је и источна „милешевска“ звана и Петровска, по манастиру Светог аостола Петра на Лиму, гдје јој је неко вријеме било сједиште. У духу родољубивих настојања патријарха Пајсија Јањевца, да се у народу оживи сјећање на славну прошлост, Василије је први, од херцеговачких архијереја по нио титулу „Захумски митрополит“. Касније на молбу и савјет, патријарха Гаврила Рајића, од 1651. год. управља црквом све херцеговине, и то прво из манастира Тврдоша, а потом из новог сједишта митрополије у Попима код Оногшта (Никшића). Турци су у вријеме патријарха Пајсија Јањевца, Гаврила Рајића и патријарха Максима, добро памтили читав низ буна и устанака српског народа против њихове власти. Предвођени патријархом Јованом Кантулом, вршачким владиком Теодором Несторовићем и херцеговачким митрополитом Висарионом, ови су се устанци, попут великог пожара, ширили готово свим нашим просторима. Турски одговор устаницима, пун ражешћеног азијатског фанатизма био је свирепо груб и трагично болан. Спаљене су мошти Св. Саве на Врачару, владика Теодор жив је одеран у Вршцу, патријарх Јован уморен код Јени - капије у Цариграду, а патријарх Гаврило Рајић, објешен у Бруси.

То је била цијена њихове љубави према слободи и своме народу. А шта је било са народом? „Ах, вели писац једног записа, каква беше тада туга у тој земљи. Да, то, укратко, кажемо: „палили су села и градове, опустошавали многе цркве, крали свете иконе, скрнавили и раскопавали света места и у љуто зимње доба скидају људе до гола и бијаху их; неке, голе, везане коњима за репове, вуцјаху, друге опет сецијаху или стрелјаху. И није било места где није било мтвијех: по брдима, долинама, вртовима и пољима; све је било препуно мртвијех тела. Неки су били растављени и одвођени у туђу земљу, брат од брата, син од оца, мајка од сина. Свуда се могао чути горки плач и ридање: „Јао и тешко нама, говораху, боље би нам било, да нас је примио један гроб, него што нас одводе у туђу земљу, и плакаху један за другим.“ Притиснут теретом туге и дубоким болом саосјећања у патњама свога народа Свети Василије се 1656. године иселио у планину Острог. Обновивши манастир и подвизавајући се у испосницама Свети Василије је из Острога 15 година управљао

својом епархијом. Рекосмо, да је Свети Василије раније боравио у Светој Гори. Историја његовог живота - сличности и сродности са Светим Савом се понавља: „Они дакле станујући на високим горама заједно са јеленима, имајући небо за цркву, гледајући Христа у души насликана; тесне им колибе беху травом украшене, у којима трпљаху. Шум дрвећа и птичији гласови бејаху им гласила они их, шта више покретаху да хвале Бога.“

„Слава Тебе, о Господе! Над извором Зете воде. У планини у Острогу, ђе се дижу хвале Богу. Има једна шума густа и пећина ледна пуста. А испод ње рајски врти, ту мученик један лежи, који никад нема смрти. А то други нико није, него Свети Василије.“ (Хаџи - Радован Бећиревић). Са благословом митро-

полита Василија подигнута је 1665. године, а послјије двије године живописана је Пећинска црква посвећена Светом Крсту. Испод ње саграђена је црква Ваведења Пресвете Богородице. Потом је Свети Василије купио земљу за издржавање манастира и његовог братства, постављајући за игумана Исаију, унука преподобног Исаије. Свети Василије се и даље у манастиру врло строго и ревноно подвизивао, служио свете службе и бденија, држао бесједе, давао савјете, духовно надзидавао и у послушности раду и реду васпи-

тавао братство Острошког манастира. Народ га је волио и плашио га се, јер су га за живота доживљавали и поштовали као светитеља. Свети Василије је чврстим духовним, црквеним и националним везама држао православни народ Херцеговине, Црне Горе, Приморја (па и шире), под окриљем трона свете Пећке Патријаршије. Епископ Симеон Кончаревић у свом Љетопису свједочи како се Свети Василије мужевствено и одлучно супростављао и борио против римокатоличке унијатске пропаганде у Херцеговини и како су фратри непрестано роварили и бунили народ против њега. Сам фратар Вињачић, назива га „човјеком побожним и религиозним, али и окорјелим шизматиком и противником нашем роду.“

Светитељ Острошки, упокојио се 29. априла 1671. године. Тога дана, „Престави се светопочивши владика Василије Захумски и Скендерски.“ По предању, упокојио се на мјесту гдје данас расте винова лоза у камену, а сахрањен је испод црквице светог Ваведења. Седам година после упокојења (1678. г.) монаси отворише његов гроб и нађоше његово прослављено тијело жуто као восак и мирисно као босиљак, положише га у ковчег и пренесоме га у храм Ваведења Пресвете Богородице, гдје он и до данас почива. И тако се овај житељ пустиње, анђел у тијелу, постом бдењем и молитвом небеских дарова удостоји и као чудотворац пројави...Ваистину је: „Дивен Бог во свјатих Својих“! Више од 330. година, са кољена на кољено, хиљаде и стотине хиљада православних срба (али и других народа и вјера), из свих наших крајева и иностранства, притичу у манастир Острог, падају на кољена пред моштина и кивотом Светог Василија, молећи здравље за душу и тијело и испуњење последње наде свога безнађа. Овај свето - чудотворни и временско - посторно обимни и богато украшени мозаик драгоценим бисерима наше црквене и националне историје - Острошког Ореола - , сија неугасивом свјетлошћу до данашњег дана.

Из Острошког извора тврде вјере и топле љубави напајана су многа племенита Богољубива и родољубива дјела и кроз муку, напоре и жртве досезани и највиши свети идеали чојства и јунаштва. У љетопису манастира Острога, у памћењу народа и народним предањима забиљежена су многобројна и разноврсна чуда Светог Василија. Стога му се у тропару молимо и прослављамо ријечима: „От јуности твојеја в сего себје Гоподви отдал јеси, пребиваја молитвах, трудех и постех оче Богоносне. Образ бил јеси добродјетелји својему стаду...“

Толико о прошлим временима и данашњем Празнику. А наше очи виде у данашњем времену у свијету и око нас? „Пас сва који своје бреме носи.“ Гласници и љетописци наше прошлости говоре о добрим, али много - много више о „Злејшим (паче всех) злих времен.“ О томе, како су нашем „младом житу, често, пређе рока долазиле жетве и лелеку што горе пролама.“ По безумљу, инату и охолости, најтежи су и најбројнији људски гријеси у историји: зидање куле Вавилонске, „распеће најбољег човјека који је икада постојао, и најбољег Бога кога је свијет икада, као дар од самог Бога добио“ (о. Јустин Поповић). Затим, проглашење врло погрешљивог човјека за непогешивог. А нарочито, код нас, у прошлом вијеку, масовно убијање недужних људи, а поготово, невинне дјеце, а све: Ад маиорем Деи глориам (за што већу славу Божију), и све у име Бога љубави?! Овим гријесима Земља се неопростиво осрамотила пред небесима, а човјечанство пред Богом. И слика нашег савременог свијета осјенчена је злокобно - тамним веловима многобројних злочина, страдања патњи и страхова: Јер мамон, демонски месија и човјек безаконја и данас зидају кулу Вавилонску, салијевају златно тело и поново разапињу невиног Богочовјека - Господа нашег Исуса Христа. Силници овог свијета притишћу нас својом зловољом, чинећи нам многе муке и невоље; али је права несрећа, што и ми својим манама умножавамо зло у свијету. Господ Бог до танчина познаје историју наше болести и Својим премудрим промислом одређује најцелисходније терапије лијечења од њих. Па због тога и говори: „Пошто си био врло бесчастан, а срце се твоје охолошћу узњело, подижући дом свој на висину и говорећи у срцу својем: Које тај који ће ме сврћи? Вели Господ: „да се и као орао узнесеш, и да усред звијезда гњездо савијеш, и отуд ћу те сврћи.“ (Ис. 14,13-15). А за укрeпљење наше вјере ријеч апостола Павла: „Вјеран је Бог који вас неће пустити да се искушавате већма него што можете, него ће ужинити са искушењима и крај, да можете поднијети.“ (1 Кор. 10,13). Ове ријечи тачно и дивно тумачи Нил Сорски, говорећи: „Када лончар зна колико треба држати лонац у огњу да се испече, а да не прсне, како не би Бог знао мјеру наших страдања.“

Свима онима који се баве просвјетом, а нарочито хришћанском просвјетом, онима који улажу племените напоре у преображавање и поправљању свијета, молба и поука, коју треба увијек памтити: „Само онај који стварно вјерује у оно што другима говори

(онај који: како говори - тако и твори), може посијати право сјеме на праву њиву.“

На крају једна мала интимна - лична исповијест, па Вас молим за извињење и опроштај. Још у рано дјечачко доба десило ми се, да су ми безбожни, демоноидни и бездушни комунистички злотвори болно и дубоко ранили и позлиједили душу. Касније су људи, хитри на зло, а спори на добро, отровним једом злобе и пакости полијевали ожигљке ове ране, тако да се она није примирила и зацijiе-

лила ни до данашњег дана. Истину говорећи, и сам - својим кривицама, немаром и манама израђавио и добро намучио своју душу. Сунце се огледа у бистру језеру, лик у чисту огледалу, истина у светој души. Моја је душа разбијено и замагљено огледало и у њему се није данас вјерно и чисто одразио лик Светог Василија - Чудотворца Острошког. Светитеља понизно и смерно молим за опроштај, а вас за разумјевање.

Молимо Господа нашег Исуса Христа, Истине, Правде и Љубави јединог Бога. Да нам вјеру утврди и сазда срца чиста, Да нас довијека свети пламен обасјава из нашег Острога!

*Љубинко Видаковић,
јироф.*

НА ИЗВОРИМА МИОМИРА

Тридесеттри члана Камерног хора Одсијека за црквену музику и појање Музичке академије у Српском Сарајеву, од седмог до 10. маја 2002. године, походили су светиње Херцеговине и Црне Горе. Ова Музичка академија Универзитета у Српском Сарајеву, основана је 1994. године, а прије четири године отворен је и одсијек за црквену музику и појање. То је, за сада, једини одсијек такве врсте у српским земљама и на подручју бивше Југославије. Иако је широј јавности мање позната, већ се може наслутити да ће ова јединствена школа црквене музике и појања бити веома привлачна за младе људе који имају дара за музику, а посебно за црквену.

Студенти Академије су током протеклих наставних година учествовали на бројним манифестацијама и концертима, те показали високе резултате у умјетничком стваралаштву. Поред великог хора Музичке академије, кога води доцент Огњен Бомоштар, од 11. октобра 2001. године постоји и Камерни хор одсијека за црквену музику и појање.

Његово Високопреосвештенство митрополит дабробосански Николај вјерује да ће одсијек за црквену музику и појање, као и његов хор, допринијети нашем духовном уздицању, не само образовању и познавању наше старе српске и црквене музике, већ, прије свега, зато што ћемо, слушајући наше појце, своје ухо постепено навикнути на радост духовне музике. А та радост ће се, временом, ширити, преливати, и код људи створити жељу за свим оним што је вриједно и непролазно. Јер, као што су наши најбољи грађитељи и иконописци градили најљепше храмове и сликали најљепше иконе, тако су и наши најпознатији црквени музичари стварали црквену музику, поучавали појце и хорове, и пјевали нове и нове напјеве у славу Господа.

Изузетну част да у походу светињама пратимо један овакав хор, састављен од једанаест студената

одсијека за црквену музику и појање, и двадесетдва члана од осталих одсијека Музичке академије и других факултета, имали смо, диригент хора магистар Раде Радовић и, моја маленкост, предавач црквеног појања. За све вријеме путовања нисмо се осјећали као професори, или некакве вође пута, већ као слушаоци својих ученика који ће нас, ако не данас, а оно сигурно сјутра превазићи.

Првог дана путовања, трећи дан Васкрса, обилазили смо требињском подручје. Обишли смо манастир Тврдош, посвећен Успенију Пресвете Богородице и подигнут је на стјенама мјеста Тврдош, крај десне обале ријеке Требишњице, затим женски манастир Дужи. Манастир је седам километара западу од Требиња и на лијевој страни Требишњице, а посвећен је Покрову Пресвете Богородице. У 16 - 17 вијеку био је метох манастира Тврдоша. Ту нас је дочекала и угостила игуманија Теодора која је овдје од 1959. године. У поподневним часовима посјетили смо Петропавловски манастир у Требињском пољу чији су темељи из шестог вијека. Настојатељица мати Павла са сестрама од којих су три замонашене уочи Благовјести ове године, лијепо нас је угостила и објаснила историјат манастира.

У предвечерје смо посјетили новоизграђени храм Благовјести Пресветој Богородици на Црквини, гдје су прије двије године пренешени и сахрањени посмртни остаци pjesника Јована Дучића. После обиласка светиња, навече смо присуствовали вечерњем богослужењу у саборном храму, а у наставку, у Саборишту Аве Јустина Поповића, хор је одржао концерт.

Следећег дана, у јутарњим часовима, посјетили смо саборни храм у Никшићу - спомен цркву подигнуту у част свих црногорских и херцеговачких ратника у ратовима 1875 - 1880 године и учествовали у светој Литургији. Даље нас пут води у Острог. Издалека гледамо, лијепо дјелује Горњи манастир са своје двије пећинске црквице: Часног Крста и Ваведења Пресвете Богородице које се налазе високо у стјенама и са чудотворним моштима Острошког Светитеља, које су ово

мјесто учиниле једним од најпосјећенијих светилишта Српске Цркве. Са страхопоштовањем смо прилазили, целивали свете мошти и молили се Богу. Након разгледања Доњег манастира упутили смо се у Даниловград. Тамо нас је дочекао наш стари Пријатељ и добротвор Духовне академије Светог Василија Острошког и Богословије Светог Петра Дабробосанског, господин Весо Перовић. Заједно с њим посјетили смо манастир Ждребаоник у коме су мошти Светог Арсенија Сремца.

У поподневним часовима обилазимо манастир Морачу. Ту нам игуман Рафаило држи час историје. Разгледамо светињу, целивамо свету руку великомученика Харалампиија, стојимо на амвону испод Богородичиног кола, под којим се у прошлости обављало заклињање приликом неког парничења, кад се другим путем није могло доћи до доказног материјала. У овој светињи, фрагменти живописа садрже једно

ремек дјело - нашег средњовјековног сликара. То је фреска која представља пророка Илију са гавраном који га храни.

Пред вече, истог дана, у граду Подгорици, посјетили смо храм Васкрсења Христовог који је још у изградњи, а потом се упутили преко Цетиња у Котор.

Трећег дана, ујутру, с протојерејом Момчилом Кривокапићем, архијерејским намјесником боко - которским, отишли смо до Михољске Превлаке, гдје смо посјетили цркву Свете Тројице и темеље Архангелског манастира, гдје смо целивали мошти светих превлачких мученика. Био је то јединствен доживљај, кад се у ваздуху осјећа мирис светиње, онај светомир, кад човјек осјети жељу да на Михољској Превлаци остане што дуже.

Око поднева у Котору обилазимо стару Цркву Светог Луке из 1195. године, коју у народу зову „мајка црква“, затим цркву Светог Николе (1902 - 1909) и у истој смо одржали концерт, али са приличним страхом, јер, упознати смо, овдје од 1839. године постоји Српско певачко друштво Јединство.

Из Котора пут нас води у манастир Савину. Након разгледања и разговора са игуманом Јустином обилазимо Савинску ризницу која је надалеко позната. Она садржи предмете који потичу из манастира Милешева, предмете донешене из Тврдоша и оне који су настајали и куповани од савинског братства у 12 вијеку. Овдје се чувају рукописне књиге, значајне ћирилице исправе манастира, чудотворна икона Пресвете Богородице (у цркви) и кристални крст Светога Саве. Одатле смо се преко Требиња вратили у Српско Сарајево.

Све вријеме путовања, слушали смо pjesму младића и дјевојака и имали смо осјећај да је наше дружење кратко трајало. Пожељели смо да оваквих екскурзија буде још, а онима који су нам омогућили да пођемо на овај пут и да свугдје будемо лијепо дочекани и од срца угошћени, нека Господ врати сваки добром.

*протојереј
Ранко М. Билинац*

ДЕЦЕНИЈА ДУХОВНЕ ОБНОВЕ

На романијском Косову, на Соколцу, 30. јуна 2002. године одржана је, десета по реду, централна прослава Видовдана Митрополије Дабробосанске. Том приликом митрополија дабробосанска обиљежила је још двије годишњице: стотину двадесет година цркве Светог пророка Илије и стотину година од оснивања Српског просвјетног и културног друштва „Просвјета“.

др Драган Калинић, командант петог корпуса Војске РС генерал Драган Лаловић, амбасадори Југославије, Грчке, Русије и Палестине у Сарајеву и други угледни гости.

У богатом културно - ујетничком програму сем осталих, учествовали су глумци Данило Лазовић, Свјетлана Стевић, пјесник Рајко Петров Ного, народни гуслар и чланови културно -

„У дане швоје, власи је са шобом
у сјају швојих свейих.“ (Пс. 109,3)

„Он се неће бојати зла гласа; срце
му је сиремно да се узда у Госиода“
(Пс. 111,7)

Убице Христове до данашњег дана објављују само смрт Христову, Хришћани пак објављују васкрсење Христово. Они сматрају Христа побеђеним, а ови други победоцем. Наша животно рагедииа на

Косову пре 613 година је подвојила тумаче. Једни сматрају Косово Голготом - поразом, а други победом.

Размотримо неколико других победа и пораза из српске историје.

Победа краља Милутина над незнабожним Хунима, па победа његова над латинским крсташима, биле су од пресудног значаја по српску државу и по Православље на Балкану. Победа светог краља Стефана Дечанског на Велбужду 1330 године, преставља једну од најсјајнијих победа у доба Немањића. Ова победа ушла је само у историју а не у календар.

Цар Душан је окитио своје име многим ловорима, али оне све престављају увело лишће, када се упореде са зимзеленом Лазаревим. Војвода Милош Обилић вратио се са Плочника да обрадује честитог Кнеза о славној победи над султановом војском. Али и та победа је као пријатна епизода према трагичном лому и слому Косовском.

Узмимо сада поразе.

Било их је више али ни један није сличан Косовском и поразу оном на Марици. И тамо су на реци Марици Крст и Полумесец у судару. И тамо је била поггибија једног владара и то снажног, па великаша, војвода и целе српске војске. Па ипак је марички пораз без ореола мучеништва, пропаст која није за пессму. Песнички геније се није задржавао на овом догађају, него нам је дао једну сјајну песму, на једну споредну тему, а у вези са Марком Краљевићем и туретом које је трговало са сабљом Краља Вукашина погинуло на реци Марици.

Централна прослава почела је парастосом изгинулим српским борцима од косовског боја до последњег рата, настављена светом архијерејском Литургијом и литијом око романијске Лазарице, а завршена свечаном видовданском академијом.

Свету архијерејску Литургију служили су митрополит дабробосански Николај, епископи осјечкопољски и барањски Лукијан и милешевски Филарет уз саслужење више свештеника и ђакона. Својим умилним појањем, да богослужење буде још љепше, учинили су чланови црквеног пјевачког друштва при цркви Светог Василија Острошког „Острог“ из Нових Бановаца са протојерејом - ставрофором Симом Вишекруном.

Видовданској академији, која је окупила велики број представника црквеног, културног и јавног живота присуствовали су и председник РС Мирко Шаровић, председник Скупштине РС

умјетничких друштава.

Присутнима се обратио председник РС Мирко Шаровић рекавши:

„Видовдан је симбол над симболима, симбол правде над неправдом, витештва над издајством, симбол нашег опредељења и симбол наше борбе за слободом, и зато је ово прилика да кажем, да нам примјер нашег великомученика кнеза Лазара треба да буде примјер и данас, али једне друге врсте жртвовања - жртвовања за своју отаџбину на други начин, јер и данас се за своју земљу, за своју отаџбину, може жртвовати, може радити свугдје и на било који начин.

Нека нам Свети Вид подари да препознамо праве вриједности, да видимо најбоље ствари и да кроз видовданско огледало себе у суштини боље видимо.“

прошјореј
Ранко М. Билинац

Косово се издваја од свих српских победа и пораза двома одликама:

Јединственошћу мотива борбе и ревношћу на мученичку смрт.

Размотримо још наведене примере победа и пораза, па ћемо сазнати шта означавају ове две одлике: јединственост мотива борбе и решеност на мученичку смрт.

Краљ Милутин са двојним мотивом је пошао у рат са Хунима. Пошао је у име хришћанства и у име српске државе, тј. хтео је да одбрани хришћанску веру од идолопоклоника и да одбрани своје земаљско царство од спољашњих нападача.

То дејство мотива види се и код Краља Стефана Дечанског. Он је био принуђен да ратује против Шишмана бугарског владара, да би уздигао право над насуљем, да би очувао свој народ и државу 1330 године.

Цар Душан такође има два јасна циља пред собом на Балкану. Имао је циљ да оснажи своју државу и да са таквом државом заустави напредак Ислама на Балкан, да га задржи у границама Азије.

Обилић на Плочнику борио се за две вредности за веру и државу, за хришћанску веру против неверника и за српску државу против туђинаца.

Треба запазити, у свим овим ратовима нигде се код војника и војсковођа није запажало да радо гину, да жељно примају мученички венац. Овим никако не желимо рећи, да претци наши у тим знаменитим биткама нису били јунаци. То никако. Њихово јунаштво је ван сваког спора. Они су ишли у рат са двојном мишљу и жељом да победе, а не да погину.

Поменимо још један недавни меџдан - бој на Чегру. Да се овај бој десио у Јелади ученици у многим земљама би читали и учили о њему. Војвода Синђелић видео је да Турци напредују у боју и ускачу у српске шанчеве, па је он запалио бурад са барутом и заједно са непријатељима шанац испунио смрћу. Сам по себи овај бој би се могао замислити као једна сцена из Косовске битке, али ни он се не може сравњивати са Косовом, јер је решеност на смрт дошла онда када је смрт била неизбежна. Да, у „Дане њихове, власт је са њима, у сјају њихових светих“ (Пс. 109,3).

Са Косовом је другачије.

Ту је потпуно јединство мотива и борбе, потпуна решеност на смрт. Борба је за „Царство небеско“, а не за државу, за народ, или за кнеза, или за ма шта земаљско и пролазно. Борба је „за Крст часни“ символ царства христовог. Кнез, Војводе и цела војска српска крећу на

Косово са одлучном вољом, да жртвују своје животе за „Царство небеско и веру хришћанску“.

*„Ако волиш царству небескоме
А ти сакрој на Косову цркву
Не води јој шемељ од мермера
Већ од чисте свиле и скерлеши
Па ти причести и нареди војску
Сва ће твоја изгинути војска
Ти ћеш кнеже с њоме погинути....*

*Цар вољаде Царству небескоме
А него ли царству земаљскоме.“*

Не само кнез Лазар, него са истом визијом о небеској стварности и предосећањем смрти на Косову и браћа кнегиње Милице, девет Југовића, крећу у битку на Косову. Сестра моли Кнеза да јој остави бар једног брата од закљетве и Кнез одобрава, али ни један не хтедоше остати него рекоше:

*„Не би ти се сејо повратио,
Да ми царе поклони Крушевац
Идем, сејо, у Косово равно
За Крст часни крвицу прољевајући
И за вјеру с браћом погинујући“.*

Тако не учинише само Југовићи, него и све велике и мале војводе српске. Кнез Лазар на навечерју своје Крсне Славе светог пророка Амаса, наздравља Милошу Обилићу назвавши га не вјером, а Милош одговара:

*„Ја не вјера никад био нисам
Ниш сам био ниш ћу икад биши*

*Него сјуштра мислим у Косово
За ришћанску вјеру умријејши“*

И још, дарујући девојку пред црквом после причешћа говори њој:

*„На, девојко, коласиу аздју
По чему ћеш мене сјомињати
По аздју, по имену моме
Ево ти идем погинути, душо
У шабору честитиога Кнеза“*

Тако су исто говорили и његови и његови верни другови, саборци: Косанчић Иван и Топлица Милан.

Исто су тако мислиле и мање војводе, полковође и четовође. Тако и војвода Стеван Мусић изјављује:

*„Пиша љуба Мусића Стевана:
О Стеване, драги господаре,
Кад ћеш мени са Косова доћи?
А Мусић јој вели и бесједи:
Кад огреје од зајада сунце,
Тада ћу ти са Косова доћи“*

А шта каже слуга Голубан, кога Кнез оставља са Кнегињом у Крушевцу, јер нико од њене браће не хтеде остати.

*„Кад ти зачу слуга Голубане,
Проли сузе низ бијело лице“*
па узведе госпођу царицу на танану кулу,

*„Ал свом срцу одољети не може
Да не иде у бој на Косово
Већ се враћу до коња Лабуда
Посједи га, оде на Косово“*

У свести и подсвести од Кнеза до простог човека брујала је само једна тајанствена нота:

Да на Косову Христос дели мученичке венце славе, и да се треба грабити за те венце; да се једно царство губи а друго добија; да је куцнуо судбоносни час да се за Крст часни жртвује све.

Са овом тајанственом нотом српска војска је отишла на Косово, причестила се у цркви Самодрежи, па пошла у бој под крстатим барјацима за крст, на дан светог Вида и светог Амаса, Крсне Славе честитог Кнеза.

*„И поџбе српски Кнез Лазаре
И његова сва изџбе војска
Седамдесет и седам хиљада,
Све је светио и честитио било
И миломе Богу присишћујачно“*

„Он (Лазар) се није бојао зла гласа; срце му је спремно да се узда у Господа“ (Пс. 111,7)

Из до сада реченог је јасно да је Божја истина увек била на нашој страни, иако су наши непријатељи били вој-

нички и оружано јачи од нас. Кнез Лазар, сви витезови, војници и сав народ наш, били су у то уверени и остали све до данас. И ако су били свесни сурове азијатске надмоћности, сви су доживљавали надмоћност Божје истине и Божје правде. Веровали су у победу правде над неправдом, слободе над тиранијом, истине над неистином, родољубља над посезањем за туђом замљом.

Због тога се и данас у Српском народу Видовдан доживљава као духовна и морална победа, а ако је тај догађај био тешки војнички и политички пораз. Гледано из наших моралних видика, може се поставити питање о једном догађају из наше најсвежије историје: ко је победио?, да ли онај мученик Вукашин из јасеновачког страстишта или онај мучитељ који му је одсецао део по део тела а мученик му одговарао: „само ти, дете, ради вој посао“. Ко је овде победио? Историја ће казати своју реч, а Бог је већ учинио своје и Црква је сарајлију мученика Вукашина прогласила светитељем.

Ето, због тога ми славио Видовдан, тај наш Велики Петак. Као што је Христос био распет на Велики Петак, тако је и Српски народ од својих мучитеља био распет на Видовдан. Тај наш „Велики Петак“ песници и гуслари су опевали као свенародно страдање, али и као моралну победу. Са друге стране, Косовски пораз је доживљен као неминовност људског живота на земљи и страдање Бога ради, ради Његове истине и правде.

То наше страдање изражено је у свим нашим даљим историјским zbивањима у животу Српске православне цркве и српског православног народа. Тај доживљај је долазио до изражаја свим облицима нашег културног живота, у књижевности, уметности, историји цркве. Тако: „Крст носити нама је суђено; тежак јарам, ал и воће слатко; васкрсење не бива без смрти“. Тако је певао велики Његош изражавајући ово народно осећање. Видовдан је покретао нашу духовну снагу кроз читаву историју све до наших дана, па ми дозволите, са ово неколико мисли о Видовдану, да Вам честитам овај наш заједнички празник и ову нашу заједничку Крсну Славу Видовдан. Срећна Вам ова свесрпска Крсна слава Видовдан.

*Митрополит
Николај*

НАУЧНИ СКУП „ЗЕМЉА ПАВЛОВИЋА“

* * *

Даме и господо,

Изузетна ми је част и посебно задовољство што могу да, у име домаћина - општине Рогатица, као и општина Соколац и Вишеград, поздравим учеснике научног скупа „Земља Павловића - средњи вијек и период турске владавине“, који се у нашем граду одржава од 27. до 29. јуна 2002. године, као и да свима пожелим успјех у раду и пријатан боравак у нашој средини.

Посебну радост ми чини присуство уважених гостију, међу којима су:

-председник Републике Српске, господин Мирко Шаровић, који је истовремено и председник Организационог одбора овог научног скупа,

-Његово високопреосвештенство, митрополит дабробосански, господин Николај,

-потпредседник Народне скупштине Републике Српске, господин Зоран Ђебрић,

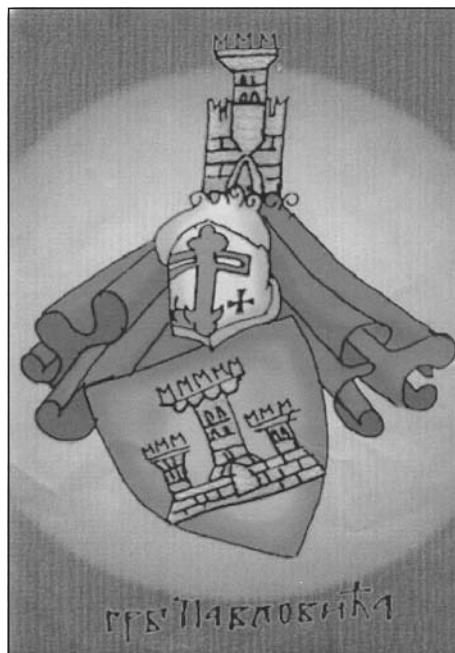
-министар за науку и културу у Влади Републике Српске, проф. др Митар Новаковић.

Поздрављам такође, господо академике, професоре, научнике, јавне и културне раднике, који ће на овом научном скупу поднијети своје реферате, као и представнике средстава информисања.

Организатори овог научног скупа су Академија наука и умјетности Републике Српске и Универзитет Српско Сарајево.

Натпис на гробу Радослава Павловића

Ја, војвода Павловић од Радасела, господар и кнез ове земље, лежим овдје у овом гробу. Док живљах, немогоше ме турски цар никојим јунаштвом, ни каквим даровима, па ни борбом, ни великом силом са моје земље потиснути нити побиједити; још мање сам мислио да се одрекнем своје вјере. Бог ми је дао да сам много пута побједио Турке. Хвала Богу и слава што вазда вјерових и што своју земљу остављам још у хришћанској вјери.

што касније назвати Херцеговина. Држећи тако под својом влашћу значајне дијелове босанског државног територија на истоку и југоистоку земље, владајући чланови властееоске породице Павловић, уз Косаче и Хрватиниће, битно су утицали на развој политичких прилика у Босни. Турским освајањем, та властееоска породица силази са историјске позорнице али и освајачи задржавају стари назив за њихову матичну област. У турским изворима се она јавља као Земља Павловића све до почетка 19. вијека...

Ово је први научни скуп посвећен историји Земље Павловића чија је прошлост, као уосталом и историја других дијелова Босне, недовољно проучена...

Сматрам да је овај скуп, који је, иначе посвећен историји земље Павловића, право мјесто гдје ће компетентни стручњаци моћи презентовати резултате својих истраживања у вези са овом занимљивом темом, која је, као што видимо, и данас веома инспиративна и изазовна научна радозналост.

Рогатица, као трговинско насеље, помиње се у писаним документима први пут 1425. године, мада многи трагови

шлости срља у будућност. Такође сматрам, да ће Програм овог научног скупа, као и еминентна имена из области историје, права, књижевности, привући велики број заинтересованих за ову тему.

Желећи да овај скуп постигне свој зацртани циљ, још једанпут Вас поздрављам и изражавам добродошлицу у наш град.

*Рогатица,
27. 06. 2002. године.*

материјалне културе свједоче да је на овом простору постојало насеље још у праисторијско и античко доба.

Утврђење Борач, чији остаци леже десетак километара јужно од Рогатице, било је важан привредни, културни, политички, војни и саобраћајни центар у земљама средњевјековних феудалних господара Павловића.

Данас се општина Рогатица простире на површини од 640 км², на којој живи око 18.000 становника. Протекли рат је и на нашим просторима оставио видљивог трага, оштетивши материјална добра, али се надам да није пореметио „духовне просторе“ наших људи, нарочито омладине.

Сматрам да је један овакав научни скуп потребан нарочито ради младих људи, који треба да знају ко смо, одакле, куда то идемо, јер човек без про-

ПОЗДРАВНИ ГОВОР МИТРОПОЛИТА НИКОЛАЈА НА СИМПОЗИЈУМУ

Док су пештерници зидали унутрашњу цркву душе своје, догле су српски владари, а међу њима и Павловићи, зидали спољашње цркве од камена и креча. Обе ове школе побожности биле су неопходне народу српском за ширење вере Христове, за одржавање живота по Богу, за чување своје нације и државе.

Наши крштени краљеви, цареви, велможе, жупани, управитељи области где су живели Срби, здања видљивих цркава посвећивали су Пресветој Богжанској Тројици, Господу Христу, Све-

тој Богоматери, Анђелима и Светитељима. У зидању многих задужбина, великих и малих, руководила су их три мотива: да прославе Бога, да користе ближњима, и да спасу душе своје.

Богу су миле цркве, велике и мале, и велелепне и просте, како од мермера тако и оне од брвана, све где се слави и призива Његово Име Свето. Богу су мили олтари и путири, и крстови и иконе, и запаљене свеће и кандила, и мирис од тамјана и измирне, и возгласи свештеника, и уздаси народни, и славопој појаца. Све је то Оцу небеском мило, и само кад од срца долази и кад се у срце враћа. Бог воли два упоредна храма, у којима се Њему истовремено служи. Један храм је Он саздао - тело човечије; други су људи Њему саградили. У храм тела човечијег Бог је уселио живу душу, да му служи на олтару срца, да поставља кандила вере и љубави, да ставља свеће од свих врлина, да приноси тамјане послушности. Још је Бог удахнуо Духа Светога у сваког крштеног - да као свештеник небеским огњем пали постављена кандила и свеће, и зажиже мирисни тамјан, да би целу душу и тело испуњавао небеским миомиром, слађим од мириса цвећа и од сваког тамјана и измирне. То што бива у телесном храму човечијем, хтели су Павловићи, подизањем своје задужбине Пресветој Богородици, да буде и у њиховом зиданом храму.

Манастир Добрун је неоспорно стар, а писаних трагова о њему је врло мало. Па и ти ретки писани споменици непоуздани су, јер су преписи са још старијих рукописа или преписи са непотпуних натписа. Такав је запис у Дечанском Псалтиру да је манастир подигнут 1219 године. Манастир се назива тројако: као Дабар, Крушево и Добрун.

По једном препису непотпуног натписа манастир је основан у 9 веку; затим, да је Свети Сава основао епархију Дабарску са седиштем у Добруну (сматрало се да је то манастир Дабар), а не у манастиру Бањи код Прибоја.

По свој прилици на данашњем месту манастира Добруна била је раније нека мала богомоља звана Крушево. Документ који је познат као „Крушевски поменик“ (препис са краја 15 века), садржи извештај писани траг: „манастир Благовештења звани Крушево, саздаше и украсише велики жупан Прибило, у калуђерству назван Варнава, жена му

Болеслава и синови; велики жупан Петар, у калуђерству назван Јован, и велики жупан Стеван са женом и децом својом..."

Ту се наводе и места која су близу манастира: Добрун, Јагодна, Вардиште, Вишеград, Велепоље, Будимље, Бијело Брдо.

Закључак би био, са много вероватноће:

Ктитор манастира жупан Прибил изградио је манастир око 1340 - 1343 године када је и живописан. Жупан је зналачки одабрао место на коме ће подићи манастир, у близини тврђаве у којој се налазио и његов двор, на платоу који је био на 406 метара надморске висине, више кога се уздизала литица са врхом изнад 500 м. надморске висине, у венцу стеновитих брда Орлина (972 м. надморске висине), испод којих тече шумна река. Према томе, када спомињемо Павловиће, ктиторе овог манастира, онда говоримо о Прибилу и његовим синовима Петру и Стевану Павловићу.

Бог, народ и душа били су Павловићима највећа преокупација. Они подигоше манастир Добрун и дадоше да се руком испише Чајничко Јеванђеље, Реч Божја - увек савременост, а никада прошлост или будућност. Учинили су то сходно својим материјалним могућностима и тако нам оставили велико сведочанство своје вере у Бога, потврду љубави према роду и знакове бриге за сопствено спасење душе.

Манастир је у својој историји више пута страдао и обнављан. Последњи пут срушили су га Немци у време Другог светског рата. Приликом повлачења дигли су манастир у ваздух експлозивом који је био ускладиштен у цркви. Обновили су га парохијски свештеници са благочестивим народом, јер монаха није било све до 1994 године. Данашње мало братство вредно ради на обнављању објеката и њихови резултати су видљиви.

Ко је видео Свети Наум, задужбину краља Владимира, Студеницу и Ђурђево Стубове, задужбине Стевана Немање, Грачаницу задужбину краља Милутина, Дечане задужбину краља Стефана, Свете Арханђеле у рушевинама код Призрена задужбину цара Душана, или Жичу задужбину првог српског крунисаног краља Стефана Првовенчаног, па Сопотане задужбину краља Уроша, Раваницу задужбину кнеза Лазара,

Марков манастир задужбину Краљевића Марка, Каленић и Манасију задужбину Високог Стефана, Љубостињу задужбину кнегиње Милице, цркву у Смедереву задужбину Ђурђа Смедеревца, Враћевшницу задужбину Војводе Рада Постуловића, Крушедол задужбину мајке Ангелине, и све остале наше задужбине, мале и велике, уврстиће Павловиће међу српске задужбинаре, овде поменуте и непоменуте.

Важно је напоменути, улога наших задужбина није трајала једно време, једно столеће или два, него у пуној мери траје и данас. То су сведочанства која јасно говоре да су Срби на овим просторима од давнина. Нису Срби скоројевићи на овим просторима, како се то данас говори.

Овај научни Симпозијум о томе ће рећи своју реч, рећи истину: да је поред многих монашких заједница широм територија где су живели Срби, и Босна имала своју „Свету Гору“ са Гораждем

и околином, где је било 14 манастира. Можда је и манастир Добрун међу њима, као што је и црква Светог Георгија у Сопотници, где је радила прва српска штампарија у Босни и Херцеговини.

Задужбинари - то су српски добровољци који су знали почетак и крај својих настојања и хтења и смисао свог стајања под Христов крстасти барјак. Ни Павловићима нису расли само божуре, него и трње, али су они у своју задужбину уносили само божуре. Уносили су их добровољно у народне и у своје душе, те и сада, крај многих преживљених и данас доживљених зала, миришу мирисом своје светле и свете прошлости.

Било је то златно доба, а златно доба чине златни људи, Божји људи, а не материјални прогрес. И када узнемирен срца данашњих људи чезну за старим златним добом, не чезну толико за старом цивилизацијом, колико за златним душама људским, које су биле со и сетлост светској цивилизацији.

И ако смо данас повезали црне марамице за побијеним сродницима нашим, за покланом децом српском, за умореним у мукама витезовима српским, за порушеним храмовима, за обесвећеним светињама, за умуклом песмом у земљи оца наших, за исмејаном прошлосту нашом, за наруженим славним прецима нашим, за погаженим заставама нашим „за Крст Часни и слободу златну“, српски народ и даље светли, и ту светлост нико му не може угасити. Не може, јер ми живимо у истини, мудрости и љубави.

Кад Срби мисле о добром старом времену, они мисле о бољим људима наше прошлости. Они су били без данашње технике, као што је наше техничко доба без довољно доброте. Па ипак, и наше је доба златно уколико се кроз његово гараво техничко ткиво провлаче златне жице умних и добрих људи. Ми такав напор данас чинимо одржавањем овог научног скупа о благоверним Павловићима из наше историје.

Са ових неколико оскудних мисли, јер моја струка није Историја српског народа, од срца поздрављам овај веома цењени научни скуп и желим Вам првенствено Божју помоћ и благослов Његов да ово племенито дело уроди dobrim плодом.

Митрополић
Николај

НОВИ И ДОПУЊЕНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ

Комисија Свѣтог архијерејског сабора за унапјеђење и реформу школства од 16. до 18. јула, разматрала је најважнија питања везана за промјене у школству Српске православне цркве.

Сједници су присуствовали: митрополит црногорско-приморски Амфилохије, предсједник Комисије; митрополит дабробосански Николај, в.д. ректора Богословије Св. Петра Дабробосанског у Србињу; инспектор богословија, протојереј-ставрофор др. Душан Дачић; протојереј др. Драган Протић, ректор Богословије Св. Сава у Београду; протојереј-ставрофор Милутин Тимотијевић, ректор Богословије Св. Кирила и Методија у Нишу; ректор Богословије Св. Арсенија у Сремским Карловцима; епископ далматински Фотије, ректор Богословије Св. Три Јерарха у манастиру Крка; епископ будимљански Јоаникије, ректор Богословије Св. Петра Цетињског у Цетињу; протојереј др. Зоран Крстић, ректор Богословије Св. Јована Златоустог у Крагујевцу; професори: Слободан Стојановић из Београда; Живко Подгорац из Ниша; мр. Ранко Мандић из Сремских Карловаца; протојереј Никола Шкорић из манастира Крке; мр. Бранислав Кончаревић и протојереј-ставрофор Лазар Васиљевић из Србиња и јереј Арсеније Радовић из Цетиња.

Ученици средњих богословских школа СПЦ које су прије четири године прешле са петогодишњег на четворогодишње школовање од идуће јесени изучаваће и понеки нови предмет. То је једна од одлука Комисије САС-а за унапјеђење и реформу школства у СПЦ, која је донешена на тродневном састанку, од 16. до 18. јула ове године, у Духовној академији Св. Василија Острошког у Србињу. Овим састанком, како је истакао предсједник Комисије митрополит црногорско-приморски господин Амфилохије, настављене су реформе црквеног школства, које су, одлуком САС-а СПЦ, започете 1997. године.

На тродневном састанку чланови Комисије разматрали су најважнија питања која се односе на промјене и израду новог наставног Плана и Програма за средњу богословску школу. За вишу

Богословију, Богословско-катихетски институт при Богословском факултету СПЦ у Београду, наставни План и Програм, урадиће професори Богословског факултета. Те промјене, према ријечима митрополита Амфилохија, „требало би да, добрим дијелом, буду урађене до јесени, како би било могуће да се организује настава у средњим школама и Богословско-катихетском институту при Богословском факултету“.

Кад је ријеч о новооснованој Вишој богословској школи, у коју би се уписи-

вали свршени ученици средњих богословских школа (четвороразредне Богословије), чланови Комисије су закључили да још не постоје услови за школу интернатског типа, наставу и почетак рада ове школе. Решење би се могло наћи веома брзо кад би СПЦ била враћена раније одузета имовина. Ипак, док се не створе потребни услови за вишу богословску школу, ученици средње Богословије моћи ће да се уписују на Богословски факултет и Духовну академију.

На састанку у Србињу, Комисија САС-а задужила је стручне професоре да прегледају и дораде планове и програме за четвороразредну Богословију из 1998. године, имајући у виду претходни План и Програм који је важио за петоразредну Богословију. Те 1998. године дјелимично је урађен нови План и Програм за шестогодишњу Богословију, односно за вишу богословску школу.

Комисија за реформу школства је, на сједници у Србињу, одредила предмете које ће убудуће свршени ученици четвороразредних богословских школа полагати. То су: Свето Писмо Старог и Новог Завјета, Догматика и Хришћанска етика, Литургија, Црквено и Канонско право са брачним и Црквено пјевање са типиком. Све одлуке и предлоге Комисије требало би да одобри САС-а и САС-и да уведе у живот.

Трећег дана рада чланови Комисије, посјетили су јаму (Понор) код Миљевине

и учинили помен жртвама - Србима, које су крајем другог свјетског рата побили партизани. Затим су чланови Комисије, са митрополитом Амфилохијем, посјетили село Рата код Миљевине, мјесто гдје постоји испосница из трећег вијека, гдје су се, једно вријеме, чувале мошти Св. Арсенија Сремца у вријеме владиковања Св. Василија Острошког, а касније пренешене у манастир Ждребаоник код Даниловграда. Крајем дана чланови Комисије обишли су и обновљену цркву Св. Ђорђа у Трнову, цркву Св. Петра митрополита Дабробосанског у Војковићима (у изградњи), Музеј Старе цркве, Стару цркву у Сарајеву, Саборну цркву, и свој тродневни рад завршили у обновљеној згради Митрополије у Сарајеву последњом сједницом.

протојереј
Ранко М. Билинац

100 ГОДИНА „ПРОСВЈЕТЕ“

Дошао сам на ово обележавање 100 година „Просвјете“, испред Српске Цркве, да бих са овим поздравом освежио оно време под Отоманском империјом и Аустроугарском. Под Отоманском империјом и доласком Аустроугарске био је низак ниво образовања Срба у Босни и Херцеговини. Али су ипак и са таквим ниским образовањем били носиоци јачања образовања свештеници, трговци и занатлије, као и националне свести. Ово ниско стање просвећености у време Турака, било је побољшано утицајем Аустроугарске. У градским срединама радила је Црква на организацији црквеног и просвјетног живота, претварајући се постепено у институцију у којој се одвијао цео друштвени, политички, социјални и културни рад, све у области црквеног и школског живота. На томе су радиле црквено - школске општине у већим местима као у Мостару, Сарајеву, Ливну и друге.

Против тадашње компромисне политике у решавању националних права српског народа устала је прва генерација српских младих интелектуалаца. Она је настојала да створи услове за школовање даровите младежи па је основано 1901 године „Бечко друштво“, а идуће године основана је „Просвјета“. И ако је тада трајао још аутономни покрет Срба, заслуге за оснивање „Бечког друштва“ и „Просвјете“ припадају школованој омладини српској.

Ја долазим са три поздрава и три молбе.

Обзиром на све оно што је „Просвјета“ за ових 100 година учинила, мој први поздрав гласи ОРГАНИЗУЈТЕ СЕ, попут корифеја „Просвјете“ и свих оних који ће касније радити. Нека организација ове установе и даље буде моћна. Биће она чврста ако буде имала пред собом само један циљ коме ће бити потчињени сви остали циљеви. Моћна ће бити ако се сви нађемо на једном делу и у правцу том једном великом циљу. Организујте се, и нека организација и даље буде мудар реализам са идеалном

основом. У основ свога делања ставите, као што је и пре било, три основна начела: родољубље, просвјету и веру.

На овим основама зидали су своју националну зграду и дигли је веома високо наши преци. Они се нису преварили кад су овако радили. Сви скупа зидајмо ову грађевину која ће нас надживети. За велика културно - национална дела у наше време потребна је велика и чврста организација.

100 година „Просвјете“
1902 - 2002

Ово је мој први поздрав и прва молба.

Други мој поздрав гласи РАДИТЕ, али радом који ће уједно бити и молитва пред Богом. Чинећи тако, чувајте се да вас не заплусне рад оног противника Бога и људи. У нашем времену доста се ради, а дани су нам окраћали. Изрека „рано лези и рано устани“ данас је недовољна и мора се променити у „касно лези и рано устани“. Ко хоће да победи, томе данас није похвала предност, него опстанак. Много је великих открића учињено у нашем времену. Највећа одгонетка у свему овоме је и права величина - рад. Ко више ради мора тријумфовати над оним који мање ради. На томе данас почива социјална селекција

и природне науке. Са њима је једнодушна и религија са својим тврђењем: „онај који има доста још ће му се додати, а онај који има мало и то држи закон под нерадом, одузеће му се и то мало“. „Просвјета“ за ових 100 година урадила је много и данас нема ни једног човека који у свом радном веку може толико учинити. Али, и ако обележавамо 100 година „Просвјете“, нека би оно што је урађено било само почетак и једно велико пророштво. Радите, остварујте и испуните ово велико пророштво.

То би био мој други поздрав и друга молба.

Трећи мој поздрав гласи ИСТРАЈТЕ. Узалуд су и највеће мисли и речи, ако се нема истрајности у започетом раду. Ми Срби раније, а и сада, много смо започињали. Од тога се данас морамо чувати, да се не прочујемо као народ многих почетака. Боље је у једном истрајати до краја, него много почињати а ништа не довршити. Тајна свих надчовечанских дела, тј. тајна свих могућих немогућности које су створене у свету, лежи у истрајности. Погледајте колико само треба истрајности у једном новом започетом послу. Куд и камо више истрајности потребује наш културни и национални идеал, а он за нас не значи спорт него живот. Истрајност је лака за онога ко ради организовано. Истрајност је још лакша за онога који је зналац свог посла и не мењајући га, јер вођка која се често пресађује не доноси плода. Истрајан човек у „Просвјети“ тежи начелима: родољубљу, просвети и вери. Запојте своју „Просвјету“ и цео свој рад једним великим духом родољубља, хуманим духом просвећености и узвишеним духом вере. У свему овоме истрајте.

То је мој трећи поздрав и трећа молба.

Ја, који сам дошао као представник Цркве, која је веома много у своје време учинила на оснивању „Просвјете“, дозволите ми да Вам честитам овај велики јубилеј, ову стогодишњицу, и пожелим још много веће успехе и од Бога благословеније. Живели!

Митрополит
Николај

НА БОРИКАМА ОБНОВЉЕН ХРАМ

Ове године Борице су Светог пророка Илију дочекале свечаније и узвишене на прошлих година.

Обновљени храм Светих Апостола Петра и Павла у бљештавилу златне боје бакарног покривача и бјелина фасаде не дају у себе погледати, јер се сунчеви зраци хитро враћају у очи сваког који крочи стазом поред низа уличних лампиона складно урађених и пореданих. Борика личи на сеоску младу из Бранковића која се спрема за вазар на Борице. Ово место уистину постаје оно српско село где је храм, парохијски дом, црквена порта и сеоска школа најљепши део и центар места.

Свету Литургију и молитвени чин освешћења обновљеног храма начествовао је прото Момир Васиљевић, изасланик Његовог Високопреосвештенства Митрополита добробосанског г. Николаја са још тројицом прота Милорадом Новаковићем из Рогатице, Слободаном Лубардом са Пала и Рајком Цвјетковићем из Вишеграда, те месним парохом оцем Радојем Тубом и отац Милош Шаренац, рођени боричанин, а сада опслужује манастир Раковицу код Београда, јер је протеран из Возуће.

Све присутне поздравио је пригодном беседом парох борички о. Радоје Туба:

Драга у Христу браћо свештеници, драги пријатељи и гости

Захвалан сам Богу што ми је пала дужност да се у своје име и у име црквеног одбора захвалим свима који сте нашли времена да се одазовете позивима и присуствујете овој нашој свечаности. За Борице је Илиндан свечан празник, али је ове године свечанији зато што је свети храм на Борицама добио свој нови изглед: кров од бакра, расвету порте и тротоаре.

Прво, захваљујемо се Његовом високопреосвештенству митрополиту добробосанском господину Николају што је благоизволео послати свога изасланика оца Момира да освјешта овај обновљени храм. Захваљујем се младом црквеном одбору који се без икакве новчане накнаде ангажовао да се радови око храма, парохијског дома и ограђивања црквеног земљишта приведу крају. За-

хваљујем се потпредседнику Владе Зорану Ђерићу који се постарао изнаћи средства да се храм на Борицама обнови, а надамо се да неће заборавити да још ако буде потребно потрудиће се да помогне да се овај наш храм обнови и уврсти у ред лијепих храмова у Републици Српској. Захваљујем се начелнику То-

ми Батинићу који је први пут дао три хиљаде марака и други пут двије као помоћ за санацију парохијског дома, захваљујем се шумском предузећу Сјемећ који су дали грађу да се парохијски дом на Борицама обнови. Хвала извођачима радова на челу са Зораном Илићем.

Свима хвала који су у било чему и било како помогли и који помажу овај храм.

Настанак овог храма има своју посебну историју. Наиме, црквени одбор засједао је у селу Бранковићима да тамо прави цркву. Док је доносио одлуку записник је вјетар однио на Борице... Једна жена чувајући овце нашла је тај записник и предала црквеном одбору. Тада је донијета одлука да се храм сагради овде на Борицама. Са изградњом храма је почело 1909. године, храм је завршен 1910. Свјештање храма било је

у недељу послје Мале Госпојине исте године... Овај храм у потпуности је реновиран 1990. године, ове године се поново реновира. Око храма и у храму ће се радити увјек, још осам година ће проћи па ће овај храм доживјети сто година. Боже дај да дочекамо тај јубилеј и да овај наш храм буде у реду најљепших храмова у нашој домовини.

Да Бог поживи његове раднике, односно црквене одборнике, његове даоца и свештенике... Живјели.

На крају службе поучно слово са пуно лепих оживотворених слика о Светом пророку Илији чудотворцу и другом претечи Христовом благовестио је прото Мома, загревајући срца према Богу и доливајући вере, наде и љубави смерним сјемећким Горшатаима, женама и дечици српској.

На светом литијском опходу око храма лепо је било видети два Зорана, два барјактара како су спојили господство и богобожаљивост. Господину Зорану Ђерићу боричани су благодарни на пажњи и заузимању које чини за свој родни крај. Господину Зорану Тешановићу су захвални на данашњем дару и братској посети.

Трпезом љубави, топли домаћини угостили су нас у прелепом хотелу „Борице“ где су измењене здравице, где је опет прото Мома отворио широм врата срца свога и позвао благочестиве Србе на испуњење трију врлина православних: човекољубље, братољубље и богољубље.

Упућени благослов Господина Митрополита преко прота Мома дошао је и остао данас на Борицама.

Господин Зоран Ђерић је тихо, упечатљиво и искрено пожелео и најавио одлучност Републике Српске да народу свом поврати и за даље очува пребогату културу, традицију а посебно духовност.

Док је сунце милило пропланцима богатим бора и јеле, колоне аута из Вишеграда, Романије и Рогатице пристижу на борички плато, коло већ увелико игра, шкрипе ланци на рингишпили, а под шаторима чује се песма о Радомиру, Радовану...

*Пројојереј
Рајко Цвјетковић*

Бесједа приликом освећења храма на Равној Романији 11. августа 2002. године

РАДУЈ СЕ ГОРО РОМАНИЈО

Господар и Цар Славе обрадовао те предивним храмом .

Ево, Свети Великомученик и победоносац и војвода, млади Георгије језди на коњу радостан и храбар, стаје пред незнабошца цара и аждају - Бавола и каже: Вјерујем у Господа Исуса Христа Сина Божјег.

Радуј се горо Романијо, јер дом Господу сазида, и изгради.

Чувена си и опјевана по јунацима и хајдуцима. ... И сада се Старина Новак са својом дружином у пећини крије ... и ... често непријатељима причињава.

„Радуј се горо јунака“:

Јер ће сви јунаци и бранитељи твоји предвођени младим војсковођом Светим Ђорђем пронаћи починак и смирај какав јунаци заслужују.

Радуј се хранитељко

Домаћина и украситеља твојих, без чије одважности, поштења и части, карактера и морала, не би ни тебе било.

Радуј се горо Романијо,

Краситељко и чуварко руменила, смјерности и чедности лијепих дјевојака.

Опјевана у пјесмама, чувана и брањена одважношћу и јунашвом твојих јунака, српских синова и соколова, синовим си слободе.

Чувена по јунацима, честитим домаћинима, чврстим срцима мајчинским, љепотом дјевојачком, бистрим изворима и брзацима, брзоногим срнама и јеленима, богата шумом и пашњацима ...

Тек сада си постала Света Романија.

Радуј се горо Романијо!

Јер предивни храм украси тебе, храм посвећен и освећен у славу Бога Оца и Сина и Светог Духа, храм посвећен борцу за вјеру, војводи и јунаку Светом Ђорђу.

Теби која си у својим њедрима у своје крилу и гнијезду, хранила, гајила, опремала скривала и скриваш јунаке, војсковође и војводе.

Радуј се горо Романијо, јер се данас са тобом, а пред Богом, Богородицом и светим Ђорђем, радују и твоји неимари и задужбинари.

Благословом Божијим на предлог нашег митрополита господина Николаја, одлуком Његове светости патријарха

српског господина Павла и Светог синода српске православне цркве, данас груди најзаслужнијих, краси орден Светог Саве српског.

Радуј се горо Романијо, јер се радујемо ми, твоји житељи. Славу и благодарност уносимо творцу твоје и Богу нашем.

Са молитвом завјете дајемо: Да ћемо те чувати и украшавати, светити и освећивати, ми дјеца и синови Романије! Српчад и светосавци.

Радуј се љепотице међу горама! Дуго си тужила и слушала лелек, јецаје и нарицање мајки, сестара и супруга за синовима, јединцима, храниоцима и штићеницима. Обрадоваше се тужне и ојађене и прекрстити са три прста, јер ће од јутрашњег јутра слушати звона са храма Светог Ђорђа, са врх горе Романије и радовати се позиву на Свету литургију. На Романији поносно виори Српска тробојница. Символ слободе, симбол побједе, симбол српства, Светосавља и Православља. Овај храм је сада печат постојања и битисања, останка и опстанка, окупљања, саборавања и живљења.

Радуј се света и српска горо, горо Романијо!

о. Момир Васиљевић

ЗАВРШЕНО ТАКМИЧЕЊЕ РИБОЛОВАЦА ВИШЕГРАДА И ВАЉЕВА

Вишеград, 19. мај. У Добруну код Вишеграда, на ријеци Рзаву, данас је одржано такмичење риболоваца Ваљева и Вишеграда у улову рибе удицом на пловак.

Прва три мјеста освојили су чланови Спортског риболовног друштва из Ваљева Зоран Витезовић, Предраг Обрадовић и Зоран Ђеранић, а четврто мјесто припало је Небојши Савићу из Вишеграда.

Игуман манастира добрунског, синђел Калистрат, који је покровитељ овог такмичења, уручио је појединцима умјетничку слику манастира Добрун, икону Исуса Христа и Свето Писмо.

Према ријечима организатора такмичења, приватног предузетника Милована Јовановића из Ваљева, који је био и спонзор ове манифестације, виљ окупљања риболоваца био је у сврху оживљавања манастира Успенија Пресвете Богородице и иницирање потенцијалних донатора за завршетак радова на два манастирска конака.

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Николај прогласио је 19. мај трећи саборни дан у манастиру добрунском.

Српски соколски клуб Св. Василије Острошки из Добруна прославио је своју Крсну славу 12. маја, Светог Василија Острошког, уз присуство великог броја домаћих и гостију са стране. Ове године кум славе био је Милорад Кошарац - Учо из Вишеграда, а за идућу се јавио Љупко Тасић из Босанске Јагодине

Идејни план уређења Манастира Успења Пресвете Богородице у Добруну

Музеј Дабробосанске епархије

легенда:

- 1 Улазна капија са капелом и звоником
- 2 Музеј Дабробосанске епархије
- 3 Нови конак са манастирском трпезаријом
- 4 Постојећи нови конак
- 5 Постојећи стари конак
- 6 Интернат
- 7 Богословија
- 8 Постојећа добрунска црква
- 9 Нова црква - копија Хиландарске цркве
- 10 Амфитеатар на отвореном
- 11 Звонара
- 12 Испоснице
- 13 Ротонда са бунаром
- 14 Економски паркинг

СЛАВАРИЦА

... Приближавао се Ђурђевдан. Сва се природа пробудила и купа се у сунчаном загрљају, али нема спокоја негдје се изгубио све напетост у страху живи па и крену славу Св. Георгија свечари тајно и са зебњом спремају.

Туга и страх је обузимала све, па и нашу кућу, јер мир дође, а мира негдје, сваки дан претреси, препади, испољавање неке силе тако да нико није био сигуран да ће дочекати следећи дан. Рат тек минуо и за многе наше још се ништа није знало, а за многе рат се још није ни завршио. Отац ороноу, забрнут сједи на веранди подбочно се и дубоко размисља, како и шта да уради да не окаља образ, а да сачува породицу, умири чељад.

Кум Михаило сутра слави Светог Ђорђа, треба отићи на славу, али како? Јес, да је кум светиња, али како отићи па он нема ни куће ни кућишта већ пола године се крије у земуници. Кум је светиња, Бог на Небу кум на земљи, али како? Мој куме, мој куме, од свих си остављен сиротану мој, туго моја, нико не зна гдје се кријеш доли ја. Јадан ти је такав живот, мој куме. Неће тебе оставити Љубан, па макар ми се све затрло и било поубијано кума нећу оставити без крсног обреда.

Уће Љубан у кућу заповједи домаћици да спреми славски колач, жито и крсни свећу. Жена се зачуди - Бог с тобом човјече какав колач и свећа па ми не славио Светог Ђорђа. - Слушај ти моја Љубо јесам ли ја тебе шта пито, него дедер спреми што рекох немој много да запиткујеш да те глава не заболи. Љуба се повуче види да је Љубан погубио овце. Изађе она и оде у подрум, а домаћин позва сина Бранка да мало обиђу имање. У шетњи Љубан се обрати Бранку: - Сине Бранко знаш ли ти шта је Крсна слава? - Знам тата. Е видиш сине време је тешко не зна се ни да ли је мир ни да ли је рат. Ти знаш и нашег кума Михаила? - Знам тата. - Е видиш њему је сутра Крсна слава Св. Ђорђе, а треба неко да му однесе колач и да му изврши обред, а ја изабрах тебе пошто ти једини уз мене знаш гдје се кум скрива. Видиш да ови ненавиди прате сваки мој корак. Него ти ћеш сутра за овцама, па ћеш понјети куму крсни колач жито и свећу и нешто хране и куму Михаилу извршити обред. Запамти кум је светиња. Боље ти је изгубити главу него о кума се огрјешити. Ђурђевдан освану, тек је свитало. Ја потјерах овце, матер ми спремила торбу упртачу, ставих је на леђа и кренух. Отац ме испрати изљуби и прошапута: - Поздрави сине наше добро, нашег кума и честитај му славу.

... Приближавало се подне, сунце упекло, овце се напаале и већ су пландовале. Поћох ка шумарку осмотривши да ме ко не гледа. Срце ми је узбуђено куцало нишао сам нишао и кад се већ приближих мјесту гдје је била кумова земуница,

позвах га тихо: - куме Михаило, ја сам Бранко, је си ли ту? Не би одговора. Ја још једном позвах именом, али не би одговора. Већ се бијаш забринуо и уплашио кад ме тргну глас иза леђа. - Види ту кума, види ко би то реко, па он је већ читав човјек. Ту се загрлисмо изљубисмо, ја пренјех поздраве, кум Михаило се окрену од мене да би сакрио сузе, али се брзо прибра и поведе до своје земунице. - Дедер куме да се Богу помолимо и Светом Ђорђу, па и колач да преломимо.

Поче славски обред. Кум је читао молитве, тропар отпјевасмо заједно, а кад дође ред да се чита славарица он ми главом показа да почнем и проговори: - Ајде куме да видимо какав си ломач? Ја погнух главу јер не знадох славарице. Михаилу проговори - Није зар да не знаш славарицу, ал не мари заједно ћемо. Он је први говорио рјечи славарице, а ја понављао за њим. Сврши се обред и моја посјета куму Михаилу. Он ме испрати изљубисмо се, оба се заплакасмо и растасмо. Сунце је залазило, полако сам скупио стадо и пошао кући. У срцу ми се свила туга и стисла под грлом, нисам могао ни гласа пустити, сузе су текле низ моје лице, у глави су ми одзвањале рјечи мога кума. - Куме Бранко хвала ти гдје чуо и не чуо, хвала ти до Неба, нек ти Бог да и од моје среће и од мога здравља и од мога мира, жив ми и здрав био...

Кума Михаила више никад нисам видио, славарицу сам тада научио и никад је нисам заборавио, а нови рат у Босни ме подсети на мог кума јер и ја сам славу славио не у земуници него у рушевини под најдоном, али све ми је остало живо и здраво. Бог да прости душу мога кума Михаила.

По причању Бранка Савчића из Чичева код Коњица
припишежио синђел Јован Гардовић

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
синђел Калистирај (Бобушић)

Технички уредник:
синђел Јован (Гардовић)

Секретар:
јрошојереј Момир Васиљевић

Редакција:
*јрошојереј Бољдан Ситанишић,
јрошојереј Рајко Цвјетковић,
јрошојереј Милосав Видаковић,
јрошојереј Ранко М. Билинац,
јеромонах Михаило (Боровић),
Златко Бољдановић*

Фотографије:
Саша Савовић, Младен Томић

Сарадници:
*јрошојереј Обрад Тасић,
Теодора Пајић, Ненад Свјетих,
Марица Бузанчић, Радоје Тасић,
Милош М. Мочевих
Небојша Ђосовић*

**Уредништво
и администрација:**
**МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрун, Република Српска**

Адреса редакције:
*Манастир Добрун, 73247 Добрун, РС;
Манастир Добрун, 31243 Мокра Гора, ЈУ*

Телефони:
(+ 387) (0)58 612-603, 612-747

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:
2000 примерака

Штампа:
штамарија „Рођаишница“, Рођаишница

Припрема штампе:
Издавачка кућа „ДАБАР“

**Решењем Министарства информација
Републике Српске, број 01-280/96 од
12.7.1996. године, Билтен Манастира
Успјења Пресвете Богородице
у Добруну под називом „Дабар“ је
уписан у Регистар јавних гласила
под редним бројем 152.**